

GWAGEDD

MEBYD a JEUNGCTID,

Anne YN *Daniel*

Yr hwn y dangosir Natur ly-
gredig pobl jeuaingc, ac y
cynhygir moddion er eu
Diwygiad.

her S E F *Booke*

Rhal Pregethau a bregethwyd yn
Hand-Alley, yn Llundain ar Ddy-
muniad amryw o rai jeuaingc.

19 At yr hyn y chwanegir, *52*
CATECHISM i rai jeuaingc.

Gan *Daniel Williams*, D. D.

Yr ail Argraphiad yn Saesnaeg, a'r
ail yn Gymraeg.

LLUNDAIN:

Argraphwyd yn ol cyfarwyddiad Ewyllys
Diweddaf yr Awdwr. 1739.

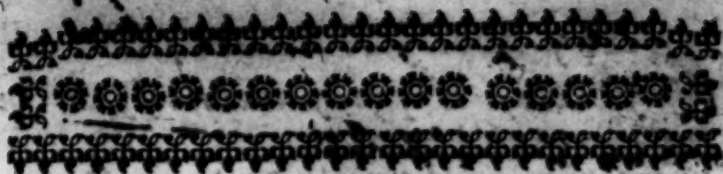
Joshua Morgan his
Book: 1778



Edward Rowland
Lanyon House
nr Blackwood
Mon

December 6th 1893





A T Y

PLANT

A'R

BOBL JEUAINGC

Y rhai a fuant Wrandawyr o'r
Pregethau sy'n canlyn.



WRIAD y Pregethau
rhai'n oedd i jawn drefnu
a llefflau cyflwr eich enei-
diau. Bendith Duw wedi
eu gwneuthur bwy yn llwy-
ddiannus i amryw o honoch,
a'm tueddodd i'w cyboeddi ar eich taer ddy-
muniant c'wri; er i'm yn fynych naccau uno âg
amryw o gyfeillion deallus ar eu dymuniant o'r
A 2 cyffelyb

At y Bobl JEUAINGC, &c.

cyffelyb beth, ie pan y mae'r testynau yn fwy annogaethol.

Wedi i'm orchfygu y digalonrwydd a luniais ynof fy bun, o achos gwaeldra'r ymadroddion rhain, ni feiddiaf wneuthur escus tros yr ymadrodd a'r defnydd fy mor gyffredin. Buasei yn gamdriniad o ordinbâd, pan ddymunwyd arnaf bregethu i jeungētid, osod allan un testyn islaw'r byn a duedda tuag at eu jechydwriaeth oddiwrtb y pechod a'r digofaint bymny y maent yn naturiol darynt.

Ynfyd fuasei trîn y fath Destyn er uleiladaeth ger bron plant a phrentiffaid, mewn geiriau anaddas i'u uhadyscu neu eu perswadio. I Dduw wyn diolch Medraf yn bytrach gyd-ddwyn ag anfoiondeb ychydig o rai llai difrifol eu synwyr, nac esceuluso tragwyddol achosion gwrandawyr llai deallus. Ar yr ūn Rbiw gyfrif, mae arnaf ofn yn awr wychu fy araitb, neu esceuluso fy mynych adroddiadau ac ymddadleuon â phlant gan fy mod wedi ymroi i'm gwneud fy bun yn gymeredig i'r darllemydd gwanna', gan adel yr uwch eu deall i'r byn fy' fwy cymwys er mwy bâdd iddynt.

Fy ngweddi a'm gobeith ydynt, y cydweithia Duw â'r llyfr bwn effeithiau grymmus ar eich eneidiau, ac nid eich gadel i'r cynydrwydd

At y Bobl JEUANGC, &c.

dynrwydd bynny, ag a wnel eich pechod a'ch
Cospedigaeth yn drymmach; nis gellwch
wneud escus nas darfu i Dduw erioed fyne-
gu i'ch eich clwyf, na'ch cyfarwyddo at fe-
ddyginiaeth: Nis Meiddiwch, wedi darllen
y llyfr brown, ddywedyd cuddiwyd fy mberigl
od. wrthbyf, ac ni byspyswyd im reolau er
fy niogelwch. Duw yn ddisfrisol a dystio-
laetha, ddarfod iddo ef ymostwng i ym-
ddadleu a'th enaid; ese a'th gyngbora oddi-
wrth y Pechodau a'th gondemnant o'r diwedd
pa fodd bynnac y gwenbeithi i't dy bun yr
acer bon. Mae'n arfer llawer o reghymau
i'th dueddu at y dyledforyddau y rhai nis
geill yr Esengyl gyd-ddwyn â'r esceulusdra
o honynt mewn neb ag a achubo.

Gad i'm fynegu i't, och ddyn jeuangc!
fod Duw yn cyfarwyddo ei ymadrodd atati,
megis wrth dy enw yn bendant. Yr wyt'
wrth natur yn anifeilaidd a chyibreulig,
a thra y dilynecht ddychymygion dy wâgfedd-
wl, mae dy gyflwr yn fwy anobeithiol, dy
wyniau trwy eu meitbrin yn myned yn fwy
nerthol, a'th gydwrbod yn ddiogelach am
ddadleu yn erbyn yr ambarch yr wyt' yn ei
gynnig i lywodraeth Duw, neu i amlygu i't
y cam a wnei â'th enaid dy bun; etto bydd-
ed siccr i't, pa ūn bynnac a wnelych ai ysty-
ried ai peidio, fod Duw, bawel yr brown.

At y Bobl JEUAINGC, &c.

yw i'tb lywodraethu, ac a fydd yn siccr i'tb farmu: Ti a enir yn ddeiliad iddo ef, er dy fod yn aneuyllysgar i ufuddbau ac yn cbwannog i wrtbryfela yn ei erbyn ef; mae genmyt enaid anfarwol, er lleied yr wyti yn darparu erbyn y cyflwr sy'n ôlbyn; ie, er maint yr wyt' yn ei wneud iw wneuthur yn agored i drueni anorphen, a byn er mwyn byrr a darfodedig ddifyrrwch. Yr wyt' wrth natur yn balogedig, a thrawy bynny tan y ddamnedigaeth a gyboeddwyd yn erbyn dŷn gan y gyfraith o ddiniweidrwydd am y pechod lleiaf. Ob; gan bynny na thybia ddarfod i fedydd dy adgenbedlu di tra'r wyt' yn ddiffygiol o bôb grâs, ac agweddau cnawdol yn gyfraith yn dy lywodraethu. Na thybia ddarfod i fedydd dy waredu di allan o'th gyflwr melldigedig, pan y mae dy angrhediniaeth a'th ehyndiaeth yn erbyn Sanct-eiddrwydd yn dy wneud yn agored iddo, ac yn dangos dy fod di felly. Gwir yw, fod ffordd jecydwriaeth i ddyn colledig wedi ei chyboeddi yn yr Esengyl; ond ni lessâ bynny nêb sy'n parhau i wrthod Crist; ac i wrthod ammodau heddwch. Yr wyt' yn blentyn wedi dy gyflwyno gan dy rieni credadwy, ond nis geill eu ffydd bwynt dy achub di yn awr a thi yn gymmwys i gyttuno i'r cyfammed, os gwrthodi ef; ie y mae y cyffegriad

At y Bobl JEUAINGC, &c.

griad o honot yn dy jeungētid yn chwaneu
anudonedd a thwyll at dy balogedigaeth.

Na ddadleua am dy enw Cristnogol, tra'r
wyt' yn wradwydd iddo. Nac ymffroftia
o gynnorthwyon crefyddol pryd ni bo' iddynt
yr effaith da bynny arnati, ag y fy' i oleuni
natur ar Baganiaid; yr byn fy'n dweyn ar
ddeall inni, mae lle bo'r efengyl yn methu troi
eu gwrandawyr, fod Satan yn fynych yn
llywodraethu yn fwy nertbol, nag pe ni
phregethbasid yr efengyl erioed iddynt. Yr
ydym yn byw mewn oes o ryfeddodau, o'r
rhaid nid lleia' rbyfedd ac ofnadwy 'yw, fod
rhaid a'u proffessant eu hunain yn gristnogion
yn waeth na chenbedloedd, ac mae'r rhan
fwa' o'n rhaid jeuaingc wedi eu bedyddio yn
gwatwor rheolau eglura Cristianogrwydd.
Ab, genbedlaeth druenus! lle nis gall go-
leuni'r efengyl argyboeddi o'r annurwioldeb
bynny y mae natur yn ei gondemnio! pa
feddwl fy' gan rai am Dduw fy'n tybied y
geill efe fod yn fodlon i'r fath orthrwm
ddryau maen't yn eu gwneuthur, neu y bydd
fodlon i'r gwâg a'r ysmala barchedigaeth y
maen't bwy yn gwbl ymfodloni ar ei roddi
iddo?

Yn ddiau tebyg ydyw i ofidiau Lloegr fod
yn ofnadwy, pan y cyfodo'r Duw eiddigus
bwn

At y Bobl JEUANGC, &c.

bwn i gymmell dynion i feddyliau cyfiawn-
ach am ei natur a'i gyfreithiau.

Rbaid i'm addef fod y traethawd bwn
wedi ei amcanu i'rh argyhoeddi o fawr
ddrwg y petbau bynny y mae y rhan fwyaf
yn eu cyfrif yn ddinwedd, ac yn eu bar-
feru megis petbau canmoladwy; ie, y mae
eu dallineb mor fawr, fel y mae sobrwydd
(pasaint mwy darwioldeb) yn cael ei wawd-
atw yn ffolineb. Ond gwybydd y bydd i'r
teimlad o boenau diddiwedd yn fuan argy-
hoeddi y sawl a feiddiant wneud gwawd o
ddatcuddiadau durwiol. Y perffeithrwydd
bynny yn Nuw sy'n gwneud Duw yn awr
yn abl i oddef eu hâmmarch, a'i rhwym
ef i amddiffyn ei lywodraeth a'i anrhy-
dedd y pryd bynny. Trueiniad trua
nas mynnent eu rheoli trwy foddion wedi
eu cymhwysu i'w natur, fel y mae'n
rhesymol, a gânt yn ddiosyn iddynt orwedd
dan y drygau cospedigaethol y rhai, tra
burwyd yn unig yn eu bygwth, nid oed-
dynt yn cynhyrfu monynt. O herwydd
bynny, y gwr jeuangc, na ddychryner
monot oddiwrtb wr ddoethineb trwy
ddadwrd y gwaetha' o ffyliaid, er maint
a gymmerant arnynt fod ganddynt o
fyrwr.

Na

At y Bobl JEUAINGC, &c.

Na ddinistria mo honot dy bun er mwyn y lliaws; canys gwell yw bod yn gresyddol yr awron gyda'r rbifedi lleiaf, na bod yn ddamnedig yn ôlbyn gyda'r lliaws: In ddiau rhaid it' fod Ddi Dduw (neu Atbeist) ac yn gwbl yn angbredu pethau crweledig, os bydd i wawd neu budo- liaeth caethion weithwyr tros y Diasol dy ogwyddo di i ddewis uffern, trwy ymroi i'r llwybrau sy'n ddiammau yn tueddu tuag atti.

Rhaid i'm ddyweud i chwi, nad'wyf yn y bregeth ddiwedda' yn chwaneu ũn pwn yn rhagor yr byn y darfu i ũn o kono- ch gymmeryd yn Scrifenedig ar fy ôl pan y pregethais hi, ac a'i dangosodd imi wedi hynny, i gyflawni yr byn oedd yn fyrr yn fy Scrifen fy bun; etto mi a chwaneuais amryw o'r byfforddiadau er mwyn gochelyd yr wyth pechod pennodol y cyngborais yn eu herbyn yn fy mbregeth gyntaf. Gwelais yn gymhwys befyd chwaneu Catechism byrr yn y diwedd, yn yr hwn y gellwch ddyscu sylweddau ymarferedig gresydd mewn ymadroddion hawdd i'w deall; os bernwch yn addas i'w ddyscu, edrychwch yr Scrythyrau sy'n profi.

Yr

At y Bobl JEUAINGC, &c.

Tr Arglwydd daionus a lwyddo'r cwbl
i ctwi. Pe cawn weled jeuengŷid yn
gyffredinol yn tueddu at ddifrifol gre-
fydd, parei hyn obaith fod Duw â thru-
garedd ynghadw i Loegr, ac ir dial gael
ei droi ymmaith sy'n crogi uwch ei phen
bi, o ran y rhy lwyddiannus lunio a fu
tros y deng mblynedd ar hugain diwe-
ddaf i lygru y deyrnas, mewn trefn a
bwriad ar ddwyn i mewn gacthiwed a
Phabyddiaeth, neu o'r hyn llaf wedi
llwyr ymroi i fod yn ddiblyg gyndyn yn
erbyn diwygiad.

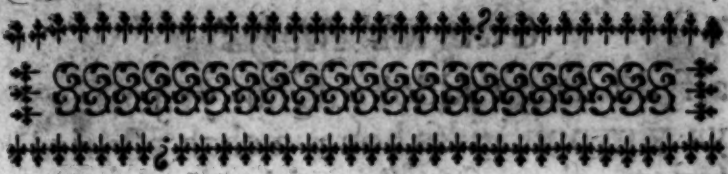
Ar i bob plentyn ac jeuengŷid a ddar-
llenont y llyfr hwn (megis y gwna amryw
a bonock) ckwanegu at fy nisgwiliad, a
chael llesâd trwyddo, a fydd gweddi,

Eich cyfaill tofturiol

DANIEL WILLIAMS.



Preg.



Preg. xi. 10. Yrhanddiweddaf.

Gwagedd yw mebyd a jeuengſtid.



Cyfarfod presennol hwn
sy' er mwyn eich ysprydol
leſſad chwi blant a phobl
jeuaingc : Eich lodaioni
chwi sy' raid ini Bregeth
wyr ei amcanu, eich mael
a'ch dyledſwydd chwi ydyw edrych
ar a defnyddio'r cynnorthwyon rhain,
yn gyſtal a'r rhai sy' hynach ; canys
mae'ch eneidiau chwi mor anſarwol a'r
rhai oedranus. Hawl Duw ydyw eich
llywodraethu, o herwydd mai ei crea-
duriaid ef ydych. Rhodddeſ eſe i chwi
reol bywyd, mae eſe gydâ gofal yn
craffu ar eich calonnau a'ch ymddy-
giadau. Gelwir rhai jeuaingc i'w barnu
wrth orſedd-barn Duw, ac a fernir
yn ôl y rheol a gynhwysir yn ei air,
yn ôl yr hyn a fuont ac a wnaethant.
Mae Nef ac uffern o'ch blaen, ũn or ddau

a fydd dragwyddol drigfan yr jeuangaf yn y gynnulleidfa hon ; a chan ystyried, fod y rhan fwyaf o ddynol ryw yn marw mewn jeuengŷtid, mae Nêf ac uffern yn llawnach o bobl jeuaingc nac o rai wedi cyrhaedd oedran mwy.

Ydyw y fath ystyriaethau a' rhain yn gweithio arnoch ? Oni ddylaent fy ngwneud i yn ddifrif, ac yn daer ar eich eneidiau chwi ? Ac ar eich eneidiau *chwi* yn enwedig, o herwydd fod jeuengŷtid tan annhymeriad mawr i bob peth sy' ddifrifol a jachufol ? Och ! Edrychwn yn ddifrifol am fendith gan yr hwn sy' Dduw ysbrydion pob cnawd *Num. 16. 22.* ac o herwydd hynny sy' abl i argraffu ar a thrîn eich ysbrydion chwi er eu bôd yn afreolus a gwag.

Awdwr y llyfr hwn mae'r Teest ynddo i'w *Solomon.* A ystyriwch chwi yr hyn a ddywaid gŵr mawr ? Brenin *Israel* oedd efe yn ei chyflwr mwya' llwyddianus. Ydyw ymadroddion hyfforddiadol gŵr doeth i'w hystyried ? Y doetha ydoedd o'r rhai nad oeddynt ond gwŷr yn unig. Ond uwchlaw hynny, y llyfr hwn oedd ffrwyth llawer o brofiad ; mae yn adrodd ei deimlad yn gyystal a'i farn ; ie, y mae yn ysgrifennu y pethau hyn fel
 ũn



a Jeuengêid.

ûn edifeiriol ar ôl troffeddiadau maw-
rion, ac am hynny rhaid iddo ofod pethau
allan yn ol y gwirionedd a'r pwys o
honynt, yn enwedig gan ei fod wedi ei
ysprydoliaethu gan yr yspryd didwyll yn
yr hyn y mae yn ei adrodd ymma. Nid
edrychaf ddim pellach na'r nawfed
wers, i'ch arwain at y Tecst.

1. Y mae trwy gellwair du yn argy-
hoeddi difyrrwch cnawdol pobl jeuaingc,
Gwna yn llawen wr jeuaingc, &c. Y cyffelyb
ymadrodd ydyw a'r eiddo Crist wrth
ei ddiscybillion, *Cysgwch weithian, a gor-
phwyswch*, Mar. xiv. 41. Nis dywedir
mo' hyn mewn ffordd o ymfodlondeb,
ond y mae'n gosod allan yr anianol gyda
diystyrwch, yr hyn a alle weithio ar rai
yn fwy nac argyhoeddiad uniawn; ac y
mae Duw er ein daioni ni yn ymddarost-
wng i brofi pob ffordd. Yn ddiau, chwi
fy'n meddwl fod difyrrwch anianol yn
happusrwydd pennaf a ellwch chwi ei
gael, chwi a amheuwch nad ydyw yr
hyn y mae yn ymddangos i'ch medd-
yliau ynfyd, pan y mae Duw trwy y
doetha o ddynion fel hyn trwy watwar
yn ei oganu: Y mae efe yn eich llwytho
a gwatwargerdd, tra bo'chwi yn ynfyd
yn rhyngu bodd i chwi eich hunain â'r
B difyrrwch

Gwagedd Mebyd

difyrwch tlawd hyn, megis eich unig baradwys. Duw a'm cadwo i rhag cael hynny yn rhan imi, yr hyn y mae Duw yn ei gyfrif yn wradwydd imi.

Gwrthddadl. Onid eill gŵr jeuange wneud yn llawen?

Atteb. Geill, nid ammeu nas dyleit ymddigrifo yn yr *Arglwydd*, Psal. 37. 4. ie, ti a elli ymddigrifo yn gymhedrol ac yn Sanctaidd mewn gwrthddrychau synniol a daiarol; ond nid y llawenydd hyn a wawdier am ei ben ymma. Y geiriau sy'n canlyn a eglurant natur y llawenydd a warafunir ymma; y difyrwch drygionus hynny ydyw yr wyti yn ei gymmerud yn rhodio yn ffyrdd dy galon at yngolwg dy lygaid. Fel pe dywedafei, oh greadur gwael! mor ddiystyr ydwyt, yr hwn a'th rwymi dy hun wrth y pleserau, ac a ymroi i ymdreiglo yn yr hyfrydwch sy'n dyfod o ddilyn dychmygion ofer dy galon gnawdol, ac o ryngubodd i'th synhwyrâu cnawdol? pa anifail ydwyt, yr hwn a ymddigrifi yn ammherchu Duw a phethau anweledig, ac ydwyt yn prifio amser jeuengctid yn unig megis y mae yn gymmwys gennit i wneuthur yr hyn sy' bechodalwn, ac i ymhyfrydu yn yr hyn sy'

fy' anianol! a weddai yr ymlawenhau hyn iti fel yr wyt yn greadur rhesymol, wedi di wneud a'th gymhwyso i bethau o natur uwch a rhagorol? A ddarfu yn gwbl dy gyfaddasdra di i wrthddrychau ffydd? Wyti wedi dy fuddo a'th gladdu gymaint mewn cnawd? Oes dim goleuni na chariad i lywodraethu dy ddi-muniadau a'th bleferau? Os fel hyn y mae y gŵr jeuangc llawen, pa olygyn o ddiystyrwch yw efe yn ei holl lawenydd? Ie, ynei holl lawenydd y mae efe iw ddiystyru, ya gystal ag i dosturio wrtho.

2. Ymma y braw-rybuddir yr anifeiliaidd gnawdol â rhagolwg ar y farn. Mae Duw yn ymadroddi wrthiti megis un anwybodus ynfyd, *ond gwybydd*; peth ydyw nad wyti fawr gydnabyddus âg ef neu feddylgar yn ei gylch; *geilw Duw di i'r farn am byn oll.* Er iti ddiystyru ei gyfreithiau ef, ni ddiengi rhag ei farn: Nis gedi arnati, pa ūn ai'n druenus y byddi; er ei fod yn ei adel i'th ddewis, pa ūn wneit a bôd yn ddifrifol: Efe a wna it' deimlo ei ddigofaint, er na chymhellai di i ymattal oddiwrth dy ddifyrrwch. Ie, oh tydi yr hwn a ymddigrifi mewn difyrrwch anifeiliaidd! tydi ro'i gyfrif am y cwbl, ti a ddio-

ddefi am bob ũn. Ceiff dy gospedigaeth gyfatted ith Bechodau, ac i'r hyfrydwch a gymeraiſt yn pechu, ac onid wyt ũn amſer yn yſtyried pa mor fawr a fydd hynny?

3. Y mae'n chwanegu difrifol rybudd i ochelud dau ddrwg y mae jeungctid yn agored iddynt. 10 Wers. Am hynny, 1. *Bwrw ddig oddiwrtb dy galon*; hynny 'yw, holl wyniau y galon a ddiweddant mewn triftwch calon. Mae arnat ofn bod yn ddisrif, yr wyt' fel ũn yn ceisio rhagflaenu triftwch trwy dy lawenydd cnawdol: Ond och, yr wyt yn darparu ffordd ir gruddiapau dwysaf trwy dy rith ffordd o feddyginniaethu; yr wyt yn dwyn arnat driftwch trwy gymmerud arnat ei ymlyd ymmaith. Ond ti y gŵr jeuangc, a Duw yn gweled dy fod ym cymmerud cam ffordd, ſy'n ymoſtwng i'th rybuddio i ochelud y gofid yr wyt yn ei ddarparu trwy dy dueddiadu llygredig.

2. *A thro ymmaith ddrwg oddiwrtb dy gnawd*; hynny yw, halogedigaethau cnawdol, i'r hyn y mae jeuengctid yn dueddol; neu'r cospedigaethau corphorol yr hyn y mae drwg fucheddu yn goſod yn agored iddynt. Os cymerwch

yr ystriaeth gynta', yno, megis mewn gwaharddedig wyniau y galon, y mae yn attal rhediad pechod yn llygad y ffynnon, heb yr hyn y bydd yr holl ymgeisio am ddywygiad yn rhyegwan; felly yn y gwaharddedig halogedigae-thau cnawdol, efe a attalie weithredu pechod: Fel pe dywedasei, er bod chwant wedi ynddwyn yn y galon, etto na thorred allan yn dy ymarfer: Canys ymattaliad oddi wrth weithredoedd drwg a weithiant tuag at gyfnewid dy dymmer, ac i leihau dy euog-rwydd. Os cymmeri yn yr ystyriaeth ddiweddas, yno ymresymmu y mae oddiwrth y trueni hynny, y mae anifeilaidd jeuengctid yn debycca i ymferchu âg ef. Megis pe dywedasei, y corph hwanaw yr wyti gymmaint yn porthi ei fwythau, a'r cnawd yr wyt' mor dyner o hono, fy debyg i deimlo gofidus effeithiau dy ynfydrwydd: Gan hynny fel yr wyt yn caru dy gnawd dy hun, nac ennyn mor fflammau yr rhai ydynt iw ddifa yn uffern; na ddŷg i lawr mor barnedigaethau hynny, y rhai a boenydiant dy gorph y tu ymma i'r bedd.

Y gŵr doeth fy'n dwyn cynghorion rhain mewn ffordd o annogaeth, gan beri edrych ar y 9 Wers. *Am bynny, &c.* fel pe dywedasei, oblegid *Duw a'th ddysg di i'r farn*, gochel y pechodau rhain am y rhai y cei yn siccr dy alw i'r farn, a rhagflaena y trueni a gynhwys y farn farnedig, a'r hyn fy' raid i'r barnŵr wneud yn ol gosodiad y gyfraith honno wrth yr hon y cei dy farnu. Yno, och yno, o ŵr jeuaingc! cei wybod wrth y gospedigaeth a deimlech ti, nad oedd bygythion dy ddeddfŵr yn ofer, er tra parhaodd y temptasiwnau nad oeddynt yn ymddangos felly.

Mae fy nhect yn annogaeth ychwaneg, ac megis y cyfryw y rhoddir ef ymma: *Canys gwagedd yw mebyd a jeuengſid.* Fel pe dywedasei, i'r pechodau rhain y mae blynyddoedd eich jeuengſid yn eich tueddu, mae ganddynt le yn eich tymmer, ac heb ofal mawr a llafur nis gellir mo'i fymud, neu eu rhoi ymmaith; oblegit hynny bydd ddyfal ac egniol i fwrw dig oddiwrth dy galon, ac i droi ymmaith ddrwg oddiwrth dy gnawd.

Wedi gosod allan fel hyn gyffondeb y geiriau, mi ai gosodaf i lawr yn athrawiaeth, fel y maent yn y tecst.

Athrawiaeth. *Gwagedd yw mebyd a jeuengctid.* Mi a eglurhâf yr athrawiaeth hon, ac a ddilynaf yr ystyriaeth hynny o'r geiriau, ag a duedda fwya tuag at lesâd pobl jeuaingc. i. gellir cymmeryd Mebyd a jeuengctid am yr rhan honno o einioes dŷn fy'n fyrr o oedran gŵr.

Os cymmerwch yn yr ystyr hon, yna y gellir adrodd meddwl y geiriau fel hyn: Er eich bod yn dueddol jaw'n i ymfroftio o'r blynyddoedd rhain, megis yn fwya' buddiol i happusrwydd, er yn awr fod eich ysbrydoedd yn fywiog, eich cyrph yn jachus a chryf, eich Synhwyrâu yn fywiog, a bod gofalon a blinderâu henaint ymmhell oddiwrthych etto nis gwna hyn oll monoch yn happus: Mae'r amser hwn o jeuengctid yn wagedd, mae yn annigonol i'rh wneud yn greadur dedwydd; ie, er it' fwynhau yr holl bethau teimladwy, a weinient tuag at fodlondeb, nid yw ond gwagedd; peth tlwad, byrr a gwâg beth, fy'n gadel y rhai a'i mawr ganmolant wedi eu siommi, ie yn golledig,

edig, os ni bydd ganddynt ragddarbod gwell. Y mae'r hên-wr difrif yn ffieiddio'r blynyddoedd rheini, as nis mynnei eu byw trosodd drachefn; ie ychydig fy'n byw gyhyd nas mynnent i lawer o'r amser hwnnw gael ei dafu allan o'i bywyd, ac ai cofiant gan wrido.

2. Mebyd a jeuengctid fy'n arwyddocau rhai o'r blynyddoedd a'r oedran hynny, fef plant a phobl jeuaingc.

Mi a ystyriaf y geiriau rhain yn yr ystyr hon, ac am y cyfryw rai o honoch y mae yspryd Duw yn cyhoeddi gwagedd megis eich priodol addas enw.

Gofyn. Beth fy' iw ddeall wrth gwagedd megis yr adroddir am y bobl jeuaingc rhain?

Atteb. Mae gwagedd naill ai yn naturiol neu'n foefawl, ac yno yr ûn peth yw a phe dywedyd, i. Mae pobl jeuaingc yn frau a marwol. *Pob cnawd fy' wellt, a'i boll odidawgrwyd fel blodeuyn y maes.* Esai. 40. 6. Mae'r jeuangc crÿf a'i anadl yn ei ffroénau; yn ôl trefn natur fe eill fyw yn hwy na hên wÿr, etto trwy freuder natur efe a eill farw cyn y gwr hynaf. Yr' wyt' yn bwrw ar hîr hoedl, ond ti a eilli farw y foru. Oh w'r jeuangc! Mae ynot hâd Marwo-laeth,

laeth, nis gellil wrthſefyl ūn gennad
 angeu. Heb. 9. 17. Mae'r farn wedi
 ei goſod i'th erbyn, ac y mae pechod,
 yr achos o farwolaeth, ynglyn wrth dy
 foreuol oedran, *Rbuf*, 8. 10. Pa amryw
 ddigwyddiadau yr wyti yn agored
 iddynt bob Moment? Trwy allu Duw
 yr ydych chwi blant yn fyw hyd yn awr,
 yn gyſtal ar gŵr pedwar ugain: Oh bobl
 jeuaingc! Sy'n bwrw ar lawer o flyny-
 ddoedd cyn y geill angeu a chwithau
 ymgyfarfod; pa gynnifer jeuengach na
 chwi fy' eufus wedi pydru yn eu beddau?
 Fe eill fod llawer o blant yn y lle hwn,
 y geill eich tadau ie, eich teidiau fyw i
 alaru o achos eich marwolaeth; tŷ brau
 mae eich eneidiau yn preſwyllo ynddo.

Cyngor. Nis gallaf eſceuluſo rhoi'r
 cyngor hwn. Gwnewch ac ymatteli-
 wch oddiwrth y cwbl a ddylech ei
 wneud a'i ochelyd, mewn trefn i drag-
 wyddoldeb, megis rhai fy' o fewn cam
 i farwolaeth. Yr wyf yn gobeithio fod
 yr jeuangaf ymma yn gwybod yn ddi-
 oget, *Nad oes dim gwaith yn y bedd.* Preg.
 9. 10. Yr hyn fy' iw wneud tra bo'ch
 byw; nid yw cyflwr o broſiad yn par-
 hau ddim hwy na'r bywyd: Beth
 bynnac fy' y tu hwnt i'r bedd, fy'
 yn

yn anghyfnewidiol wobr neu gospedi-
gaeth.

A ofodi'r pethau hyn at dy galon?
1. Mae gennyf lawer iw wneud am
dragwyddoldeb. 2. Gwaith am drag-
wyddoldeb fy' anhawdd ei wneud. 3.
Rhaid i'r gwaith hwn gael ei wneuthur
er caletted ydyw, onite derfydd am
danaf yn dragywydd. 4. Pa cyn fyrred
amser, er jeuenged ydwyf, a allafi ei
gael i wneud yr holl waith caled hwn
yntho, yr hyn ydyw'r pwngc yr wyfi
arno.

Ti ŵr jeuangc, os angeu a'th orddiwes
di, nis gelli moi yscoi hyd oni ofodych
ynghylch y gwaith a esceulufais; yr
holl lefain yn y byd ni thyccia ddim.
Meddwl gan hynny, pe nas buasei *Abijah*
yn dda yn gynnar, buasei wedi darfod
am dano yn dragywydd; felly y geill
fod dy gyflwr dithau, oh blentyn ddeng-
mlwydd oed! Os nis cefi rās cyn dy fod
yn flwydd hynach, neu ysgatfydd fis,
neu wythnos hynach, bydd rhaid it'
farw yn ddi-rās. Onid yw'r gair yn
dywedyd it' am rai sy'n *marw mewn*
jeuengedid: *A'i bywyd gydâr aflan.* Job
xxxvi. 14. A'i hynny fydd dy gyflwr di?
Elli di ei oddef? Cymmer dy berfwadio
yn

yn awr i ofod dy feddyliau ar y fath be-
thau a'r rhain : A ddywedafi gelwydd
neu a dyngafi yn awr, yr hwn a allaf fod
yn farw cyn pen mis ; A feiddiafi ha-
logi'r Sabbath hwn, yr hwn a allaf fod
wedi marw cyn pen wythnos ? Ie, fy
mhechod nefaf a eill fod y weithred
ddiweddaf o'm bywyd. Pa fodd y gall-
afi fyw heb Grist ūn dydd mwy, pan y
gallwyf farw heno ? A oedafi i adnabod,
a charu, ac ofni fy Nuw, yr hyn fy'raid
imi eu wneuthur yn ebrwydd neu
byth ? Mae'n ddiogel gennyf, os nid
ofnaf Dduw cyn fy marw, uffern fydd
fy nhrigle ; ac nid ydwyf siccr o wyth-
nos i gyrrhaeddud yr ofn hwn o Dduw.
Pe gwyddei yr jeuangaf o honoch mor
freuol ydyw, crynei rhag oedi, ni fei-
ddiech bechu ; chwi a wridech o her-
wydd eich diogi mewn yr ūn gwaith
da. Oh gan hynny gwrandewch y
Bregeth hon, megis ūn nas cai byth
glywed ūn arall ! Gweddiwch y tro nefaf,
fel ūn nas cai fyth weddio trachefn. Pan
y temptier di nefaf, gofyn it' dy hun, a
ymroddwn i hwn, pe bawn i farw y
foru ? A gredwch chwi hyn, a rhodio
fel rhai fy'n credu ? Ie, y mae jeuengſtid
yn rhy ansiccr i neb doeth anturio neu
ryfygu

ryfygu pechu, neu esceuluso ei jechyd-wriaeth, fel pe bae siccr o amser i edifarhau, ac adgyweirio ei esceulusdra.

(2.) Ystyrir Gwagedd mewn ystyr foesawl, *sef*. Megis y mae yn perthyn i'r Meddyliau a'r Moddion dynol; fel hyn, *Eph.* iv. 17. Mae yspryd Duw yn ein rhybuddio ni rhag *rhodio yn oferedd ein meddwl*. Mae oferedd yn fynych yn cael ei ofod am bob math o bechod, 2 *Bren.* xvii. 15. Mae amryw o bechodau yn cael eu galw yn bendant yn oferedd; a'r enw hwn a roddir arnynt, mewn rhan, o achos naturiaeth rhai pechodau, ond yn bennaf o ran tueddiad a ffrwyth-ddilyniad pob ymdrefniad pechadurus. Pob ffordd pechod sy' ofer-wagedd, ac y mae pechod yn haeddu yr enw o oferedd neu wagedd yn yr ystyriaeth hyn, gan nas gwneir mohono i ddim diwedd gwerthfawr; ie, y mae yn diweddu yn yr hyn sy' ddinistriol, a llawer gwaeth na bod yn unig yn anfuddiol.

Yn yr ystyriaeth hon y defnyddiaf y Tecst; ac y mae'n cynwys y pethau hyn:

I. Mae pobl jeuaingc yn dueddol i amryw o bechodau sy'n kynodol oferedd.

II. Chwannog

II. Cbwannog yw *jeuengctid* i fyw i bwrpason Sâl ac anfuddiol, yr hyn fy' wâgoferedd.

III. Mae pobl *jeuaingc* yn *dueddol* i fyw i bwrpason drwg a dinistriol, yr hyn yw uchra gradd gwagedd.

Cyn i mi drin y pethau rhain, gofyn-naf i chwi rai *jeuaingc*, onid yw'r achwyn hyn arnoch yn wîr? Ac onid ydyw mor ofnadwy hanes eich cyflwr ac y mae yn wîr?

Gwrtbdddadl. Ond pa fodd y digwydda hyn mor gyffredinol, a bod yr holl bobl *jeuaingc* fel hyn yn wagedd?

Atteb. 1. O herwydd bod y rhan fwyaf o bobl *jeuaingc* yn ofer. Am ūn fy' sofr, pa cyn gymaint fy' wylltion? Am ūn fy' dduwiol, mae llawer fy'n halogedig. Plentyn crefyddol fy' beth rhyfeddol. Duwioldeb mewn *jeuengctid* fy' anaml jawn: Mae'r rhan fwyaf o'r bobl *jeuaingc* cyffredin yn angall: Ac y mae y rhan fwyaf o rai *jeuaingc* deallgar yn ddi dduw ac yn ddigrefydd. Pan fo'r llecheden mor gyffredin, mae'r achwyn yn gymwys yn erbyn pawb.

2. Mae'r holl bobl *jeuaingc* yn *dueddol* i fod yn ofer-wâg: Gwagedd ydyw profedigaeth yr oedran hwnnw. Mae'ch

naws a'ch diffyg o brofiad yn eich gosod yn agored i'r drwg hyn. Er y dichon grâs waredu rhai o honoch oddiwrth rym y gwagedd, etto nis glanhaodd monoch oddi wrth dueddiad tuag at wagedd; y mae'n crogi o'ch amgylch, ac yn byw, er ei fod wedi ei ffrwyno. Eich tramgwyddiadau wrth y garreg hon, a'ch beiau a syrthiant tan y pwngc hwn o wagedd jeuengctid.

Chwi rai jeuaingc! Chwi a welwch p'am y mae'r achwyn mor gyffredin: A gymhwyfswch chwi attoch eich hunain yr hyn a ddywedwyf? Pan fwyf yn rhoi cyfrif am y clwyf, dywedwch fy nghlwyf i yw hwn. Pan ofodwyf y meddyg-iniaeth o'ch blaen, dywed wrth dy enaid, mae hyn yn berthynasol im cyflwr i, mae hyn yn angenrheidiol im cyflwr i. Tydi blentyn, dywed, plentyn ydwyf, ac am hynny tueddol i fod yn ofer. Ti ŵr jeuangc, dywed, jeuangc ydwyf, ac am hynny chwannog ydwyf i fod yn ofer. Rhaid im' wadu fy oedran, neu gydnabod a hyn. Nagê ymhellach, ymrefymmwch yn ddifrifol â chwi eich hunain: Mae'r rhan fwy o bobl jeuaingc tan lywodraeth gwagedd: Mae'r jeuaingc drygionus yn gant i ūn o'r rhai

rhai duwiol. Och fy enaid, beth yw fy nghyflwr! Onid yw yn beth mwy i'w ofni, fy' mod i yn ūn o'r cant annuwiol hynny, na'm bod yr duwiol jeuangc hwnnw?

Dychwelaf yn awr i ystyried y tri phwngc neulltuol, tan y rhai y crynhoais moefol wagedd pobl jeuaingc.

1. *Mae pobl jeuaingc yn dueddol i amryw bechodau, sy'n dra bynod wagedd.*

Mae rhai pechodau pennodol, y rhai yn eu natur sy'n arwyddo mwy o wagedd na rhai eraill; maent yn dwyn meddwl ofer jaw'n i'r rhai sy' yn eu gwneuthur hwynt. Mae gan rai jeuaingc lawer o'r pechodau rhain, a gwŷn yn grŷf yn eu hwylio i'r rhain.

Mi a grynhoaf eich pechodau mewn wyth o rai pennodol, ac a roddaf i'ch 'rai hyfforddiadau tan bôb ūn, i'ch cynnorthwyo yn erbyn y pechod neulltuol hwnnw: Ond cofiwch fôd pôb ūn o'r rhain yn bechod. Mae pob pechod yn halogi dy enaid, ac yn dy rwymo i oddef y gospedigaeth a fygythir, os nas edifarheir am dano a'i farweiddo: Ac nis gelli obeithio y rhoddir y pechodau hyn ymmaith, oddieithr it' ddilyn y moddion

a gyfarwyddodd Duw er y diben hynny :
Ni ddychwel di fel anifail nad ystyria
ddim, er y bydd rhaid iddo ystyried dy
wendid fel yr wyt' yn bechadur, ac o
herwydd hynny rhaid iddo arfer ei allu
trwy'r moddion yr wyti yn disgwil
tanynt.

1. *Mae pobl jeuaingc yn ddarostyngedig i
ynfydrwydd.* Mae'r yspryd yn gogan-
nodi ein blynyddoed tyner a'r bai hwn :
*Dibâr xxii. 15. Ffolineb fydd yn rbwym
yngbalon plentyn : Ai mewn plant yn unig
y mae hyn ? Nagê, Dyn jeuangc beb ddeall
ganddo, a welir yn rhÿ aml, Dibâr vii. 7.*
Y bai hwn nid diffyg ydyw o'r doethineb
hynny nad yw iw ddisgwil oddiwrth eich
oedran ; ond y cyfryw ffolineb ydyw,
ag a allasei gael ei feddyginiaethu yn
eich blynyddoedd *chwi* : Ac a lenwir i
fynu o ddallineb a chamgymeriadau, yn
erbyn y goleuni hwnnw a ganniattaodd
Duw i *chwi*.

Rhoddes Duw i *chwi* reswm i'ch
llywodraethu eich hunain wrtho, yr
ydych tan foddion doethineb, trwy' y
rhain y gellwch wybod eich cywir ddiben,
a'r moddion priodol i'r diben hwnnw,
er hynny, mae'r rhan fwyaf o bobl
jeuaingc yn ynfydion.

Onid

Onid wyti yn gofod dy fudd a'th ddaioni mewn pethau gwag a dinistriol? Onid wyti yn meddwl mai dy lawenydd ydyw dy unig nêf, a rhyngu bodd dy drachwantau yn unig wîr baradwys? Beth ydyw mwynhau Duw, neu ogoneddu Duw iti? Pethau yw rhain yr wyt yn anghydnabyddus â hwynt, ac yn ddiofal yn eu cylch.

Gwrthbudd. Yfcatfydd y dywedi, yr 'wyf yn chwennych bod yn gadwedig, ac yr 'wyf yn chwennych beth tuag at hynny; pa fodd gan hynny yr 'wyf yn camgymerud fy niben a'r moddion?

Ateb. (1.) Mae arnaf ofn nas gwyddost beth yw bod yn gadwedig: Jechyd-wriaeth gydâ thi ydyw yn unig cael dy gadw allan o uffern, megis lle o boenedigaeth, wedi itti bechu dy lonaid; ond nid oes fawr ychwaneg i ganmol y nefoedd iti. Oni bydd chwareuon ofer, cyfeddach, a'r cyffelyb fwyniant cnawdol; nis gwyddosti pa fodd y dichon i'r nêf fod yn gyflwr happus, er ei fod yn well nac uffern. Ond, onid yw hyn yn ynfydrwydd o'r fath fwyaf? Pa beth, meddwl mai jechyd-wriaeth yw *bynny*, yr hyn nid yw yn cynnwys gweled Duw, na pherffaith Sancteiddrwydd calon, na

chwbl gydffurfiad â Chrif, na dim teimlad gorfoleddus neu gael cyfran o gariad Duw, na dim llaw yn moliannu Duw? Oh'r jeuangc ffôl! nid oes yr ũn nêf ond yr hon fy' yn cynnwys y pethau rhain yn bennaf, nid jechydwriaeth yw hynny fy' â'r ũn o'r pethau rhain yn niffyg. Gâd im' ofyn it', onid wyti yn ynfyd, os berni jechydwriaeth i fod yr hyn nad ydyw? onid wyt' yn ffôl feddwl ei bod yn rhyw beth arall yn amgen nag y mae Duw yn rhoi cyfrif am dani? Ai nid ffôl wyt', a dybi nas geill hwnnw fod yn gyflwr happus, oddieithr iddo fod yn ddeffygiol o'r hyn holl y mae gwŷr da yn ei gyfrif yn happusrwydd? Ac oddieithr iddo gynnwys y pethau drwg ac anifeiliaidd hynny y bydd rhaid i'r nêf ein cadw a'n glanhau oddiwrthynt? O greadur truan! mor ynfyd a hyn y mae dy feddyliau am fywyd tragwyddol yn dangos dy fôd.

(2.) Mae dy ynfydrwydd yn ymddangos, yn yr hyn yr wyt' yn tybied y gelli fod yn gadwedig mewn rhyw ffordd arall, yn amgen na'r hon fy'n arwain iddi. I'th argyhoeddi am dy gamfarn yn hyn ystyria mai.

[1.] Crist yw'r *ffordd* bennaf i fywyd
Joā. xiv. 8. Efe fel offeiriad, trwy ei
 offrymmu ei hun, a haeddodd fywyd i'r
 cyfryw a edifarhânt, a gredant, ac a
 ufuddhânt, iddo : Efe fel y mae'n Bro-
 phwyd sy'n dyscu dynion ynghylch yr
 awdŵr, moddion, a natur ammodau
 bywyd : Efe fel y mae'n Frenin sy'n
 cymhwyso ei bwrcafs trwy'r yspryd, yn
 darostwng rhwystrau, yn cymhwyso'r
 enaid erbyn, a thrwy ddoeth farn yn ei
 derbyn i ogoniant. Yn awr, blentyn ?
 wyti yn gobeitbio byw yn dragywydd,
 ac esceuluso Crist ? Ai nid ynfydrwydd
 ydyw disgwil bywyd a diystyru Achu-
 bŵr, ie, mathru ei waed tan dy draed ?
 ai nid ynfydrwydd ydyw gobeithio bod
 yn gadwedig trwy Grift, ac etto credu i
 Ddiafol yn hytrach nag iddo ef, a
 gwneud uwch cyfrif o arglwyddiaeth
 rhai eraill nac o'i lywodraeth ef ?

[2.] Ffydd, edifeirwch, a sancteidd-
 rwydd, ydynt *ffordd* i'r nefoedd, yn ne-
 fa ac mewn ymostyngiad i Grift : Medd-
 af, mewn *ymostyngiad* i Grift, canys nis
 gallent mo'th achub di oni bai Crist ;
 ni chawsei pechaduriaid byth mohon-
 ynt, ond trwy Grift ; a'u tueddiad
 hwynt i achub fy' fel y maent yn edrych
 tuag

tuag at Grist, a'r cymmod a wnaeth efe yw'r unig brîs pwrcaawl.

Ond etto y maent yn ffordd i fywyd : ni cheiff ũn fyth fyned i'r Nef hebddynt. Mae Crist wedi ymroi nas ceiff ũn dŷn faddeuant trwy ei haeddedigaethau ef heb ffydd, ac am hynny yr holl rai a oleuer yn jachusol ydynt yn *credu*, *fel y cyfiawmbeir buynt*, Gal. ii. 16.

Y mae yn gorchymmyn inni edifarhau, fel y deleer ein pechodau, *pan ddelo'r amseroedd i orphwys*, Acts iii. 19. ac y mae yn terfyn-grynhoi rhifedi y rhai cadwedig i'r rhai a *ufuddbânt iddo*. Heb. v. 9.

Bellach ŵr jeuangc, ai nid ynsfydrwydd ydyw ynot'i ddisgwil y nefoedd, pan nid oes gennynt ddim a ordeiniodd Crist megis moddion o'r gogoniant hynny? Ydyw efe megis ein deddfwr yn mynegu y bydd iddo ef a rhaid iddo oedi dy jechydwriaeth hyd oni chredech ; ac a ddywedi di yn wallgofus, efe 'am hachubyffi er nas credwyf? A wyddosti yn well nac efe ei hun beth a wnâ efe? Ie, eich ynsfydrwydd fy' fwy, yn yr hyn nas darfu i Grist, yn unig oedi bywyd ar yr ammodau rhain, ond efe a fynegodd yn bendant, y derfydd am danynt yn dragywydd, y sawl nad ydynt yn y pethau.

pethau rhain yn ymostwng iddo ef;
ac etto yr wyti yn hyderus.

Beth ynfytach nag i ūn an sanctaidd
edrych am ogonaint, pan y mae Duw yn
dyweud, *Heb sancteiddrwydd ni wēl nēb yr*
Arglwydd, Heb. xii. 14. a'r boll rai
drygionus a ymchwelant i uffern? Ps. ix. 17.
A'i nid ffolineb ydyw parhau yn ddi-
edifeiriol, ac etto gobeithio am y nēf?
pan y mae Crist yn dywedyd, *oddieithr*
i chwi edifarbau, chwi oll a ddifetbir yr ūn
môdd, Luk. xiii. 3. Oni chydabyddwch
chwi eich gwallgôf, a edrychafoch am
fywyd yn eich anufudd-dod, pan y
clywoch ein Harglwydd yn dywedyd,
lleddwch fy ngelynion rhain, y rhai nas myn-
nent imi lywodraethu arnynt, Luc. xix. 27.
Onid rheol sefydledig ydyw tan yr Efen-
gyl, y *nēb ni cbredo a gondemnir, Mar. xvi.*
16. anghrediniaeth ac uffern ydynt wedi
eu cyssylltu mor siccr, ag y mae ffydd
a'r nesoedd.

(3.) Mae dy ffolineb etto yn ymddan-
gos yn fwy, yn yr hyn yr wyt yn tybied
y gelli fod yn gadwedig mewn ffordd
yngwrthwyneb i jechydwriaeth, ac yn
arwain yn siccr i uffern.

Oni fernit hwnnw yn ynfyd a fwriada
fynd i *Ddofer*, ac etto a ddewis y ffordd
fy'n

fy'n myned i *Gaerefrawg*? Onid ffyliaid yw'r fawl a chwenychent jechyd, etto a wrthodant *Phyſgwriaeth*, ac ni chymmerant ddim ond gwenwyn? Mae dy ymddygiad ti ar y *Siamplau creulona'* o'r rhain.

Beth fy' yn cai nêb allan o'r nêfoedd, ond arglwyddiaeth pechod? A hynny a efyd dy gydwybod yn gyfiawn yn dy erbyn: Onid ydyw Duw yn mynegu, *fod fynniad y Cnawd yn farwolaeth*? Rhuf. viii. 6. Dymma'r fynniad fy' ynoti, ac er hyn yr wyt' yn disgwil bywyd. Onid yw Duw yn dyweud yn eglur, nas ceiff *ûn putteinwr neu aflan, neu gybydd*, — *Etifeddu teirnas Dduw*? Eph. v. 5. Ac hefyd y *Ceiff y ffiaidd, a'r holl gelwyddwyr eu rhan yn y llynn fydd yn llosgi â thân a brwmstan*. Datc. xxi. 8. Ac onid ydyw mor bendant, nas ceiff *ûn godinebwr, na disenwr, na lleidr na meddwyn, etifeddu teirnas Dduw*, 1. Cor. vi. 9. Beth a eill fod yn eglurach, na thrwy fod yn *ûn* o'r rhain, dy fod yn dy ddinistrïo dy hun? mae'r drygau rhain yn arwain i ddinistr, ac y mae Daw yn dy rybuddio di rhag ynfyd hunan dwyll, trwy obeithio am ddiwedd gwell na dinistr trwy y cyfryw fath fuchedd: Oh ynfyd jeuengctid!

a feddylwch chwi yr arwain lladrad,
meddwdod, tyngu, halogedigaeth, chwi
i'r nefoedd, a'r ôl yr holl ddatcuddio
hyn i chwi o lawn ymroad Duw? Beth
a'th ddamnia di, os nas gwneiff y
cyfryw ddrygau? Pwy a fydd ddam-
nedig os byddi di gadwedig? A ddy-
wed Duw fy' wedi ei ddigio gelwydd
er dy fwyn di? Na wneiff, na wneiff, ei
fygythion ef a ymaflant ynoti, er dy
ynfyd freuddwydion di.

Blant, gwelwch y modd y trefnais ger
eich bron ynfydrwydd pob rhai jetaingc,
fy' yn ddrygionus. Dewisais y Siaml
fawr hon, sef, y maent yn camgymerud
eu gwîr happusrwydd, a'r ffordd iddi.

Mi a allwn agor yr archoll mawr hwn
ymmhellach na hyn: Och! mae pobl
jeuaingc yn gyffredinol heb adnabod
Duw na hwynt eu hunain; nid adwae-
nant na da na drwg yn jawn; canmolant
yr hyn a ddylent ei oganu; dewisant yr
hyn a ddylentei wrthod; gwnânt wawd
o'r drwg mwya, sef pechod ac uffern;
anaml y deallant ddynion, ac y gwydd-
ant pa fodd i ymddwyn yn jawn am y
byd hwn nac am dragwyddoldeb; maent
yn camgym'rud gwirionedd am gyfeili-
ornad, a lywodraethir gan rithiadau yn
hytrach

hytrach na pethau gwirioneddol. Pa le yr ymmataliwn pe amcanwn roi llawn gyfrif am ffolineb jeuengŷtid?

Gofyn. Beth a wnafi fy' jeuangc i'm jachau o'm ffolineb?

Atteb. (1.) Gofyn ddoethineb gan Dduw trwy daer weddi, *Jac. i. 5.* O bydd ar neb o bonock eisiau doethineb, gofynned gan Dduw, &c. Mae arnat' eisiau doethineb, perir it' ei ofyn: Mae it' annogaeth i ofyn; canys efe ai rhydd i'r fawl a'i gofynnant, ie, y mae yn rhoddi yn *baelionus*, ac nis bydd iddo ddannod it' dy ynfydrwydd gynt, pan ymosodech i geisio doethineb. Ni feddyginiaetha dim dy ynfydrwydd ond doethineb, a chreadur di-weddi nid yw debyg byth iw dderbyn; am hynny gosod adref ar dy enaid y teimlad o'r eisiau o honi, ac hawddgarwch a'r angenrhaid o ddoethineb: Hyn a'th gymmorth di i ddy-muniadau cryfion, yr hyn ydynt weddiau taer. O blentyn! a fyddi di yn ffôl o ddiffyg gweddio? A geiff Duw ddywedyd, dymma ûn jeuangc heb ddoethineb, o herwydd nas gofynnei hi?

(2.) Ystudia a chrêd yr scrythyrau, os hyffordddier dy farn gan y gair, efe fydd yn jâch; *pair ddeall i'r ammicbellgar.*

Pfal.

Pfal. cxix. 130. Byddwch siwr ar ddyscu darllen, a phan y medroch ddarllen, darlennwch yr Scrythyrau yn bennaf. Yno y bydd rhaid i chwi ddyscu jawn feddwl am Dduw : Hwylt-hwy a'th ddyscant beth yw ewyllys Duw ; ffordd jechyd-wriaeth a ddatcuddir yno ; oddiwrthynt hwy y mae iti y cyfrif cywiraf am bechod, a Sancteiddrwydd. Yn yr addewidion scrythyrol cei wybod beth i obeithio am dano, yn y bygythion beth fydd it' iw ofni, yn y gorchmynion, beth fy' raid iti ei wneuthur, yn yr Athrawiaethau a ddatcuddier beth a ddyleit ei gredu. Deuwch blant, caniatteir i chwi ddysgu'r scrythyrau. Cammolier *Timotheus*, am iddo wybod yr scrythyrau o'i *jeuengêid*, 2. Tim. iii. 15. Myfyriwch yn yr rhain, nid oes dim angenrheidiol i Gristion nad yw'n gynwysedig ynddynt : Pob peth fy' yn perthyn i jechyd-wriaeth fy' ammheus, ag nas dyscir oddiwrth y rhain.

(3.) Ammeu dy feddyliau cyntaf, ac na chymmer byth dy lywodraethu gan dy wâg-feddwl dy hun. Os yw dy fyrrfuan feddyliau di yn uniawn, hwy a ddioddefant eu chwilio ; ac os ceimion ydynt, mae'n rhaid eu gwellhau. Yn

arferol mae hwyliant cyntaf y meddwl yn tarddu oddiwrth ynsydrwydd; ac a geiff hwnnw drefnu pan y bo' einioes ac angeu yn gorwedd ar dy ymroadau di? Nagê, pa fodd y gwyddost mai nad hustingau neu sifian Satan yr wyt' yn eu cyflawni, pan y bo' dy feddwl yn arweinudd iti? Canys y mae efe yn llefaru wrth yr enaid trwy wneud argraphiad ar y meddwl-fryd.

(4.) Ymgymdeithasa â'r duwiolddoeth a chraffa yn fanawl ar, a thryffora ei ymadroddion a'u Siamplau. Mae'r gair yn dywedyd i'n, *yr bwn a rodia gyda doetbion fydd doeth, ond yr bwn fydd gyfaill i ynsydion a gystuddir*, Dihar. xiii. 20. Eu hymadroddion a'ch addyscant chwi, eu harferion a'ch llithia iw dilyn; pan y bo' cyfeillach ddrwg yn llygru dy feddwl ac yn meithrin dy wyniau. Rhai synhwyrol a farnant am danat wrth dy gyfeillion; gan wybod yn dda ddigon, dy fod yr awron, neu y byddi yn siccr, yr hyn ydyw dy ddewisol gyfeillion.

(5.) Bwriada dy holl wybodaeth mewn trefn i ymarfer; a bydd fyw i fynu i'r goleuni a dderbynaiſt. Y néb mewn perthau sanctaidd a gymero i fynu wybodaeth o ran gwybodaeth, fy' mor siccr

yn ffôl ag pe nas gwippe ddim. Deall
wedi ei ddwyn allan i'r ymarferiad sy'
yn ein gwneuthur yn ddoeth ysprydol,
pan y bo' gwybodaeth o fath arall yn
trymhau ein pechod a'n gwae.

O wr jeuangc! a ddywedi di wrth
ddoethineb, fy chwaeer wyt? Dihar. vii. 4.
A fwri di ymmaith ynfydrwydd gyda
digter, megis dy glwyf mawr? A ddy-
lae fod yn hôff gennych yr hyn a ddy-
godd pechod i mewn, ac a rwystrach
jachâd tra bo' yn blaenori. Ynfyd-
rwydd ydyw gwenwyn pob Hanfod a fo'
a deall iddo, a hyn yw'r hyn gwaetha
sy'n arwain ein ymarferiadau. Ffolineb
yw gwreiddin eich holl bechodau eraill.
Pe byddit ddoeth ysprydol, byddet di
waith wedi mwy na hanner ei wneud;
a barnu yr wyf, nas dylai fod yn anhawdd
dy berfwadio i geisio doethineb. Ha-
blentyn! a fyddit fodlon i fod yn un
lledwirion? Na fyddit siwr: Mae pawb
yn tosturio wrth y cyfriw, ac yn rhy-
dueddol i chwerthin am ei ben. Ond
yr wyf yn dywedyd iti, fod bod yn ffôl
mewn perthynas i bethau tragwyddol,
yn llawer gwaeth na bod yn wirionllyd:
Nid oes gan y dyn lledwirion ond ychy-
dig, os oes dim pechodau gweithredol i.

atdeb am danynt, ond y mae genniti lawer. Geill fod gobaith am jechydwriaeth ūn lledwirion, yn enwedig os bydd blentyn i gredadyn: Ond os parhei di yn ffōl ysprydol, nid oes dim gobaith o honot er bod pob ūn o'th rieni yn rhai goreu o bobl. Mae ffolineb yn anaf yn y natur ddynol, ond y mae ffolineb ysprydol yn fwya' gwbl.

2. *Mae pobl jeuaingc yn dueddol ac agored i fod yn anystyriol ac yn fyrr-twyll.* Mor anhawdd ydyw gwneuthur i chwi feddwl neu ofod at eich calon y pethau mwyaf? Nid yw y rhai jeuaingc yn cymhwyso attynt eu hunain na pherigl, na dyledfwydd. Oni unai cydwybodau y rhan fwya'o honoch â'm hachwyn i, os dywedaf it ti blentyn, a thithau ddyn neu ddynes jeuange, yr ydwyf tan ddigofaint Duw, ond nid ystyri hyn? Nid wyt yn myfyrio a'r y ffordd o ymwared, er ei bod wedi ei darparu a mawr draul: Crist a fu farw drosoti, ond ni threuliaisſti ūn awr mewn dwys feddyliau am dano. Anhawdd jawn gennit feddwl beth yw dy ffyrdd, pa ūn ai da ai drwg, na'th gyflwr, pa ūn a'i diogel a'i peryglus. Pa mor ychydig o rai jeuaingc a ofynnasant yn ddifrifol iddynt eu hunain,

a *Jeuangc'Id.*

a ail anwyd fi neu nid do? Beth a ddyg-
 fy mhechodau i iddo? Pa ddrwg fy' yn
 fy mhechodau? Pan y bo'n rhaid imi
 fesyll gar bron gorfeddfaingc Daw im-
 barnu, beth a attebaf? Beth a fydd y
 diwedd? Pa fodd y preswyliaf gyda
 llosteuudd tragwyddol; Mae'n rhy gy-
 ffredinol gydag eraill fel y bugydâ'r gwr
 jeuangc hwnnw, *efe a'i canlynodd bi ar
 frys; fel yr ŷch yn myned i'r lladdfa, hyd
 omi ddryllio'r saeth ei afu ef: Fel yr aderyn
 yn prysffuro i'r fagl, heb wybod ei bod yn etbyn
 ei einloes ef, Dihar. vii. 22, 23.* Ni chy-
 merodd amser i ystyried beth a fyddai
 ffrwyth pechod: Anocheladwy boen
 sy'n rhoi'r golygiad cyntaf o'i bergyl;
 y pryd y buasei dwys feddyliau yn go-
 fod y trueni hyn ger bron, megis an-
 ddeffynfa yn erbyn pechod, ie, yn y
 pryd pan oedd profedigaeth yn taer
 ymgeisio.

Gofyn. Beth a wnafi fy' yn jeuangc,
 i'm gwaredu oddiwrth yr anystyriaeth
 hwn?

Atteb. Yn gyffredinol, ymegnia i ysty-
 ried, a rhwym dy feddwl at feddyliau
 cymwys a sefydlog. Er y diben hyn,

(1.) Na chynwys dy feddyliau ũn am-
 ser i dramwyo ymma a thraw heb fedru

roi cyfrif am danynt. Peth anhawdd ydyw eu cylch-derfynu. hwynt un amfer, pan y bo'nt yn arferol o redegfan draw ac ymma. Mae'n gymmorth da o ran y byd hwn, a'r byd arall, cael ein meddyliau tan lywodraeth; a chael ein heneidiau yn hawdd iw sefydlu yn eu difrifol feddylian. Pa bryd bynnac y meddyliech ti, bydd abl i ddywedyd, y peth yr wyfi yn meddwl am dano, a dâl feddwl am dano.

(2.) Cadw dy enaid mewn ofn gofalus yn achos mawr bwys y pethau y dyleit eu hystyried. Os achosion enaid ydynt, y maent o'r natur bennaf; ac y maent yn bethau pennaf sy' yn perthyn i ti; dywed wrthyf dy hun, mae einioes ac angeu yn crogi ar yr rhain: Os pechod a lywodraetha arnaf, *marw a gaf*: Os nid wyf' wedi fy ail eni, *nid gallaf fyned i mewn i deyrnas Dduw*, Joa. iii. 5. Ac ai yn yscafnedd y meddyliaf am y pethau hyn? Beth ydyw'r holl fydd imi, os derfydd am danaf yn dragywydd? Pethau duwiol, pethau y mae tragywyddoldeb yn dibennu arnynt, sy' raid eu hystyried. Oh fy enaid! a wyti, a feiddi di wrthod rhoi dy feddwl i aros ar yr rhain, y gwnaethpwyd ti erddynt, yr hyn bethau

y bydd rhaid it' ar fyrder ymarfer â hwynt, megis yr unig bethau gwirioneddol, pa un bynnac ai bodlon ai anfodlon fydd?

(3.) Cais gymmaint o wybodaeth am yr hyn y dyleit eu hystyried, ag fel y gallech eu gosod ger bron dy feddwl gyda rhyw sicrwydd. Peth anhawdd ydyw meddwl yn hir ar y pethau yr ydym yn eu gwybod ond ychydig; os am Dduw y meddyli, na fydd yn anghydnabyddus â'i natur ef; os am bechod, na fydd yn anwybodus am resymmau i'rh gynghorion yn ei erbyn, gydâg ystyriaeth o'r hyn a'i trymhâ, &c.

(4.) Ddysc ymddiddan â thi dy hun, ac i gymmell pethau ar dy galon: hyn a fesyddla dy feddyliau, ac a ddŷg bethau gyda rhyw jawn ddwys argraphiad ar y galon. Os nis medri resymmu y materion o mewn, siarad allan âth dafod fel ped fae dau ddŷn yn ymddiddan â'u gilydd. Pa beth, a gollafi fy enaid o ran trachwant? Oni bydd rhaid, os gwir yw gair Duw, fod yn edifar gennyf fy muchedd bresennol? Gorchymymyn Duw ydyw ar i chwi ymddiddan â'ch calonau eich hunain, Psal. iv. 4. Nis geill fod nac yn gywir nac yn fuddiol iddo'i hun,

yr hwn a lefara yn anfynych wrtho'i
human.

(5.) Cymmer amser cymwys a lle i
resymmu, ac i gymhwyso pethau o fwya
pwys, a dŷg bethau i ddiwedd da. Nid
yw pethau mawrion iw dibennu gan
ychydig feddyliau; oblegat felly nis
rhoddi jaw'n farn, na chwaith yr jaw'n
ymdeimh i'r peth. Ac nid yw achosion
difrifol yn cael eu hystyried yn weddus
mewn tyrfu, neu pan fydddech yn angh-
hymwys i fyfyrto. Ac i ystyried heb
ddyfod i ryw ddiwedd iad, nis geill fe-
fydlu dy farn, na rheoli dy ewyllys a' th
ymarfer. Am hynny os bydd peth y me-
ddylier am dano yn ammhennus, gyrr
ymlaen hyd ymroad; os dyledswyd fydd,
ystyria bob rheswm, hyd oni bo' dy
ewyllys wedi ei sefydlog ymroi iw
gwneuthur; os bydd yn bechod a ofo-
dech at dy galon, na phaid danner ar led
y drwg a'r perygl o hono, cyn it' ymroi
yn ei erbyn, a chadarn lid wedi ei enyn-
nu i gynnal i fynu yr ymroad hynny.

A ymrowch chw i ddilyn y rheolau
rhain? A ymagniwch i drin eich medd-
yliau, a'ch dangos eich hunain yn ewy-
llysgar i fod yn feddylgar? Mae'n siccr
gennyf na naccei, os wyt ar feddwl
dewis

dewis yr jawn, i rodio yn ddiogel, neu ai gael y lleſad o'r hyn a ganittaodd. Daw trwy oleuni natur, Datcuddiad, neu ragluniaeth, i lywodraethu dynol ryw wrthynt. Ie, wr jeuangc, ammhofibl ydyw bod yn wir grefyddol, neu i ateb dibenion mawrion crefydd, heb ddwys ystyried. Ohlynte'! *Ystyria lwybr dy draed*, yn ddisrifol ystyria y perthau y mae yn ddyledus arnat feddwl am danynt.

3. *Mae pobl jeuangc yn dueddol i fod yn wrthrysig ac yn bendew.* Dymma ūn o'ch clwyfau, torri yr ydych trwy attaliadau, ac yr ydych yn ddibris o gyngor: Erfyniadau ni thalant ddim: Ie blant, er eich bod yn cael eich cyffelybu i flagur tyner, yr ydych yn dangos llawer o galedrwydd: Rhieni fy yn gorchymyn, ond yr ydych chwi yn anuffudd; y maent hwy yn ceryddu, ond yr ydych chwi yn parhau yn gyndyn; y maent hwy yn eich perfwadio ac yn erfyn arnoch fod yn ſobr, ond etto ofer ydych chwi: Meist Reid fy'n argyhoe-ddi, yr ūn rhai ydych chwi etto: Gweinidogion fy'n taer alw arnat', (o ddŷn jeuangc) oddiwrth dy ffordd ddiniſtriol, ond ymlaen yr wyti yn myned, ac yn cai dy glustiau yn erbyn y gair. Mae
cydwybod

cydwybod yn llefaru yn fynych, ac yn
 gosod dy euogrwydd ger bron, ond yr
 wyt' yn ymddangos yn ŷn wedi ymroi
 ar dy ddinistr dy hun: Ie, y mae Duw
 yn sefyll ar dy ffordd di, megis yr angel
 â chleddyf noeth; ond yr wyti yn ddi-
 osn, ac yr wyt' fel pe dywedit, mi a
 bechaf etto, deued a ddelo o hono, *Job*
xv. 26. Tyfed euogrwydd, tarawed
 Duw, darfydded am fy enaid, ni wnâ
 hyn oll ddim cyfnewid arnafi. Oh'r
 jeuangc truan! pa mor fuan y dichon i
 boenau uffern dorri dy chwant! ac a
 fyddi etto fel yr *affyn wyllt*, yn yfed gwynn
wrth ei bachlysur, *puw a'i try ymmaitb*, *Jer.*
ii. xxiv. Pa fodd y gelli di, blentyn,
 oddef clywed dy rieni yn gruddfan,—
 yr wyf' yn cynghori fy mhientyn i fod
 yn dda, ond nis medraf lwyddo; mi a
 chwennychwn ei addyscu ef, ond ni
 dderbyn addysc? Gwae fi mi a escorais
 i'r dinistrudd, pan anwyd fy mhientyn
 hwn: Yr wyf' yn ei weled yn rhedeg
 tuag uffern, ac nis Medraf ei attal ef:
 Yr wyf' yn crynu wrth feddwl ar ei
 osodiad allan, beth y mae yn debyg i
 ddyfod iddô: Oh fod ffrwyth fynghorph
 i ddianrhydeddu Duw fel y mae yn
 debyg i wneud! ar i fod ef i wneud y
 drygau,

drygau, yr wyf' yn rhagweled a wnâ !
os ni newid Duw ei galon, geill ddyfod
i ddiwedd anamferol, ac y mae'n siccr
iddo gael ei ddarnio yn dragywydd !
Oh na ſcrifennafid fi yn ddiblant ! a elli
di etto fod yn ddigynwrf, a gwrthnyf-
fig ?

Gofyn. Pa fodd y Meddyginiaether ũn
jeuange o'r cyndynrwydd hyn ?

(1.) Cais ofn Duwiol yn feddianol yn
dy galon : Erfyn ar Dduw galon a fo' yn
ei ofni ; calon a fo' yn anrhydeddu dy
rieni, a'r rhai fy' uwch na thi ; calon yn
ofni pechod, ac yn crynu rhag uffern, a
phob cospedigaeth arall fy'n ddyledus i
bechod. Bod yn ddi-ofn fy' fail fawr o
gyndynrwydd : Y gŵr jeuange, mae'r
pethau rhain yn gofyn ofn ; rho-
ddes Duw yr anwyd hon yn dy natur,
i'th wneud yn haws dy reoli. Pa wallgo
echryflon ydyw, bod yn ddi-ofn y Duw
ſy'n dân yffol, Heb. xii. 29. Bod yn ddi-
ofn uffern a thrueni, yr hyn a wnânt iti
wylo a gwyloſain, a *rhingcian dy ddarnedd*
yn dragywydd, Math. xxii. 13. Pa derfysc
ac annhrefn yw ymmyſc dynol ryw, fod
y rhai is râdd yn gwbl ddi-ofn o'i huwch
râdd ; yn enwedig pryfedor pechadurus
o Dduw ofnadyw ?

(2.) Creda

(2.) Creda *garedigrwydd* y rhain, yn erbyn y rhai yr wyti mor gyndyn, a chynhyrfa ryw attaliad diolchgar o gariad iddynt. Dy drawfedd di fy'n arwyddo, nad wyti yn caru dy gynghorwŷr, nac yn meddwl fod ganddynt ddim cariad iti, pan y bo'nt yn dy gyng-hori. Ond ti fachgen, rhybuddiaf di heddyw, mai oddiwrth gariad y mae'r holl gynghorion hyn yn tarddu yr wyti yn eu gwrthwynebu. Onid yw Duw yn dy garu, yr hwn a'th wnaeth ac a roddes y fath ymyscarroedd yn dy rieni, tuag attati? Onid ydyw hwnnw yn dy garu di, fy' yn rhoddi iti yr holl ddaioni yr wyt yn ei fwynhau? Yr hwn fy'n dy arbed, ac yn erfyn arnat, mîs ar ôl mîs, pan y gallasei dy ddanfon di i uffern ar y cynta, heb ddim colled iddo' i hun?

Onid yw Crist yn dy garu di, o blen-tyn, yr hwn a roddes ei einioes trosot' pan oeddit yn elyn iddo ymmron dar-fod am danot; yr hwn a ddanfonodd ei yspryd i ymdrechu â thi, ei efengyli gynnyg trugaredd iti, ei weinidogion ac eraill i'th ddyscu di, cyn gynted ag y gellit ddeall un dim? Onid rhaid bod hwnnw yn dy garu di, o ŵr, jeuangc, fy'n ymddadleu â Duw, fy' barod ith dorri

dorri di i lawr, *Arglwydd*, *gâd ef y flwyddyn hon befyd*, Luc. xiii. 8. Onid yw hwnnw yn dy garu, fy'n wylo troſot', pan y caſſo di fel nas mynnid y berſwadio; a hyn o herwydd ei fod yn gwybod y gofid gwyloſus y diweddi dy ddiſtyrwech hyn ynddo? Onid yw dy rieni yn dy garu di? Oh meddwl pa ofal a phoen fy' ar dy dâd am dy fywoliaeth! Meddwl am ymyſcaroedd tyner dy fam, pa driftwech a gaſodd, pa ofnau y mae hi ynddynt, pan wyti mewn perygl; pa ddagrau a dywallt hi pan fyddech glâf, a'r modd y mae'n myned at ei chalon pan y bo' yn dy geryddu di. Gallwn ddangos, fod pawb eraill yn dy garu a'th gynghorant i fod yn dda. Bellach yr jeuange! a elli di lai na Meddwl fod argyhoeddiadau y rhain yn dyfod oddiwrth gariad? Ac a wyti y fath anifail ag nad wyt mewn ūn modd yn eu caru? Pa beth! nis ceri dy Dduw fy' mor dda iti, nis ceri dy Grist, yr hwn a waedodd ei einioes allan mewn cariad tuag attati? Pa beth! oni cheri dy dâd a'th fam i'r rhai yr wyt mor rhwymedig? A fynniti gael talu it' felly, pan fo' genniti blant?

Gwrthbudd. Rwy'n gobeithio fy mod yn caru Duw, Crist a'm rhieni. Nid wyfi

y fath ddiafol ; ac yr wyf yn meddwl eu bod hwythau yn fy ngharu innau.

Atteb. Pa beth ! eu caru hwynt, a bod yn gyndyn yn erbyn eu taer grefa hwynt ? Eu caru, a bod yn anufudd yn y pethau y maent yn eu gofyn fwya' ? Mae Duw a Christ yn cyfrif y rheini yn *elysion*. (Luc. xix. 27.) fy' yn wrthryfelwyr ; ac yn gosod y peth yn eglur ger dy fron, *O cerwch ficedwch fy ngorchmynion*, Joa. xiv. 15. Fel pe dywedasei, na thybiwch, ac na ddywedwch eich bod yn fy ngharu i, oddieithr i'ch ufuddhau imi. Dy rieni os duwiol fyddant, a ddygant dy gariad at yr ūn tyftiolaethau : Fel hyn y dywaid dy fam wrthyt*, *Pa beth fy mab ? Pa beth mab fy ngbroth ? Ie pa beth mab fy addunedau ? Na ddyro i wragedd dy nerth*, Dih. xxxi. 2, 3. Ac felly y mae yn y gwersi, 4, 5. Yn gwahardd meddwdod. Mae dy dâd yn gorchymyn iti, fy mhlentyn. *Gwrandedwch blant addysc tâd ; dalied dy galon fy ngeiriau : Cadw fy ngorchmynion a bydd fyw ; cais ddoethineb*, &c. Dihar. iv. 1, 4. Y ddau a erfyniant arnanti ; blentyn, od oes gennyt ddim cariad inni, ymgadw oddiwrth bechod ; achub dy hun rhag uffern ; ein gofal mwyaf ni ydyw
ar

ar gael dy weled ti yn gywir sanct, ac yn ogoneddus yn dragywydd : Ni a gyd-ddygwn â phob dim yn hytrach na phechod ; nid oes arnom ofn am ddim yn gymmaint ag am dy enaid ti ; os dinistri hwnnw, yr wyt yn dangos y casineb mwya', ac a wyt mor greulon wrthym ac y gelli fod.

Wyti yn meddwl dy fod yn eu caru hwynt, a bod fel hyn yn gyndyn ? Nage, os meddyli eu bod hwy yn dy garu di, rhaid i hynny beri ynot rai gofidiau : Pa fodd y medraf redeg mor groes i'm Duw a'm rhieni, y rhai fy'n caru fy enaid mor anwyl, ac ydynt mor ofalgar ynghylch ei ddaioni ? Mae fy nghalon galed yn dechreu ymroi, ac nis gallaf barhau yn wrthnyfig ; fy nghariad tuag attynt, am hystyriaeth o'i cariad hwynt tuag attafi, fy' yn gorchfygu fy yspryd cyndyn.

(3.) Cymmer dy berfwadio o'th anwybodaeth dy hun, a'th anghymwystra i'th gyfarwyddo dy hun.

Tŷb falch, dy fôd yn gwybod yn well na nêb, beth fy' er daioni neu niwed it', fy gynhwysedig mewn tymmer gyndyn. Wyti yn meddwl pe jawn ddealliti nad yw Duw yn peri it', wneud

dim, ond yr hyn fyddei er dy ddaioni, nac yn gwahardd dim iti, ond yr hyn fy' er niwed it, 'nas gwneiti yr hyn y mae yn ei orchymyn, a pheidio â'r hyn y mae yn ei wahardd? Ac onid yr ūn modd y bydd mewn perthynas i'th rieni ac eraill? Gâd imi gan hynny resymmu â thi, w'r jeuangc! wyti yn meddwl y twylle dy Dduw dydi, neu y dywedai dy rieni a'th ddyfscawdw'r gelwydd wrthyt' pan y maent yn dy gynghori rhag pechu, neu yn dy gynghori i dduwioledeb difrifol, ac ydynt mor daer yn hyn? Rhaid iti farnu eu bod yn dywedyd fel y maent yn meddwl: Os nid ydynt hwy yn camgymeryd, hwy am anogent i wneud fel yr wyf yn gwneud; ond os myfi fy'n camfynied, mi a ddyllwn, ac ewyllyfiwn wneud fel y maent yn fy nghynghori.

Yno, greadur jeuangc, digwydd y peth i hyn; yr wyt yn gyndyn yn erbyn cyngor, o herwydd dy fod ti yn yr jawn, 'ar fawl fy'n rhoi'r cyngor iti fy' allan o'r jawn: Hwynthwy, fel y tybi di, fy'n dy gynghori i'th golled, a thrwy roi pob peth ynghyd, yr wyt yn ystyried dy w'r lesâd dy hun yn well nac y maent hwy.

Ond

Ond ai nid gwâg dŷb mawr yw hyn, a chamgymeriad o'r mâtth pennaf? Oh. Blentyn! yn ddiau, nid wyt yn ddoethach na'th rieni duwiol! hwy a wyddant fwy na thydi, hwynthwy a gawfant brawf o'r hyn nas cefaiſt ti; rhaid iddynt hwy a'th feistriaid ddyscu iti bethau bychain y bywyd hwn; tydi a'th anrheithit ac a'th leddit dy hun yn fuan, pe gadawent ti i'th driniad o honet dy hun.

Oh feibion a merched jœuaingc! onid ydych yn ffieddol ynfyd? A fedrweh chwi feddwl y gwyddoch beth a wnâ. Duw â chwi, yn well nac y gwyr efe? A wyddoch chwi beth fy' raid i chwi ei golli trwy bechod, a dioddef am bechod, yn well nag y gwyr Duw? Chwi fy'n barnu wrth foment byrr, ond efe a wél beth yw tragwyddoldeb. Barnu yr ydych chwi wrth yr hyn y mae eich corph yr awron yn ei deimlo; ond efe a wŷr beth yw dy enaid, a pha beth ydyw efe ei hun i'th enaid, pa un a'i mewn dig ai cariad. Efe a wŷr beth yw gogoniant y nêf, a dychryniadau uffern. Barnu yr wyti wrth dy dŷb-feddwl, ond efe rydd farn gyfiawn, i'r hyn yr ymostwng pob un yn fuan; am hynny atto-

lygaf arnat' i'th anghoelio dy hun, fel
y mynnech fyth dy achub dy hun.
Ystyria, tybiodd yr holl wŷr da yn y
byd am danynt eu hunain megis yr wy-
ti yr awron, ond bu edifar ganddynt,
ac a gydnabuant â'i hynfydrwydd: Pan
y daethont iw jaw'n bwyll, yno y dae-
thont i fod o feddwl Duw. Ie, yr holl
annuwiol a ganfyddant eu camgymer-
iad; pa'm onte yr ymosfudiant ac y ga-
larant yn dragywydd? Os goreu ydyw
bod yn uffern, pahan y cwynant yn
oestadol yno? Tybiodd yr afradlon ei
fod yn ddoeth pan oedd yn ymdrythy-
llu, Luc. xv. 17, 18. Ond edifeirwch a
ficerhaodd iddo ei fod wedi bod yn
wallgofus.

Pobl jeuaingc, a welsoch erioed be-
chaduriaid ymrous, ie mewn clefyd a
thlodi, yn bonllefain allan, ac yn galarn
yn y diwedd, gan ddywedyd, *pa fodd
y caseais addysc*, Dihar. v. 12.

Ystyria pa mor annhebygol ydyw,
i'th feddwl di fod yn gywirach na'r eiddo
di feistr sanctaidd, neu'th weinidog? Y
mae dy chwantau yn tywyllu dy feddwl.
Mae ganddynt yr holl ran ddoeth o'r
byd ar ei tŷ. Ti a fedri gofio y buost
mor hyderus am bethau eraill gynt, yr
hyn

hyn a weli yn awr eu bod yn siommedig fel y dywedasant it' y pryd hynny. Yr wyti weithiau y pryd hyn yn dy gon- demnio dy hun am dy fuchedd, pan y bo' dy dueddiadau pechadurtus wedi llonyddu. Pan oeddit glâf, cydna- buost, fod dy ffordd ofer, dy ffordd anghrefyddol yn ynfyrwydd it' : Ac wedi hyn oll ai dal allan a wnei? A hynny a fydd dy glod ti, sef, *Y ffâl sydd ffrom a byderus*, Dihar. xiv. 16. *Pan nis gwryddant wrth pa beth y tramgwyddant*, Dihar. iv. 19. Ai rhaid ydyw scrifennu hyn ar y garreg fedd, *ese sydd farw o eisiau addysg, a rhag maint ei ffolineb yr â er gyfeiliorn*, Dihar. v. 23.

(4.) Cydnebydd dy fod yn un fy' tan arglwyddiaeth, ac nid wrth dy drefniad dy hun. Mae rhai yn naccau bod yn ostyngedig, o ran rhyw dŷb fod gani- ddynt hawl iw llywodraethu eu hunain. Ai nid hyn yw eich cyflwr chwi? *Ein gwefusau sydd eiddom ni ; pwy sydd arglwydd arnom ni*, Psal. xii. 4. Ac o herwydd hynny, mi a ddywedaf gelwydd, mi a dyngaf, a siaradaf yn ysmala, er gwaetha'r nèb a ddywedo i'r gwrthwyneb.

Ond, blentyn, ti a fedri ddywedyd pwy a th wnaeth, mai Duw ; ac oni ddylai'r

ddylai'r hwn a'th wnaeth dy lywod-
raethu di? Oni ddylai y creadur gadw
y cyfreithau y mae ei greawdwr yn ei
gosod iddo? Nid oes dim ag y feddech
ti yn gymmaint yn eiddo ti ag yr wyti
yn eiddo ef. Crist a'th brynodd di â'i
waed, ac felly a chwanegodd sylfaenu ei
arglwyddiaeth trwy ei bwrcas: *Efe a fu
farw, fel yr arglwyddiaethai ar y meirw, a'r
byw belyd*, Rhuf. xiv. 9. Tydi wyt' gan
hynny yr anghyfiawna o wrthryfelwyr,
os pechadur cyndyn wyt.

Mae gan dy rieni, dy feistriaid, dy
weinidogion awdurdod arnat, ac anu-
fuddhau iw cyfiawn orchmynion a'u gal-
wad, ydyw ymwrthod âg awdurdod y
dyleit ei chydabod, a thraws gymerud
yr awdurdod, i'r hon nid oes gennyt
ddim hawl. Plentyn difeistrolaeth, un
jeuange difeistrolaeth sy' gaethwâs tan
escus o rydd-did; ac yn gwneud ei jau
yn ddau ddyblyg tra y mae yn ceisio ei
dorri. Am hynny, gwybyddwch bobl
jeuange, y cewch chwi Dduw yn farnwr
ofnadwy, yr hwn a wrthodafech megis
y mae yn ddeddfwr: Efe a amddeffyn ei
awdurdod ei hun ar awdurdod a ymddir-
iedodd i'ch rhieni, gyda'r dial tostaf.
Cadwyni tragwyddol a ddallant yr
jeuange

jeuancg hwnnw, a fynne dorri rhwym-
mau esmwyth Duw.

Os dywed yr ūn o honoch, yr wyf yn
cydnabod Duw i fod yn rheolwr a
meistr immi, ystyria dithau beth y mae
Duw yn ei ofyn; *os ydwyf fi feistr, pa le y
mae fy ofn?* Medd *Arglwydd y lluoedd*,
Mal. i. 6.

I ddibennau ar hyn, pa nifer fy' ymma
o bobl jeuaingc gwrthnyffig, cyndyn-
ymrous? A gryna gliniau nêb o ho-
noch? Oni thawdd cariad yr un galon?
Oni bydd i'r ystyriaeth o gyfarwyddyd
Duw i hyfforddi, a'i awdurdod i or-
chymmyn, blygu yr un cyndyn y dydd
hwn? A feidda un plentyn neu un
jeuancg fyned oddi ymma, a dywedyd,
mi a fŷm yn wargaled, ac a fyddaf
felly; ac nis dilynaf y rheolau rhain i
fod yn haws fy mherfwadio? Os 'wyf
mor ddigywilydd a gwneuthur fel hyn,
mae gennyf warrant Duw i ddywedyd
wrthyt. *Ti a ddryllir yn ddisymmwth
fel na byddo meddiginiaeth*, Dihar. xxix. 1.

4. *Mae pobl jeuaingc yn agored i ddigter
a gwyniau creulon a phoeth.* Chwannog
ydyw plant i fod yn ddigllon ac yn
groes, gwŷr jeuaingc i fod yn llawn
llid: Fe a ellid darllen y wers o flaen y
Tecst,

Tecst, o ŵr jeuangc, *bwrrw ymmaith ddig oddiwneb dy galon.* Pa mor fuan yr enynnir y tân, ac mor wrefog yr ymleda? Mae rhai jeuaingc yn fynych yn ddig wrth ei ffrins goreu, ie am yr hyn y dylaent fod yn ddiolchgar; cyffroant yn rhŷ fynych yn ddiachos, ac y maent mor boeth chwyrn, ag nas chwiliant yr achos. Mae pethau bychain yn eu cyffroi hwynt yn fawr, ac nis gallant oddef arafwch yn eu tôst feddyliau. Ac nid rhyfedd yw, canys mae dy reswm wedi ei dywyllu rhag gweled erchyll ganlyniadau dy lidiawgrwydd. Gelyniaeth parhaus, ymrysonau, lladdiadau, sy'n rhy aml yn ffrwyth y poethder di drefn hwn.

ŵr jeuaingc! ydyw hyn yn beth iw gynwys? Ystyria gydâ thi dy hun, digter fy' ynfydrwydd neu ammhwyll byrr. Yr wyt yn colli y triniad o'th enaid dy hun? O herwydd paham mae'n Harglwydd yn gorchymyn, *yn eich ammynedd meddienwch eich eneidiau,* Luc. xxi. 19. Mae yspryd rhy boeth yn wâg o ddeall, ac yn ddiochel yn darparu chwerwdr iddo'i hun. Mae Duw yn dywedyd *Gwr digllon a wnâ ffolineb*; ac yn wir yr hwn fy' ddigllon jawn fy' nefa

at un allan o'i gôf; mae'n edrych,
 mae'n siarad, mae'n gweithredu yn rhy
 debyg i un lloerig. Mae dyn poeth-
 chwyrn yn nhrugaredd pob un a fo'
 bwriad fel gelyn iddo, a thrwy feithrin
 ei ddigllondeb y mae yn boenydiwr
 iddo'i hun. Mor anesmwyth iw deulu,
 mor beryglus iddo'i hun, mor anghym-
 wys i dderbyn cyngor, mor flin iw
 gyfeillion, fel magl, a llycheden i gy-
 feillach, fel hyn y mae dyn digllon?
 Onis gallaf obeithio, y byddwch chwi
 rai jeuaingc allan o gariad â digter?
 Mae'n eich gwneud is radd dynion, er
 ei fod yn edrych yn wŷch: Mae yn eich
 gwneuthur yn ddiystyr gydâ'r doeth,
 i *Tim. vi. 11.* Ond uwchlaw'r cwbl,
 rhesyfymwch â chwi eich hunain, hyn y
 mae Duw yn ei wahardd imi; *Tymmer*
ymmaith oddiwrtbych bob chwerrwedd, a lliid,
a dig, Eph. iv. 31. Hyn a'm anghym-
 hwysa i gael ymweliad yr yspryd, yr
 hwn sy'n caru tymmer dawel, i *Tim. ii.*
8. Ac o herwydd hynny y mae'n gofyn
addfweynder, (Jac. i. 21.) Megis cym-
 hwysiad i gael cymmunded gydâg et
 yn ei ordinhadau. Pa mor hawddgar
 ydyw amynedd; ucha grâdd cryfder
 yw? Ie, y mae Duw yn dywedyd,
 gwell

gwell yw'r diog i ddigofaint na'r cadarn; a'r neb a reola ei ysbryd ei bun na'r bwn a ennillo ddinas, Dih. xvi. 32. Mewn byrr eiriau, yspryd addfwyn a llonydd fy' harddwch ac yn dangos un yn weynfydedig, Mat. v. 5. Mor hawddgar yw plentyn ammyneddgar! y mae yn hôffach gan bawb nac un cyndyn. Mor rhagorol ydyw y gŵr jeuangc hwnnw fy'n feistr ar ei ffrom wŷn? Y mae yn arfog erbyn gosod yn fuan arno; y mae'n gymwys i wasanaeth a dioddefiadau mawrion, y mae'n gymwys i arferu'r gwybodaeth a gyrhaeddodd yn nhroiadau perygclaf o'i fywyd.

Gofyn. Beth a wnâ ûn jeuangc er ei feddyginiaethu oddiwrth ddîg ac anllwyodraethus wŷniau.

Atteb. (1.) Yn gyffredinol, cais y grâs o ammynedd, ac ymhyfryda i ymgynffino dy hun i'r arferiad o hono megis dy ogoniant, ac nid mewn ûn modd dy wradwydd: Ond yn fwy neulltuol,

(2.) Cais galon wedi ei llenwi â chariad i Dduw a dŷn. Cariad tuag at Dduw a'th ogwydda di i ymdebygu iddo ef yr hwn fy'n hîr ymarhous, hwyrfydig i ddîg, llawn o gariad, ac yn dda i bawb, *Luc.* xvi. 35. Cariad tuag

at

at ddŷn a'th duedda i farnu pōb pēth i'r goreu; i ofni ei niweidio ef, yn ewyllysgar iw lessau a maddeu iddo, ac nid yn dueddol i fod yn ddiŷstyr, yr hyn fy'n anweddol tuag at dy gydgreddur; yn enwedig os bydd delw Crist wedi ei hargraphu arno, fel y gwelwch, i Cor. xiii. 4, 5, 7.

(3.) Gosod yn fynych gar bron dy enaid Esampl dy jachawdŵr, ac ymegnia iw ddilyn ef. Efe oedd oftyngedig, addfwyn, isfel ac ammyneddgar tan y cyffroiadau mwyaf. Y mae yn galw arnat i *ddysgu ganddo ef*, Mat. xi. 29. Od oes it' ddim rhan ynddo ef, y mae efe wedi ffurfio dy enaid i ryw rādd o debygolïaeth, ac i ymgeisio am fwy i Joa. iv. 17.

(4.) Cyfrif y cei gyffroiadau, a bydd yn oestad wedi ymarfogi yn eu herbyn. Nid yw dy ymddygiad dy hun mor ddirwystr, ac nid yw dy gydnabyddiaeth mor ddiniwed, ag nas dyleit ddisgwil rhai profiadau; iw disgwil hwynt a bod yn ddiamddeffyn, fy' ynfydrwydd; ac nid yw bosibl i rwystro dîg pan y byddis yn gwbl amharod: Am hynny arfwyded dy enaid ti rhag gwynffrom, ac ymarfera dy feddwl i'r cyfryw

F

ystyriaethau

yftyriaethau ac 'ynt gymwys i attal dy yspryd.

(5.) Bydd oftyngedig deimladwy pa greadur, gwael, pechadurus, ac yn haeddu drwg ydwyt. Ymryffon fy' oddiwrth falchder, Dih. xiii. 10. A flôl yw tŷb dda fy' gan ddŷn o hono' i hun, fy'n meddwl nas dylai oddef dim; yn yr hyn jawn deimlad o'th ddiddim prefennol, ac o'th tramgwyddiadau yn erbyn Duw â'th wnae di yn gymmwys i oddef llawer; yn enwedig pan ystyrier, y geill dy gyffroadau oddiwrth ddynion fod yn geryddon Duw i'th ddarostwng, yr hwn y bydd rhaid iddo faddeu itti bethau mawrion, os nis teifi di i uffern. Etto arfaeth yr hwn ydyw, *os nis maddeurwch, nis maddeu efe i chwieich camweddau*, Mar. xi. 26.

(6.) Na chynwys i'th yspryd cyndyn rydd-did, na wnâ, lle y mae gennyf fwya' o awdurdod a rhydd-did. Y nêb nid yw'n ddigllon gartref, nis bydd mewn gwŷn ddigllon ar led; yn yr hyn y bydd cynwys digllondeb ymmyŷc dŷ wafanaeth-ddynion, ac mewn pethau bychain, yn dy wneud ti yn ddarostyngedig i rym dy wŷn, pan y bo' yn fwya' peryglus ac anhardd.

(7.) Pan

(7) Pan y teimlech ddîg yn dechreu ennyn, ymattal rhag gwneud neu ddywedyd dim, hyd oni byddych wedi ystyried yn dda. Yr achos o'th anfodlondeb, os cyfiawn fydd, a oddef feddyliau tymer dawel, a'r ffyrdd o'th amddeffyn dy hun fyddant lawer mwy tebygol i fod yn jawn; os amgen, ac y bydd yr achos ynddo'i hun yn rhy ysfafn, neu os bydd dy fyrr-bwyll fwriadau yn rhy doft i farnu yn dda am danynt, pa fodd y meiddi gymerud gwên ddall yn arweinudd it'? Rhaid it gredû, *fod fymwyr dyn yn oedi ei ddigofaint,* Dih. xix. 11.

5. *Mae pobl jeuaingc yn chwannog i segyryd a gwag dreulio amser.* Mae encyd cyn i'ch fod yn gymwys i ddyscu, neu i wneud ûn dim; ond pan y bo'ch yn gymwys, mor fynych yr ydych yn ddiofal â segur; pe gadewid chwi i chwi eich hunain, beth a wnaech heb law bwytta, yfed cysgu a chwareu. Gosodir di at ddyscu, ac yr wyt yn segur wrth dy lyfr, heb ddyscu mewn wythnôs yr hyn a ellit ei ddyscu mewn ûn diwrnod, pe byddit ddiwyd. Gwasanaethwr, neu brentis wyt, a chennyt waith iw wneud; ond onid ydwyd

ddifrodŵr yr amser hynny, yr hwn fy' eiddo dy feistr, ac nid dy eiddo dy hun; ac yn anewyllysgar i wneud y neges fy'n ddyledus arnat? Pan cyn lleied a wna y rhan fwy' o'n rhai jeuaingc am y byd hwn, neu am dragwyddoldeb? Difyrwch a seguryd a fwyttânt i fynuy pryd hynny, fy' adeg orau o'r einioes; a chynheddfau y rhan fwy' o bobl jeuaingc ydyw treulio eu hamser yn gwneud dim. Diog ydych yn nyled-fwyddau crefydd, ac yn difrodi yr amser hynny a gymmerwch arnoch i ymarfer â Duw. Diog ydych yn eich galwadigaethau neulltuol, fel pe na byddai gennych ddim neges fel yr ydych yn drigolion y byd issa hwn.

Oh, bobl jeuaingc! mor werthfawr 'yw'r amser hynny ydych yn ei gamdreulio? A pha gyfrif trwm fy' i chwi iw roddi o'r oriau hynny, nas gellir mo'i galw'n ol? A'i cyffurus fydd yn y byd hwn edrych yn ôl ar amser wedi ei ddifrodi? Blynnyddoedd oedran a fyddant lawn o'r ôl-olygiadau rhain: Gallaswn fod yn ysgolhaig, buasei fy ngwybodaeth wedi cynyddu, buaswn erbyn hyn yn gymwys i wasanaethu fy ngwlâd, ac i'm llefau fy hun a'm teulu,

pe buafwn ddyfal yn fy jeuengctid :
Gallafwn fod yn deall fy ngalwad, a
chael hwyliant a help yn fy ngalwadi-
gaeth, gan eraill, a thryffori i fynu er
fy nghynhaliaeth, pe buafwn ddiwyd
yn fy jeuengctid. Ond mi a dreuliaif y
blynyddoedd hynny mewn ynfydrwydd,
ac yn awr mae'n rhyhwyr fy nyscu :
Collais fy ngredit ; anwybodaeth, di-
ystyrwch a thlodi ydynt fy nghymdei-
thion : Oh'r ynfyd o un'wyfi ? Ond, oh
tydi blentyn ! oh tydi yr jeuange ! pa
faint mwy anghyffurus ar weli angeu,
ac yn dragywydd a fydd dy seguryd,
a'th gamdreuliedig odfeudd, megis y
maent yn perthyn i'th enaid ? Cefais
amser addas i ddyscu, ond yr wyfi yn
marw mewn anwybodaeth o Dduw a
Christ, gwae fi ! odfeudd grâs a gefais i
ydynt fy mhoenedigaeth. yr awron, o
herwydd nas defnyddiais monynt ! mi a
galedais fy nghalon trwy fy esceulusdra
yn fy mlynnyddoedd tyner : Mor ddi-
fraw oeddwn pan y clywais bregethau ?
Pa fodd y gwatwareis Dduw trwy fy
ngweddiau cyfgyld ? Pa fodd y difethais
fy enaid fy hun, trwy fy ynfyd ddi-
ofalwch yn fy holl ymddangosol lafurio
trosti ? Beth fy' gennif iw dangos am yr

holl flynyddoedd y bŵm fyw? I ba gyflwr y dŷg fy nifyrrwch, a'm seguryd a'm gwagedd fi iddo? Oh nas gallwn alw'n ôl fy amser gwerthfawr! ond y mae, hynny yn ammhossibl. Oh na buafwn yn arferu er gwell budd yr odfeudd a gamdreuliais! mae hyn yn ddymuniad mor ofer. Oh gan hynny na buafwn erioed heb fyw y dyddiau hynny nas bu im e'u byw, ond eu pechu ymmaith fel mewn hŷn, neu yn farw mewn pleserau, 1 *Tim.* v. 6. A falefi di, o ŷn jeuangc, er mwyn ychydig borthi dy syrthni cnawdol, roesawu dy hun yn ôl hyn, a'r fath feddyliau a'r rhai hyn a'th trywanant?

Gofyn. Pa fodd y meddyginiaether un jeuangc o seguryd a difrodi amser?

Atteb. (1.) Yn gyffredinol, ffieiddia ddiogi, a phrŷn yr amser, *Dib.* xix. 15. *Eph.* v. 16.

Diogi ydyw annuwiol anghymwyfder i weithredu, a digon anaddas yw hyn i enaid bywiog. Amser heb ei brynu fy' wedi ei gamdreulio; a phan nas trefnir yn ei briod waith, y mae yn myned ymmaith yn ddifudd.

(2.) Amosyn beth yw dy bresennol waith, a bydd yn siccr fod yr hyn yr wyt

wyt' yn ei gylch, yr hyn fynnei Duw
itti ei wneud, *Col. iii. 23.*

Mae gan bôb awr ei gorchwyl; os
nid yw yr hyn yr wyti yn ei gylch yn
orchwyl hwnnw, nac ymmyrra âg ef,
ond cais allan beth yw'r hyn y dyleit
ymarferud âg ef y pryd hynny. Jawn
ddeall ein dyledswydd fy' lemm hwy-
liant i ddiwydrwydd.

(3.) Yn oestad cofia, mai Duw yr
hwn yw dy berchennog a roddes itti
y gallu, a'r amser hwnnw i wneud dy
orchwyl presennol. Mae Duw yn dy
alw megis wrth dy enw, arfera fy nha-
lentau i hyn, yr hyn a wneuthym yn
waith presennol it'; fel hyn yr wyt' yn
gwneud defnydd da o'r hyn a echwynais
it'; yn hyn mi a'th fendithiaf, ac a'th
amddeffynnaf megis ūn wrth fy modd,
ac am hyn nis byddi yn ôl o wobr,
Eph. vi. 5, 6, 7.

(4.) Cynhyrfa dy hun i wneud yr hyn
yr wyt' yn ei gylch gydâg egni.

Rhwyma dy nerth, galw i fynu
nerthoedd dy enaid i fywiogrwydd;
canyys y diog fy fraced i'r troulgar, Dih.
xviii. 9. Seguryd fy' râdd o esceulufdra
yn achosion enaid a chorph; oblegid
mae

mae llawer heb ei wneud, a allasei fod wedi ei wneuthur.

(5.) Er y diben hwn ystyria, Duw a'th eilw i fanawl gyfrif, pa fodd y gwnaethpwyd dy waith yn yr amser hynny a ganniattaodd Duw itti.

Dywed wrthyt dy hun, mae'n dyfod amser cyfrif am yr hyn yr wyfi yn awr yn ei wneud neu yn ei esceuluso. Y gwas *diog* ydyw ynghyfrif Duw yn wâs *drwg*, Matt. xxv. 26. A'r hwn a guddiodd ei dalent a dderfydd am dano, yn gyftal a'r hwn a'i camdreulia hi. Y *mw* o ddaioni a allesid ei wneuthur yn y cyfryw ddôdd, a edrychir arno, yn gyftal a'r *ychydig* a wnaethpwyd yn y dydd hwnnw. Oh nag anghofiwch byth fod y gwâg oriau a'r momentau lludde-dig a'r gôf gydâ'r hwn nis edrych fel breuddwydwr, ar yr hyn y mae dy yspryd segurllyd yn gwneud dim cyfrif o hono.

(6.) Cofia fod yn rhaid i'th holl weithredoedd mewn trefn i'r nefoedd, wrth yspryd dyfal, a'i bôd wedi eu terfyn-grynhoi i fyrr amser. Perthynasol yw'r cyngor, *Beth bynnag a ymasael dy law ynddo i'w wneuthur, gwnâ a'th holl egni; camys nid oes na gwaith na dychymmyg,*

na

na gwybodaeth, na doethbined, yn y bedd, lle
 yr wyt' ti yn myned. Amser fy' yn pry-
 ffuro, a llwyr raid ini ei brynu, oblegit
 fod ein gorchwil yn anhawdd, a'r can-
 lyniadau o hono yn fawr. Rhaid ydyw
 cael a gwneuthur pethau mawrion
 cyn ein bod ni yn gymwys i ogo-
 niant. Y mae Gwrthwynebiadau maw-
 rion yn ein natur ni, ac oddiwrth ein
 tymmeroedd, i bôb grâdd o'r cym-
 wysdra hynny. Nid hawdd ydyw ad-
 newyddu calon front; nid buan na
 hawdd y marweiddir pechodau anwyl:
 Y ffydd angenrheidiol, gwybodaeth,
 cariad, nerth, a llawenydd, trwy fawr
 galedi a braidd y cyrhaeddir hwynt;
 a'r gwasanaeth a ddisgwilir gennym
 yn ein cenhedlaeth a wneir yn anniben
 jawn. Mae brÿs ac awydd yn llwyr
 angenrheidiol i'r cyfryw bethau. Yr
 hwn a segura, nis geill obeithio ond
 am ychydig; a bod yn wagfaw yn
 y cyfryw achosion nid yw fawr well
 na chwbl esceulusdra, yn enwedig
 pan y bo' *rboi diwydrwydd*, (2 Peter
 i. 10.) Yn gymmaint dyledswydd,
 a gwneuthur ũn dim arall. Nid yw
 hwnnw yn unjawn mewn achosion
 crefydd, yr hwn nid yw ei ddwys ofal
 yn

yn ei wneud yn ddiwyd; o herwydd nas barnodd un amser am y pethau rhain eu bod yn bethau mwyaf; chwaith ni ymrôdd ei ewyllys ar ddilyn hyn uwchlaw pôb pêth arall, seguryd yr hwn fy'n mynegu ei ddifatterwch. Am hynny dywaid wrth dy enaid diofal, darfu heddyw; darfu'r wythnos yna, ac ar fyrr y diwedda amser? ac a segurafi fel yr ydwyf? Pa cynn lleied waith a wnaethpwyd yn y blynyddoedd a aethant heibio? A feiddiaf fi ymoidi etto, a rhyw synnu tra y bo' fy ngweithredoedd mor ammherffaith? Neu a allaf feddwl wneud gwell defnydd o'r ûn rhifedi o ddyddiau, os nis byddaf yn fwy dygyn a diwyd nac y bûm yn y rhai gynt? Itti y perthyn, *nid yn ddiog mewn diwydrwydd, yn wresog yn yr yspryd, yn gwasanaethu'r Arglwydd*, Rhuf. xii. 11. Ymroa i ufuddhau.

(7.) Bydd abl i roi cyfrif da ith gydwytbod o'r amser a dreulier yn cyscu ac mewn difyrrwch. Y rhai hyn yw difrodwyr cyffredinol amser trwy esceuluso eu jawn drefn derfynu. Y mae llawer ym mron rhannu ei hofiau rhwng cyscu, a chwareuon difir, ymweled ac ymddiddan; yr hyn dri pheth a fyrrhiant tan
yr

yr ystyriaeth o ddifyrrwch. Meddwl ofnadwy yw, bod yr hyn a amcanwyd yn unig i gymhwyso pobl i orchwyl, yn myned gyda llawer yn unig orchwyl ganddynt; megis nas byddai ganddynt fawr o ddim arall i ymarferud âg ef. Ond gwybydd di, ŵr jeuangc, mai'r nèb a gyfco'n hwy nac y mae jechyd yn gofyn, diogyn yw, *Dibar.* vi 9. A'r nèb fy'n treulio mwy o oriau mewn difyrrwch nac a'i cymhwysant ef i gyflawni dyledswydd yn well, cam-dreuliwr amser ydyw. Dylai rheswm ddywedyd itti, ni buasei Duw byth yn rhoi imi enaid wedi ei gynhyfcaeddu â'r fâth alluoedd er gwasanaeth; ni buasei iddo byth fy ngosod mewn byd llawn o gyfleusdra a galwadau at orchwil; ni buasei byth yn gorchymmyn immi mor gaeth ar fod yn ddiwyd a defnyddgar; pe gallwn gydâ chyffwrdd ddadleu tros fy nghwsc a'm difyrrwch megis y rhan fwyaf o'm gwaith tra fûm byw. Dyfal ystyria y rheolau rhain gydâ gofol, ac o'r moment hwn allan, *cywregysa lwynau dy feddwl*, megis ûn wedi llwyr amcanu rhedeg dy yrfa Gristnogol gyda dyfalwch o phryffurdeb, 1 *Pet.* i. 13.

6. Mae

6. *Mae pobl jeuaingc yn ddarostyngedig i yscafnder, a llawenydd angbymedrol.* Clwyf cyffredinol yw hwn; mae'ch fiarad yn yscafn a diflas, pa mor bell ydych oddiwrth sobrwydd yn eich ymddygiad, neu'ch gwisgiad? Caru yr wyt ddarllen llyfrau ofer, gwŷch gennit glywed chwedlau ofer, mwy bodlon wyt i welled pethau ffôl, awyddus wyt i ddyfscu caniadau ffol: â pha fath yscafn-wag dybiau y llenwir dy feddyliau? Y rhai hyn yr wyt yn eu magu hyd onid eloni yn arweinyddion dy fuchedd, a'r gwrth-ddrychau pennaf i'th feddyliau a'th ymddiddanion; ac i ddywedyd dim am dy anwadalwch, dy ormod chwerthin, coeg-ddigrifwch, llawenydd, &c.

Oh rai jeuaingc! A'i trefn neu dymmer ydyw hon iw chynwys? Condemnir hi gan bob doethineb; mae yn ngwrthwyneb i bob peth fy' ddifrifol, ac yn rhwyftro pob cynnydd mewn doethineb. Mor gâs ydyw hanes dyn *ofer wag*, 2 Sam. vi. 20. Yr modd y mae Duw ac angylion yn dy ddiystyru di? Pa fodd y mae yr da a'r doeth yn tofturio trosot ti? Ie, a elli ti lai na bod yn ddig wrthyt dy hun? Ymresymma ychydig â'th enaid dy hun? Onid oes gennit

gennifi bethau gwell i feddwl am danynt, na'r pethau ynfyd rhain, y rhainis tueddant i ddim daioni i enaid na choroph? Onid ydyw y mynidiau ynfyd rhai'n yn fy ngwneud i yn ũn i wawdchwerthin am ei ben? Pa niwed i eraill, pa anaf im' fy hun fy'n dyfod oddiwrth y gwâg siarad hwn? Onid yw fy meddwl yn erchyll o'r ofer, pan y medrwyfi gael blâs ar y cyfryw ynfydrwydd? A ddychon byth fod yn well gydâmfï, tra yr ymarferwyf fy hun mewn dim ond yr hyn fy' ffôl? Onid wyti yn cael ynot dy hun, fod yr ysfafnder hwn wedi myned yn annuwioldeb; Ti a fedri wawdio am ben yr scrythrau, gwneud chwareu o'r pethau duwiolaf, a throi'r pethau difrifaf yn dânwydd i'th wâg feddyliau babanaidd. Ys truan o ddyn! Duw a wna itti fod yn ddifrif trwy'r poenau a rydd efe arnat ar fyrder. Cei wybod, nas darfu i'th feddyliau di-dduw mor bwrw Duw allan o'i orfeddfaingc, er eu bod yn dy fwrw di allan o'i ffafor ef. Nis gwnaeth dy wawdio di am ben crefydd mo honi ddim llai gwirioneddol, nac angenrheidiol, er ei bod wedi dy gloi di allan oddiwrth yr holl fendithion o'honi. Dy

fod ti yn *gwneud gwaed o bechod*, (Dih. xiv. 9.) nis lleihaodd hynny un tippyn ei ddrwg, ond a'th wnaeth ti yn fwy agored i'r dialedd dyledus iddo. Nis bydd i'th dymmer ddigrif beri oedi yr ofnadwy daledigaeth am y di-ystyrwch â'r hyn y trinaist y matterion difrifaf. Be fy' debycca' i wneud i galon ddisfrif waedu, nath weled ti yn dy yrru dy hun i fflammau tragwyddol tan gellwair ffôl? Pa mor frawychus a fydd y poenau hynny i greadur truan, yr hwn yn oestad a ddiystyrei feddwl sobr, *Luc. xii. 46.*

Gofyn. Pa fodd y meddiginiaether ōn jeuangc o'r yscanfder a'r digrifwch ang-hymedrol hwn?

Atteb. Yn gyffredinol, dilynŵch ōbrwydd a deall, 1 *Pet. iv. 7.*

Y diffyg o'r rhain fy' amlwg yn dy yscafn ymddygiad; a'r cwbl ddiffyg o'honynt fy' anweddol it ti yn y boreuol arferiad o'th reswm; a llawer mwy mewn oedran mwy. Nid yw ōbrwydd hên-wr iw ddisgwil mewn plentyn; ond y mae mesur o hono yn angenrheidiol i'r jeuengaf, sy'n gallu gweithredu trwy gyfarwyddiad meddwl dirnadwy. I ba beth y mae dy reswm erddo, ond i ddirnad

ddirnad beth fy' gymwys, i'th gyfarwyddo i'r hyn fy' gymwys, ac i'th lywodraethu di yn dy ymddygiad yn ôl rheolau dy gyflwr? Deall a ddywaid itti, fôd llyfr duwiol yn fwy buddiol na llyfr chwareuon; fôd yr enaid yn haeddu mwy o ofal na chorph darfordedig, yr hwn ar fyrder a fydd fwyd i bryfed; nad yw chwedlau ynfyd yn adeiladu fel y mae ymddiddanion doeth. Sobrwydd a'th hyffordda di i ymegnio i ymddwyn fel y gweddai i ddyn yn hytrach nac eppa; efe a'th gerydda di yn y coeg ddigrifwch fy'n datcuddio dy wagedd, yn gyftal ag y mae yn gwraddwyddo enw Cristnogol; efe a'th gymmell di i ymmattal oddiwrth achos o dristwch yn ôl hyn, er mwyn y pleſer diystyr a gymmeri yn porthi yſcarnedd feddwl, tra y bo' pethau o fwy pwys heb eu hystyried.

Er y diben hwn,

1. Mynych ofod ger dy fron dy gyflwr yn y bywyd hwn.

Yn ddiau rhaid i hyn welthio tuag at dy ddifrifwch, pan y byddo dy feddwl yn ymarfer â'r fath feddyliau, ag y mae dy gyflwr presennol yn eu dwyn ar gôf itti. Oh wr jeuangc! fe a'th enir yn

blentyn digofaint, Eph. ii. 3. Mae dy natur yn halogedig, yr oedd barn condemnïad wedi myned arnat trwy ddeddf diniweidrwydd, *Rbaf. v. 18.* Mae marwolaeth yn wir ofnadwy, yr wyt' mewn cyflwr o brofiad, ac mewn cyflwr am lawenydd neu drueni trwyddol. Ti a gesclaiſt lawer o enogrwydd trwy dy weithredol ddirfawr ddrygau ac eſculusdra: Mae Satan, y bŷd a'th wynïau dy hun, yn bryffur i rywmo'r felldith, ac i rwystro dy gymmod â Duw, trwy dy gadw di mewn cyflwr, o anghrediniaeth, diedifeirwch, ac anufudd-dod i'r eſengyl. Y mae dy ymarferiad fel y gweddai grïſtion yn anhawdd; os cadwedig fyddi, *braid y byddi*, 1 *Pet. iv. 18.* A llawer o ymegnio am jechydwriaeth ſy'n prïſio 'n aneffeithiol, oblegit fod parhâd mewn cynnifer o bethau yn rheidiol i farnderfynu dy gyflwr. Och! o'r llawer a elwir pa cyn lleied a ddewifer? Mae lluoedd o broffeswyr yn golledig; mae gobaith crŷf ar olwg yn ſynych yn ſiommedig. *Y galon ſy' ſwy ei thwyll na dim*, ac yn ddrwg diobaith, fel y gellir yn hawdd goſyn, *trwy a'i bedwyn*, Jer. xvii. 9. Y pethau hyn a'r cyffelyb a allant dy

dy alw i edrych arnat dy hun, ac i
ostwng yr ewyn hynny fy'n arwyddo yr
ychydig deimlad o'th friwiau fy'n gwae-
du, dy lwybrau llithrig, y colledion a'r
perygion fy' ynglyn wrth dy gyflwr yn
y bywyd ymma, megis y mae yntywys
i dragwyddoldeb.

(2.) Yn ystyriol bwriada ddiben gwe-
ddol yn dy holl eiriau a'th weithredoedd
a byddant yn tueddu i'r diben hwnnw. I
siarad neu weithredu nas gwyddost pa-
ham, fy' wradwydd i'th ddeall; Ac
felly y mae siarad neu wneud pethau er
y diben yr hwn nid ydynt gymwys iw
wafanaethu. Ac ni weddau i ũn difri-
fol, amcanu y peth a wnai iddo wrido
tra y bo' yn dwys feddwl am dano.

Prin y medraf feddwl y meiddi ddy-
wedyd wrthyt dy hun yn dy stafell, mi
a dreuliaf hyn a hyn o oriau heddyw
yn dangos fy ynfyrwydd fy hun, neu
i fodloni gwall-gof un arall; mi a ym-
dreuliaf i ddifyrru fy meddwl fy hun
neu'r eiddo arall, oddiwrth yr hyn oll
fy' ddifrifol; i wneud fyinghalon yn
wagcach nac ydyw, i'm llenwi fy hun
a'r fath gam syniadau am berthau, y
bydd rhaid immi gyda blinder eu dad-
ddyfscu cyn i'm fod yn ddoeth; ac i

gryfhau yr ysgafnder hynny, i'r hyn yr
wyf eufys yn rhy dueddol. A fedri di
ymroi, mi a dreulias yr wythnos hon yn
tacclu yfcerbwd truan, ac esculusaf fy
enaid? Bydded i hon ymdaro trosti ei
hunan o ran dim gofal o'm ochor i,
oddieithr i chwanegu at ei niwed trwy'r
maglau y gosodiff fy ofer ymarweddiad
i hi yn agored iddynt.

Ond os dy fwriad fy' ar yr hyn a
adeilado, nis gelli feddwl y bydd byth
i ffordd o ynfydrwydd ddwyn i ben y
bwriad hynny. Ie, bydd i'th ymroad
ar fwriadau cymhesur, o fesur ychydig ac
ychydig dy drefnu at ddisrifwch.

(3.) Cosia dy fod yn oestad tan grass-
olygiad y cyfriw, ag y ddykaent dy
weithio di trwy ofn i fod yn sofr, a
pheri i'th gywilyddio ac ofni rhag ym-
ddygiad ycafno.

Byddai arnat gywilydd, fod cyfaill
doeth i'th yn gydnabyddus a'th holl yf-
cafn feddyliau a siarad mewn ōn diwr-
nod. Oh! mag anghosia fod Duw yn
profi'r arennau, ac yn gwybod dy holl fe-
ddyliau, Eesai lxxvi. 18. Yr jeuangc tru-
an! onid yw golwg dy Dduw a'th
Farnwr yn fwy na'r holl fydd? Nid yw'r
angylion sanctaidd yn oestad yn ddi-
ethriad

thriaid i'th ymddygiad a'th ymddidda-
nion ac onid oes achos itti wrido o achos
yr hyn y maent hwy yn craffu arno?
Mae'r cythreuliaid yn fynych yn argra-
phu ar dy feddwl, ac yn gosod ynoti y
fath bethau yr wyt yn eu meddwl ac yn
son am danynt; y gelynion rhain o'r
eiddot fy lawen ganddynt dy weled yn
dy ddi-rywio dy hun, yn archolli dy
enaid, ac yn llygru eraill a'th ymadro-
ddion ynfyd a gweithredoedd. Mae dy
gymdeithion ffolion yn craffu arnat, ac
yn derbyn y llecheden y mac eu tuedd-
iadau eu hunain yn eu gwneuthur yn
dueddol iddi.

Ac onid yw'n ddim gyda thi, dy fod
yn ymgymdeithasu â phobl parod i'w
dymchwelyd oddi wrth ddifrifweh, a
pharod i fod yn ofer trwy dy Esampl
di? Och! yr wyt yn gyd-euog, o'r
holl ddrwg a wnelont hwy; ac a fynnit
ni dy gondemnio yn eu meddylliau
hwynt, os Duw a rydd edifeirweh idd-
ynt, neu dy feldidhio ganddynt yn
nffern os meirw a wnant heb edifarhau.
Dy ymddygiad ansobr a welir weithiau
gan y cyfryw ag fyddoeth a da, y
rheini a'th ddiystyrant ti, ac a dof-
turiant tros dy wallgof, pan fyddoeth di
yn

yn dy fodloni dy hun megis ūn afieu-
thus a synhwyrol.

(4.) Na fydd yn ddiofal ddieithr i
bŷd, yn yr hwn y mae digon
beunydd yn digwyddo i'th wneuthur yn
ddifrifol.

A fedri di fod yn yscafn ac yn gwbl
ofer mewn byd mor llawn o bechod a
thrueni? Pa sawl golygyn echryslawn yr
wyti yn ei weled a chlywed am dano?
Pa greulondeb yn y naill ddŷn tuag at
y llall? Pa mor aml y gorthrymmir yr
eglwys? Pa farnedigaethau a blinderau
y mae dy gymydogion tanynt? Pa be-
ryglon y mae gwlad dy anedigaeth yn
agored iddynt? Y rhan fwyaf o'r
ddaiar sy'n gorwedd mewn anwybo-
daeth, eulyn-addoliaeth, ac yn ddarost-
yngedig i ymerodraeth diafol, i *Jo. v.*
19. Pa gynnifer o eneidiau sy'n cwyn-
fan o achos eu pechodau eu hunain, ac
yn barod i ddigalonni tan amnheuan
ac ofnau? Pa le y mae teulu nad yw ya
ocheneidio tan ryw ddryglâm? Aca
fedri di chwarae'r gwawdiwr, fel ped
fai teganau plant yn dy ddifysru di rhag
teimlo dim o'r pethau rhain?

(5.) Safed dy enaid mewn ofn o a-
chos dwyster pethau sanctaidd, felly ag

na falesi gynwys yscafn feddyliau yn eu cylch, pa faint llai siarad yn wawdus yn eu cylch.

Mae pob gwirionedd scrythyrol yn belidr o oleuni duwiol, datcuddir gan yr yspryd tragwyddol i ddynol ryw, er mwyn cyfarwyddo eu ffydd a'u hymarweddiad, 2 Tim. iii. 16. ac a feiddia prŷf gwael yr hwn a fernir wrthi, amherchi'r nesoedd trwy wneud gwawd o'i datcuddiadau? wr jouange! nid peth i wawdio yn ei gylch, yw yr hyn y mae'r Duw sanctaidd a doeth yn ddifrifol ynddo, ac y mae calon pob dŷn dafosionawl yn dwys ymarfer âg ef. Ydyw'r cyfryw bethau i wneud gwawd o'honynt neu i chwareu â hwynt gan ddŷn, yr hyn y mae cythreuliaid yn crynu rhagddynt? A elli di lai nag ymdeimlo yn ddifrifol âg achosion neu faterion crefydd, os' wyt yn credu, mai y rhain y mae, enawdoliaeth, dioddefiadau, marwolaeth a thystiolaeth Mâb Duw yn bwrw attynt? Dymma'r pethau y dygodd gwrthiau mawrion dystiolaeth iddynt: Dymma'r pethau y mae'r amryw feddyliau'r yspryd glân ar eneidiau yn amcanu attynt, a gweinidogaeth yr Angylion yn gweini iddynt:

Dymma'r

Dymma'r pethau y mae'r diafol mor ddiwyd iw gwrthwynebu: Er mwyn y pethau rhain y gosodwyd gweinidogaeth yr Efengyl, ac ynghylch yr hyn bethau y mae pawb o weinidogion duwiol mor ddygyn a thaer: Dymma'r pethau y mae y rhan fwyaf yn eu caru, ac y maent yn llywodraethu pawb oll ag a ryddhawyd oddiwrth arglwyddiaeth eu gwyniau, ac a allant farw mewn go-baith: Dymma'r pethau os yn gwbl yr esceulusir hwynt a esyd ddynol ryw yn agored i bob anifeiliaidd ffieidd-dra yn y byd hwn, a di-ddiwedd boenydiau mewn byd arall,

(6.) Gochel gymdeithas pobl yscafn, ac gwel y perygl o ormodedd llawenydd. Y mae y fath yscafnder yn dy dymmer ag fy yn peri perygl o ormodedd llawenydd. Y mae y fath yscafnder yn dy dymmer ag fy yn peri perygl oddiwrth ofer ddynion; a thydi wyt anystyriol os nis gwna'r hyn a ddywedwyd ddiweddaf i ti ddywedyd *am chwertbin ynfyd yw, ac am lawenydd pa beth a wna?* Preg. ii. 2. *Gwell yw digter na chwertbin: Canys trwy dristwch yr wynebpryd y gwellheir y galon,* Preg. vii. 3.

(7.) Ymarfer

(7.) Ymarfer dy hun â'r llawenydd purach ac uchelach hynny y mae tymmer ddifrif yn arwain iddo. Y mae difyrrwch o natur uwch na'r hyn yr wyti yn ei ddilyn, yr hyn a wnâ yn fuan yr rhai yr wyti yn eu canlyn yn anaddas i'th archwaith, yn gyftal ag yn ddiystyr yn dy farn: Nid oes ūn gŵr jeuangc duwiol a newidie *coled* ei dâd nefol, am dy *gibau* môch di, *Luc.* xv. 16, 23. nid oes dim gwegni presennol na chwerwdr i ddyfod mewn difyrrwch ysprydol. Y teimlad o gariad Duw, heddwch cydwytbod, bywiol obaith o ogoniant, y bodlondeb o fod wedi gwneuthur daioni, ardderchawgrwydd enaid jawn drefn, esmwythder natur wedi dwyn tan reolaeth dda, cyn belled ag y mae galluoedd yr enaid wedi eu gwaredu oddiwrth bechod, a'u jachau trwy râs, sy'n peri y fath gywir ddifyrrwch, a phuraidd, yr hyn wedi it' unwaith ei brofi, a wnâ itti edrych yn ôl ar dy lawenydd a aeth heibio gydâ chywilydd a diystyrwch. Edrych *Pſ.* iv. 6. *Can.* ii. 3, 4.

(7.) *Mae pobl jeuangc yn dueddol i ddywedyd cekwydd.* Mae'r pechod hwn yn ymddangos mewn mebyd, ac yno y maent yn cael y fath arfer, fel y mae yn

yn anhawdd eu gwaredu oddiwrtho. Y mae yn awr yn wir am lawer, *a'r bru y cyfeiliornasant, gan ddywedyd celwydd*, Pl. lviii. 3. Chwi a ddywedwch gelwydd wrth eich rhieni, i escusodi'ch beiau; dywedwch gelwydd wrth Dduw, i dorri addunedau eich bedydd, chwi a ddywedwch gelwydd wrth eich cydrâdd o ran pleſer neu elw: Chwi a ddywedwch gelwyd, i ymddial ar y rhai yr ydych yn ddig wrthynt. Oh cyn amled yr ydych yn siarad yn amgenach nag yr ydych yn meddwl, ac yngwrthwyneb i'r hyn a wyddoch, gan dwyllo y neb yr ydych yn chwedleua â hwynt!

Ystyria di blentyn, gosod at dy galon, o ŵr jeuangc, fod celwydd yn bechod erchyll: Yn hyn yr wyt' yn dilyn Diabol, yr hwn *ydyw tâd y celwydd*, a'r celwyddwr cyntaf, *Joa. viii. 44.* Yr wyt yn y gwrthwyneb i Dduw, yr hwn fy' *Dduw gwirionedd*; iddo ef y mae gweſfau celwyddog yn ffieidd-dra, *Dib. xii. 22.* Cyffroir ef gymaint trwy'r pechod hwn, fel y mae yn gosod i bôb *celwyddwr ei ran ymmyſc y gwaetha o bechaduriaid*, *Date. xxii. 15.* Oh blentyn! a fynnit ti gael o honor y nefoedd? Yna ynte rhaid it' beidio â chelwydd.

Oes

Oes arnat ofn llosgi yn uffern yn drag-
wydd? Yna ofna gelwydd. A fynnit
ti fod yn blentyn i Dduw? Mae efe yn
dywedyd itti, fod ei blant ef yn *rbai*
ni ddywedant gelwydd, Esai. lxiii. 8. Gor-
chymyn Duw itti ydyw; *bwrw ymmaitb*
gelwydd, dywedwch y gwîr, Eph. iv. 25.
A falefi di ddywedyd, nid ystyriaf beth
a ddywaid yr Arglwydd wrthyf! och!
efe a'th gospa di am gelwydd, yn fwy
nac y geill dy dâd neu feistr dy gospi
am ūn math o fai. Gwŷr jeuaingc, na
chynhwyfswch monoch eich hunain yn
yr anwiredd hwn. Na adewch i ūn
meistr eich gyrru chwi i ddywedyd cel-
wydd yn eich celfyddyd, a lleia gwbl
yr arferwch yn eich ymddiddanion;
peth gwrthyn ydyw, y mae yn dinistrio
cymdeithas ddynol, ac yn wenwyn pŵb
cymdeithas ac ymdriniad. Beth fy'
fwy gwradwydd na bod yn gelwyddŵr?
Beth a edrychir arno yn fwy ammharch,
na dywedyd yr wyt' yn dywedyd cel-
wydd? Mawr ddrygau a wneir i enw
da rhai, eu meddiannau, a'u heddwch
trwy dafod celwyddog; ac yn ofer y
mae pob escus o grefydd, *os nas ffrwyner*
y tafod, mewn perthynas i'r bai hwn,
Jac. i. 26. Mor atcas yw i waelhau

peth mor anrhydeddus ag ymadrodd,
trwy siommi dy frawd yn dy ymadro-
ddiad âg ef!

Cwestiwn. Pa fodd y gochel gŵr jeu-
angc gelwydd?

Atteb. (1.) Câr y gwir, a diystyra yr
hyn a'th huda di i ymado âg ef yn dy
ymadrodd. ûn o gynheddfau yr hwn
a breswylia Deml Dduw; ydyw, y mae
yn *dywedyd y gwîr yn ei galon*, Pſal. xv. 2.
Dywedyd y gwir fy'n arwyddo gŵr
fyml, gŵr goneft, gŵr bonheddig, ac
yn gyffredinol gŵr duwiol. Gan hynny,
dewis hyn ynot dy hun megis y bydd
rhaid it' mewn arall. Mewn trefn i
hyn, bwrw ymmaith ofn caeth yr hyn
fy'n llithio i wneud escusion celwyddog.
Casâ falchder a gwâg ogoniant, oddiwrth
yr hyn mae pŵb celwydd er gwâgffrost
yn tarddu; mathra gariad i elw budr,
ac nis dywedi gelwydd er mwyn elw:
ffieiddia yspryd niweidiol cenfigennus,
yr hyn a ragflaena y celwyddau hynny
a lunier er colledu dy gymmydog.

(2.) Bydd wiliadwrus a meddylgar
am yr hyn yr wyt' ynghylch ei ddywe-
dyd. Yr hwn a siarad yn bryffur fy'
mewn perygl o ddywedyd celwydd;
ac wedi dywedyd ûn celwydd mewn
ffwrst,

ffrwft, bydd yn rhŷ dueddol i ddywed-
 dyd ychwaneg iw gefnogi: Yn yr hyn
 y nêb a fo' brin ei eiriau, nid yw yn
 hawdd yn bradychu'r gwîr; a'r nêb a
 ystyria, yn anhawdd jaw'n yr adrodda
 ddim ar gam. Pwy a anturia ddywe-
 dyd celwydd, a ddywaid ynddo ei hun,
 mae Duw yn clywed yr hyn yr wyf yn
 myned iw ddywedyd, ac efe am barna i
 yn ôl fy ngeiriau? Y mae'r atteg hon
 ar dy ymadrodd mor angenrheidiol fel
 y dylit weddio, *gosod wiliadwriaeth, O*
Arglwydd, o flaen fy ngenau, cadw ddrws
fy ngwefusau, Pl. cxli. 3.

(3) Bydded i'r celwyddau a drae-
 thaist ūn amser, yn achos-beth o ddwys
 ymostyngiad. Edifeiriol dristwch am
 yr hyn a fu, a fydd yn rhybudd cadarn
 yn erbyn y cyffelyb neu'r unrhyw fai.
 Gwnâ dy dristwch o'i blegit di yn daer
 mewn gweddi gydâ *Dafydd* (yr hwn
 oedd a'r bai hwn arno) *symmud oddi wrth y*
ffordd y celwydd, Pl. cxix. 29. Yn ysfaf-
 nedd jaw'n yr addefa yr rheini gelwydd,
 y rhai a fedrant barhau ynddo.

(4.) Gwiliwch rhag arferu geiriau
 dau-ddeall, yr hyn yn arferol nid yw
 lai na chelwydd eglur. Yr hyn â feier
 arno yn y *jesuitiaid* fy' rhy arferol

ymhlith Protestaniaid : Fel pe gwnae cyfrwystra gwann jawn yn lle'r gwir. I guddio neu gadw dy feddwl, lle nid wyt' yn rhwymedig iw ddatcuddio, fy' beth cymwys ddigon : ond i roi siom-medigaeth tan liw o wirionedd, fy' beth nas gellir ei oddef, yn enwedig lle y byddo rheolau cyfiawnder yn cael eu trofeddu. Mor doft a thrwm ydyw canfod y rhydd-dyd y mae rhai yn ei gymerud yn twyllo eu cyfeillion â geiriau dau-ddeall, y rhai y gobeithiant a ddeonglir yngwrthwyneb i'r hyn a wyddant fod yn wir ?

(5.) Na chymmer dy hwylio drwy air y wlâd, i gyhoeddi yr hyn nid oes gennit achosion da iw goelio. Pa anair ar gam y mae rhai yn ei danu ar léd ar dystiolaeth anhygoel ? *Mynegwch meddant, a ninnau a'i mynegwn*, Jer. xx. 10. nis meiddiant ddychmygu celwydd, etto ni rufant ail adrodd y peth y maent yn fwy nac ammau mai celwydd ydyw. Ond dysc di, nas dywedech byth ddim am dy elyn ar waeth tyftiolaeth, nag y coeliech aim dy gyfaill.

(6.) Yr ydych yn agored i gael cerdd, byddwch wiliadwrus a diniwed yn eich

eich ymddygiad, fel na bo'n rhaid i
chwi ddywedyd celwydd.

Na wna ddim y byddo rhaid it' ofni
ei gydnabod. Hyn a ragflaena neu a
rwystra ffalster; a bod arnat ofn rhag
cael dy ofod i ddywedyd celwydd, a'th
amddeffyn di yn erbyn llawer o an-
nhrefn.

Ymma mi a gynghorwn rieni a mei-
straid i annogi'r gwîr, trwy yscafnhau
peth o'r toster am feiau, a gyfaddefir
yn amlwg, a dymunwn, ar i brynwyr
trwy eu bôd yn anhydyn i roi jawn
werth neu brîs, nas byddent trwy hyn-
ny yn temptio'r gwerthwyr i ddywedyd
celwydd, wrth farchnatta am ei da.

(8.) *Mae pobl jeuaingc yn ddarostyng
edig i wyniau cnawdol, yn enwedig aflendid.*
Mae'r pwngc hwn yn perthyn i'r rhai
sy' wedi gadel ei mebyd, ac am hynny
yr wyf yn ei drefnu at wyr jeuaingc.
Nid ydych heb wybod fod eich chwan-
tau yn afreolus, a'ch tueddiadau yn rhy
anllad. Yn bwytta, yr ydych yn
chwannog i lwthineb: Gormodedd
mewn yfed sy' fai rhy gyffredin; mae
llawer yn feddwon tan ugain oed: A
thrythyllwch sy' megis eulyn y mae'n

glâs langciau yn ei addoli uwchlaw y Duw byw.

Aflendid ydyw dy glwyf terfysfelyd. Pa anweddol ysbleddach, pa feddyliau aflan, pa ymadroddion budron, ie, pa drythyll olwg, hunan ymhalogiad, ie, gweithredol odineb y mae cydwybod yn eu rhoi yn rhan rhai o honoch? Pa cyn lleied sy'n *meddiannu eu llestri mewn anrbydedd neu barch* (1 Theff. iv. 4.) neu yn dyfod i oedran gwŷr heb golli clôd eu diweirdeb?

Tydi yr hwn wyt yn chwannog i feddwdod, neu lwthineb, a ddyleit ystyried, beth ydyw'r drygau rhain; a pha mor wael yr wyt yn dy wneud dy hun, trwy dy gynwys dy hun ynddynt. Diau yr wyt yn anghofio dy fod yn enaid mewn corph tra yr arweinir di gan dy wŷniau anifeiliaidd. Drwg y gweddai itti enw Cristion, *Duw yr bwn yw dy fol*, Phil. iii. 19. P'le y mae dy refwm, pan y bo' dy chwant fel hyn yn dy reoli di? Beth yw dy gydwybod, yr hon sy'n methu dy ddychrynu allan o bechodau, sy' felly yn siccr ac yn berylus? A dru Duw di heibio â'r rhan a weddai i anifail, a phan y gofynnech y nefoedd, dy wradwyddo, *am gymmeryd*
byd

*byd da yn helaethwycb beunydd: A derbyn o bonot dy wynfyd yn dy fryyd, Luc. xvi. 19, 25. Oh feddwyn! mor gâs wyt yngolwg pawb a'th welant ti? Mor agored i wneud ac i ddioddef y drygau gwae-thaf? Mae i'th elynion y cyfleusdra i'th fradychu di; bydd hawdd i Satan dy berfwadio i'r mwya' o bechodau, pryd nad yw dy enaid mewn dim cyflwr i weled y brofedigaeth, neu'r canlynia-dau o honi. Pa gyfrinach a elli di ei gadw? Pa orchwil wyti gymwys iw wneud? Y modd y mae gwradwydd a thlodi yn disgwil ar dy barhâd di yn y fuchedd hon? Ond uwchlaw'r cwbl, wyti yn gofod at dy galon, fod Daw wedi ei gyffroi i'th erbyn? Rhoddes hyn yn rheol i *Israel*, fod i'r gŵr jeuange gael ei labyddio, yn erbyn yr hwn y tystie ei rieni, ei fod yn lwth ac yn feddwyn, Deut. xxi. 20. Yr ordinhâd ydyw tan yr efengyl, na cheiff y meddion etifeddu teirnas nefoedd, 1 Cor. vi. 2. A dâl dy blefer y poenau fy' raid it' eu goddef, neu'r golled y bydd rhaid itti ei dwyn?*

Oh ddŷn aflan! mor resyn yw dy gyflwr? Mae'r wŷn hon yn dallu dy farn, yn ferio dy gydwybod, felly y
 mac

mae trueni yn dyfod yn anocheladwy trwy fyndod mewn pechod. Pa fodd y meiddi addoli Duw sanctaidd, tra yr wyti yn ymdreiglo yn dy halogedi-gaeth? Onid yw dy ffieidd-dra yn gwneud Duw yn ddychryn itti ymmhōb dyledswydd, yn gystal ag y mae yn dwyno'r ddyledswydd trwy ymdeithia-dau meddwl budr? Diffoddir yr yspryd glân trwy gynhyrfiadau gŵyn, ac nis aros mewn calon mor aflan, 1 Cor. vi. 19. Proffesu yr wyt dy fod yn perthyn i gorph Crist; clyw ymholiad yr Apostl, a gymmeraf aelodau Crist, a'u gwneutbur yn aelodau puttain? Na atto Duw, 1 Cor. vi. 15. Pa mor fynych, o ŵr jeuangc, yr argyhoeddodd yspryd Duw di? Pa mor aml y darfu i gydwy-bod dy chwerw rybuddio di? Ac a fei-ddi dreulio dy gorph, halogi dy feddwl, dinistrio dy stât, llygru pob gobeithiol argraphiadau ar dy enaid, ymwrthod à Christ a'm wŷn ffiaidd? A gyffroi di Dduw i ymddial am yr ammharch, ac am byth dy ddinistrio dy hun a'r sawl yr wyt yn eu hudo i fod yn gyfrannogion gyda thi yn dy anlladrwydd? Os nid wyt, cymmer hynny yn ymroad sanc-taidd, *Rbodiwn yn weddus, megis wrth*

liw

liw dydd; nid mewn cyfeddach a meddwdod, nid mewn cyd-orwedd ac anlladrwydd, nid mewn cynnen a chynfigen. *Eitbr gwisfwrch am danoch yr Arglwydd Jezu Grist, Rhuf. xiii. 13, 14. Gwilia rhag i Dduw dy roi di i fynu i wyniau gwarthus, Rhuf. i. 26.*

2. *Gofyniad.* Pa fodd y gwaredir ūn jeuangc oddiwrth lwthineb a meddwdod?

Atteb. 1. Ymosod dy hun i geisio'r feistrolaeth ar dy chwant. Ymresymma â'th enaid, a gwaedda'n daer ar Dduw, fel na bo' hyn yn llywodraethwr arnat: Nis byddai neb yn lwth neu feddwyn, oni bai fod gan ei chwant fwy o allu na'i refwm, ac y mae cydwybod yn rhy wann i wrthwynebu taer grefa ei wŷn. Mae y rhan fwyaf o bobl jeuaingc yn foddllawn i'r anifail reoli'r dyn; y maent yn llonydd jawn yn eu rhoddi eu hunain i fynu i ymerodraeth y rhan anifeiliaidd hon. Nis gallant oddef dim rhwystr iddo, mae arnynt ofn rhag cael o hono'i ddwyn tan ddim attaliad. Ond, o'wr jeuangc! cnawdol neu yfprydol wyt, fel y mae dy chwant neu'th refwm wedi ei sancteiddio yn dy lywodraethu; llawer o filwriaeth

filwriaeth y Criston sy'n sefyll yn yr ymdrech rhwng y rhai'n, y drygchwant ydyw y rhan fawr o'r cnawd hwnnw sy'n *ebwenrych yn erbyn yr yspryd, ac sy' yngwrthwyneb iddo*, Gal. v. 17. Onid yw'n llawn brÿd itti ymosod dy hun i ymdrechu â'r gelyn hwn, ac i geisio ei ddwyn i ufudd-dod; hyn ydyw cymmedrolder, pan y medrych ti attal ei ddi-drefn gynhyrfiadau, a naccau ei daer erfynion. Oh ynte, diffodda'r tân hwn beunydd; a chyrch ar ôl y sobrwydd hynny, yr hyn a fo'n arwyddo cymmedrolder enaid tuag at wrthddrychau synhwyrau, a llywodraethiad ein bywyd wrth ewyllys Duw, ac nid wrth ddy-muniadau cnawdol. Bydded gan hynny yn neges it' ymmhob dyledswydd i wannhau'r gorthrymmwr hwn, ac amcan dy fywyd i'th waredu dy hun oddiwrth allu dy chwant.

(2.) Na wnâ ddim rhagddarbod tros y cnawd, i gyflawni ei chwantau ef, *Rbaf. xiii. 14.* Cystuddiol yw gweled rhai yn darpar-lunio tros eu boliau, fel pe na baent yn gofalu am ddim arall. Amcan ei llafurwaith, a'r hyn sy'n gwneud golud yn werthfawr gydâ hwynt ydyw, fel y gallont borthi'r cnaw'd;

crawd ; a chyflawni ei ddymuniadau. Ond ymroa ynot dy hun nas porthi di mor flam hwn, na byw megis pe bai darparu tros y crawd yn orchwil pennaf it' yn y byd hwn. Darpara y pethau sy' gymwys i'th gorph ; trugaredd ydyw yn ein pererindod cael pethau cyfleus y bywyd ; ond gormodedd sy' gymhwysa i'r sawl a feiddiant yn anifeiliaidd ddywedyd, *bwyttawn ac yfwn, canys y foru marw yr ydym*, 1 Cor. xv. 32. pryfed gwael ! oes dim ar ol marw y dylaent fyw mewn parattoad iddo ? Ie, onid yw bywyd ei hunan cynddrwg ag angeu, pryd na wafanaetha i'r un diben uwch ? Nage, y mae y drefn o drythyllwch, yn fynych yn gwanhau natur, ac yn amlhau clefydau, fel y mae bywyd yn faich, ac yn rhyw ddechreuad uffern mewn poenau corphorol.

(3.) Gochel brofedigaethau yn ôl dy wendid iw gwrthwynebu. Y nêb sy chwannog i lithro, a ddylai edrych yn fwy gofalus at ei ffyrdd. Ai glwthineb yw dy fai ? Ofna wleddau. Wyti yn dueddol i feddwi ? Nac edrych ar y gwin pan y bo' yn gwreichioni. Ymgadw oddiwrth y cwmgni, gydâ'r hwn
y

y trofeddaist cyn fynyched trwy gyd-uno
â hwynt. Oni wyddosti, *fod cydymmaith*
i loddestwyr yn cywilyddio ei dâd, Dihar.
xxviii. 7. Ofer yw gwneud escus, nis
meddwaf er imi ymgymdeithafu â'r
fawl a'm annogent i hynny. Pa fawl
gwaith y darfu it ti ymroi, ac etto cyd-
unaist? Nage, fod yn hyfryd gennit y
pechod sy' eglur, oddiwrth dy fod yn
dewis fath gymdeithion; ac y mae dy
chwant di yn ddigon cryf i orchfygu
pan yr ymgynhygio'r brofedigaeth, gan
ei fod mor nerthol a hyn, o flaen llaw
i'th arwain di i'r achlysur.

(4.) Cymmell dy hun i ymmattal
oddiwrth rydd-did cyfreithlawn am ryw
faint o amser, pan y ceffir nerth dy
chwant yn camarferu yr hyn oni bai
hynny sy' gyfreithlon. Mae rhai pobl
y fath lyngcwyr, fel os yfant ddim
gwin, rhaid iddynt yfed i ormodedd;
os ânt i'r gwindy, ni fedrant ymmattal
rhag meddwi; os hynny yw dy gyflwr,
na ddiystyra hynny fel pe bai islaw
rhinwedd, tros dro i beidio ag yfed dim
gwin, neu yn gwbl i ochel gwin-dy a
thy cwrw. Dy drueni di ydyw, fod yr
hyn sy' gyfreithlawn i ûn arall, yn fagl
itti; ond dy ddyledswydd a'th ddoethi-
neb

neb ydyw dy drin dy hun mewn perthynas
i'r wendid, fel y gallech o fesu'r ychydig
gael ymwarded oddiwrth dy ddrygioni.

(5.) Bydd fodlon trwy wiliadwriaeth
ac ymdrech galed i wrthwynebu dy
chwantau, hyd mewn amser a mynych
wrthwynebu o honynt i'w nerth leihau.
Chwant wedi ei hîr feithrin, nid buan y
dygir tan awdurdod yr enaid. Efe a
fydd daer ac aflonydd, ie wedi symmud
ymmaith ei arglwyddiaeth; a llawer
mwy, tra y bo'r ymdrech am y blaeno-
riaeth rhyngddo a grâs heb ei ddibennu.
Na lwfrhâ gan hynny, fel pe bai yn
ofer ymdrechu, ac na âd i anesmwyth-
dra'r ymdrech, dy demptio di i'w roi i
fynu. Oblegid megis y mae ymroddi
i'r cnawd yn ei wneud yn fwy gwaed-
wyllt, felly ei fynych nacau a wanhycha
nerth ei gynhyrfiadau: llawer o fedd-
won, wedi ychydig amser, a ddeuant i
gael ymwarded oddiwrth bod tueddiad i
feddwi; ac y mae sobrwydd yn myned
mor gynnesfin iddynt, a phe na buasei
anghymedrolder erioed yn eu tymmer.
Oh blant! na wnewch byth mo'ch
meddiginiaeth yn anhawdd trwy dde-
chreu ar arfer ddrwg: Oh wŷr jeuaingc
y rhai a rwyder! na thristewch gym-

merud dyfal boen, na disgwil yn am-
yneddgar am attal gwaith pechod,
yr hyn y buoch yn ei gryfhau trwy fy-
nych gyttuno âg ef. Rhaid it' beidio
a bod yn feddwyn, onite truenus wyt'
yn dragywydd. A rhaid it' gymmerud
yr holl boen i'th gynghorir ymma, a
bod yn ewyllysgar iw barhau hyd oni
ddiwygier di, onite meddwyn fyddi
rhag llaw.

(2.) *Gof.* Pa fodd y gwaredir dŷn
jeuangc rhag aflendid.

Mae'r hyfforddiadau o'r blaen yn
gymwys i'r achos hwn; mi a gym-
hwyfaf ychydig o honynt, ac a chwa-
negaf rai rheolau ychwaneg.

(1.) Osna dy enaid â phurdeb a pher-
ffeithrwydd cyfraith Dduw, fel y mae
yn perthyn i'r pechod hwn. Magl
fawr yw camgymerud deddf, a'i ther-
fynu islaw eglurhâd Duw o honi, neu
ei fwrriad ef ynddi. Etto pa gynnifer
o bobl jeuangc a'u cynhwysant eu hu-
nain mewn graddau o aflendid megis
diniwed, heb ganfod, fod y pethau hyn
yn gynwysedig yn y gorchymmyn
hwnnw, *na wnâ odineb?* Gan hynny wr
jeuangc chwilia'r gair yn fwy manwl, a
thi a gei weled fod Duw wedi darparu yn
erbyn

erbyn pob gradd o aflendid, ac yn
erbyn pob peth sy'n arwain iddo. Ydyw
dy feddyliau cuddiedig a'u symmudia-
dau yn rhydd? Nag ydynt; *Bwriad y*
ffol fydd bechod, Dihar. xxiv. 9. Ac
mae'n Harglwydd yn ceryddu'r Phari-
seaid megis rhagrithwyr o herwydd bod
eu calonau yn llawon aflendid, Mat. xxiii.
27. *I mae gwyn, a drygchwant, &c. iw*
marwbau, Col. iii. 5. Ydyw dy lygad-
rythu trachwantus ar wraig yn beth iw
gynwys? Nag ydyw; mae'n jachawdwr
yn bendant yn dywedyd, *yr bwn a*
edrycho ar wraig iw chwenmych bi, a wnaeth
odineb â bi eufys yn ei galon, Mat. v. 28.
A elli di fiarad yn fudr? Nag elli na
seribedd, nae ymadrodd ffol, na choeg ddi-
grifwech, petbau nid ydynt weddus, Eph. v.
4. Os ydyw Gorchymmyn Duw yn
cyrraedd y graddau lleiaf rhain, diau
nad wyt' mor ddiddeall, ag nad wyt'
yn gweled fod holl weithredoedd ffei-
ddiach yn waharddedig, megis yn fwy
ffiaidd o lawer. Ac os yw priodi yn
feddiginiaeth yn erbyn anlladrwydd, ni
falefi feddwl fod Duw yn caniatáu itti
ffyrdd eraill i borthi dy chwant, ac felly
diddymmu dibennion mawrion yr or-

dinhâd honno, a chymhwysder natur ddynol iddi.

(2.) Bydd wiliadwrus yn erbyn pob achlysur i aflendid. Na phortha chwant trwy luniaeth anghymedrol. Digon rhaid i ũn fod yn rhydd oddiwrth dueddiadau cnawdol, yr hyn a feiddia gryfhau ofodiadau y cnawd yn erbyn diweirdeb. Mae yspryd Duw yn dyweud itti, *os gwin a geiff y llaw ucha, dy bygaid a edrychant ar wragedd dieithr*, Dih. xxiii. 32, 33. Na fydd o fewn cyrhaedd gwraig a'th huda di. *Josepb* a ddiangodd o'r fagl trwy ffoi oddiwrth ei feistres, a gwrthod *bod gyda bi*. Gen. xxxix. 10. ond y gŵr jeuangc a roesawodd ymadroddion y wraig ddigywilydd a faglwyd yn fuan, Dih. vii. 21. Na anturia yn rhy bell ar dy nerth dy hun, cyfiawn a fyddei i Dduw dy adel di, pan y byddych yn ei demptio ef. A rhai cryfach na thydi, y bu yn chwervddigion iddynt rym Achlysurau, megis chareu-dai, a chymysc ddawnsio meibion a merched, &c. a fuant ddinistr i lawer o rai jeuangc.

(3.) Amddiffyn dy synhwyrâu, trwy y rhain y daw drwg i mewn; trwyddynt hwy y mae'r golygyn yn rhwydo ac yn

yn ennyn y gwyniau hynny oeddynt yn cyscu. Llygad *Dafydd* ai bradychodd ef i odineb. Mae *Job* itti yn siampldda, *Job. xxxi. 1. Gwneuthym ammod âm llygaid.* Na ddôd dy glust i wrando ar ganiadau anfoesol neu ymddiddanion budron, yr hyn megis heb yn wybod, fy'n cynhyrfu y tueddiadau hynny, fy'n gogwyddo at y gweithredoedd ffieiddia.

(4.) Llundaga gynhyrfiadau cyntaf chwant. Symmudiadau cyntaf ydynt wânnaf, ac felly yn haws eu gorchfygu; pa hwy a' y croesawer hwy cryfach yr ânt; ar enaid yn llai abl iw gwrthwynebu hwynt. Os cynhwyfer myfyrdodau budron, tywyllant y meddwl, ac a wnânt yn llai yr anfyd hynny a'r ffieiddiad o ddrwg y rhai ydynt ran fawr o'th ddiogelwch yn erbyn pechod. Oh gan hynny yffiga'r ymddangosiad cyntaf! os gofynni immi, pa fodd? Mi a ddywedaf itti: Ymlid y meddyliau drwg hyn allan o'th feddwl. Dadleua orchymyn Duw, a chais ei gymorth ef. Gosod ger dy fron dy hun fygythion a chospedigaethau Duw yn erbyn y pechod hwn. Ystyria, y geill y cynhyrfiadau rhain heb eu ffrwyno, ddiweddu yn y weithred wrthyna; ac ymroa

na ddywedech ũn gair, cymmaint a bwrw ũn golwg, neu arferu ũn ystym, mewn ffordd o gyttuno â'r cynhyrriad pechadurus hwnnw.

(5.) Gochel segurud, megis yr hyn fy'n temptio Diafol i'th temptio di. wŕ jeuangc! trugaredd fawr i'r byd ydyw fod gennym orchwyl iw ganlyn; a'r hwn nid oes ganddo alwedigaeth, a ddymunei yn ôl hyn na buasei erioed Estât i rwystro galwad; ac am hynny bydd ofalus ar fod gennyt waith ac edrych ar ei ôl. Mae pechod yn hawdd yn dal y segurwŕ, y rhai a wnânt ddrygioni o eisiau gwaith. Ond nid oes gan y diwyd mor amser i feddyliau ofer, nid rhaid iddo wrth gwmpni maglog iw ddifyrru. Mae gwaith yn attal defnydd oddiwrth chwantau, ac yn gwneud y corph yn llai o rwystr i'r enaid. Oriau ysmala ydynt berygl gwŕ jeuaingc, na chwenych ormod o'r fath, a dybla dy wiliadwriaeth yn eu treulio hwynt: Oblegid y mae Satan yn golygu arnat y pryd hynny, ac a gymmell feddyliau ofer ar dy feddwl, a gynhyrfa gnawdol fymmudiadau, ac a ddarpara gyfleusdra i'th faglu.

(6.) Ystyria

(6.) Ystyria yn ddiwyd, a rho' i fy-
nu dy hun i gynhyrfiadau yr yspryd
glân. Yr yspryd a'th rybuddia di yn
erbyn yr halogedigaethau rhain, ac a'th
gyfarwydda i'r purdeb hynny o galon a
buchedd, ag a ragflaena y cyfleusdra y
mae'r yspryd aflan yn ei gael yn nyddiau
dy jeuengctid. Parchedig ystyriaeth o
brefennoldeb yr yspryd, a eilw'r meddwl
oddiwrth ymarfer fâl, ac a'th annog di
i'r hyn fy' gymmeradwy gydâg ef: Pa
mwy a' y mae ei ffrwythau ef yn ymhe-
laethu, ac yn eu dangos eu hunain yn
dy dymmer a'th ymddygiad, yn fwy
effeithiol y glanheir di oddiwrth dy halo-
gedigaethau cnawdol. I hyn y cyfar-
wyddir ni, Gal. v. 16. *rhodiwch yn yr
yspyrd, a na chyflawnwch drachwant y
cnawd.* Ie, y mae cynnorthwy a rhin-
wedd y sanctaidd hwn yn angenrheidiol
i jachusol ymattal oddiwrth, ac arglwy-
ddiaeth ar drachwantau, fel y gwelwch
yn, Rhuf. viii. 13. *os ydych yn marweiddio
gweithredoedd y corph trwy'r yspryd, byw
fyddwch.*

(7.) Cadw dy feddyliau mewn ymar-
feriadau da. Hyn a rwystra yr ofer
feddyliau hynny, yr rhai ydynt enyn-
wyr trachwant; a thrwy y rhai y daller
neu

neu y dobrir y farn i berfwadio'r ewyllys. *Preswylled gair Dduw yn gyfoetbog ynoch* trwy lenwi dy feddwl. Dwys fyfyrria am Dduw yn ei berffeithrwydd; golyga ef yn bresennol gyda thi, pan y bo'ch yn y man dirgelaf. Mae efe yn gwneud y trydydd, pan y byddych di a'th gariad-ferch yn fwya o'r nailltu. Yn yr achos hwn, y mae'n tyftiolaethu (Jer. xxix. 23.) *Minnau yn gwybod ac yn dyf, medd yr Arglwydd.* Trefna garbron dy enaid y poenau fy'n canlyn y chwantau rhai'n os bodlonir hwynt. Digon ydyw tan uffern i ddiffoddi y fflammau trachwantus rhai'n, a phwy a felas flyffio'r difyrrwch a brynnir mor ddrud? Edrych yn fanwl ar yr fscrythrau, megis, *Putteimwyr a godinebwyr a farna Dduw*, &c. Heb. xiii. 4. O wr jeuangc, a fedri di feddwl am hyn ai gredu, a thafu ymmaith rwystrau, neu roi i'r meddwl cnawdol ei rydd-dyd?

(8.) Ymroa cyn i't gyduno a'r brofedigaeth daera i roddi i fynu weddi ddifrifol at Dduw ynghrist. Gosod dy hun tan y ddeddf hon, ni chyttunaf cyn im' edrych at Dduw. Rhaid iddo fod yn ddrwg ofnadwy, nas cynhwys inni gyfarch Crist. Os pechod yw,
mae'n

mae'n rhaid im' wrth nerth oddi wrtho ef, yr hwn a ddaeth ar y neges hwn, i dynnu ymmaith bechod, im' glanbau oddi wrth amwiredd, ac i ddinistrio gweithredoedd diabol, Heb. ix. 26. Eph. v. 26. i Joa. iii. 8.

Fe ddichon i weddi farweiddio'r brofedigaeth pan y bo' gryfa: Fe ddichon iddi ad-ddychwelyd dy nerth wedi ymmron ei guro i lawr; oblegit y mae Crist yn abl i'th ysprydoliaethu â'r goleuni a'r grym hynny, ag a fydd ddigonol i'th gynnal di pan y bo'ch ymmron colli'r maes. St. Paul a weddiiodd *dair gwaith* pan y blinwyd ef â draen yn y cnawd, *a grâs Crist a briodd yn ddigon iddo*, i Cor. xii. 8, 9. Mae diabol, y cnawd, a golygyn hudolaidd yn rhy galed i un-dyn, nas galwo i mewn gymmorth Crist trwy weddi. Nid yw Satan yn chwennych dim mwy, nag ymdrech *â thi* ar dy ben dy hun heb ail: Ac heb erfyniadau mynych, yr wyt' yn debyg i fod felly. Ar yr ochor arall, gweddi a yrr Satan i ryw ymosod mwy cyfrwys arnat, na'th hwylio i'r fath annuwioldeb erchyll ag y mae aflen-did yn ymddangos i bôb un, a genfydd Crist pan y bo' yn galw arno. O herwydd

wydd hynny, yr ydwyf' trachefn yn deifyf arnat, ie yn y pryd y bo' dy drachwantau yn ymddangos i fod ganddynt mwya' mantais, nas anghofiech osod dy gyflwr ger bron yr hwn, sy'n gofalu tros dy ddaioni ac yn abl i gwympo gelynion dy enaid, pan y byddo ganddynt fwya disgwiliad o lwyddo.

Yn y modd hwn y gosodais ger bron pobl jeuaingc rai o'r pechodau, i'r rhai y mae'ch oedran yn fwya tueddol. Ni enwir mor cwbl, och! y mae tyngu, yr hyn sy' halogedig ddrygioni i'r hwn nid oes na phlefer nac elw i hudo iddo. Mae lledrad, yr hyn sy' droseddiad o gyfiawnder, ac anfodlondeb i'r hyn i welodd Duw yn dda i rododi i chwi. Mae balchder (un Siampyl y soniaf am dani ar ôl hyn) yr hyn yn eich mysc chwi blant a rhai jeuaingc sy'n gyffredinol ar gyfrif gwael jaww; yr ydych yn falch o ychydig hawddgarwch neu degwch, yr hyn y dichon i'r frech wenn ei anrheithio, ac nid oes neb mewn gwirionedd yn well o'i blegid; balch ydych o'ch dillad gwychion ac o falchder yn eu chwennych: Ond pa wagedd ydyw rhain? Nid oes neb ond ynfydion yn
eu

eu prifio, neu'n dy brifio di yn fwy o'u herwydd. Er nas gallaf hîr sefyll ar y pethau rhain, etto os rhynga bodd Duw dy waredu di rhag y cyfryw bechodau ag y crybwyllais am danynt, pob rhai eraill a ddiwygier. Oh gan hynny gofod dy hun yn eu herbyn hwynt. Cymmered yr jeuengaf rybudd rhag y rhai'n, megis yr hyn y cânt deimlo profedig-aethau iddynt. Ac ymrowch bawb, i ddal yn ffyddlon ar yr hyfforddiadau a roddwyd; fel os yw bosibl, y galloch gyrhaeddyd canol oed, yn rhydd oddiwrth lygredigaethau jeuengetid a Mebyd, ac nas gyrrir chwi i lefain allan gydâ chwerw ôl olwg, *Ti a wnei imi seddianmu anwireddau fy jeuengetid*, Job. xiii. 16. Beth a roddai Saint oedranus, pe buasai ddiniwed oddiwrth yr holl seiau rhai'n tra bu yn jeuangc? Dyse ddoethineb oddiwrth y cyfryw rai yr awron, tra y mae gennynt adeg a rhybuddion.

Yr wyf yn awr yn myned rhagof at yr ail pwngc ynghylch gwagedd mebyd a jeuengetid, sef,

II. *Mae plant a phobl jeuaingc yn chwannog i fyw i ddim pwrpas prifawr, yr byn*
h'

fy' wagedd. Ti a genniattei yn hawdd, fod treulio nerth ac amser am ddim, neu'r hyn fy' cynddrwg a dim, yn wagedd. Onid ūn gwâg yw'r nêb a feddyllo lawer, a siaratto lawer, ac a wnâ lawer i gyd yn ofer? Barn gyffredin a una â hyn. Yr ydym yn bwrw *Caius Caligula* yn un gwâg, am ddwyn byddin fawr i lan y môr, a chafclu cregyn coccas, pan oedd yn cymerud arno fod ganddo orchwil mawr. Mae ysfryd Duw yn gymwys yn beio ar y cyfrywrai (Eesai. lxi. 29.) *wele buynt oll ydym wagedd; a'igweithbrednedd yn ddiddim.* Mae *Solomon* yn meddwl hyn yn fynych yn ei lyfr y *Pregethwr*, pan y mae yn dyweud, *kyn befyd fy' wagedd.* Hynny yw' i ddim a dalai; ni thâl am y llafur a'r gofal y mae dŷn ynddo: Byddai gystal i un ei adel heibio, a bod heb ymnegefa, a chael dim amgenach ffrwyth.

Pobl jeuaingc! hyn yw'ch gwir gyflwr: Mae y rhan fwyaf o honoch yn byw, ac yn eich trafferthu eich hunain am ddim.

1. Chwannog ydych i amcanu at ddim yn eich bywyd. Mae'n hîr cyn it' ofyn itti dy hun, i ba beth yr wyf' yn byw? Pa ddiben a geisïaf? Onid

wyt

wyt yn gwneuthur y rhan fwyaf o'th weithredoedd, nas gwyddost paham? Y mae y rhan fwyaf o honoch yn cael eu cippio gan dymmer ffol, heb roi lle i ystyriol fwriad i'ch llywodraethu. Meddwl ofer, neu gam-annogaethau cythreulig sy'n mesuro gweithredoedd y rhan fwyaf o bobl jeuaingc. Onid ydyw hyn yn wradwyddus am danati, os digwydd itti wneud rhyw ddaioni, mai mwy ydyw wrth ddamwain, nac o'th ddewisiad ti? Os derbyni ryw wîr lesâd, hynny fy' o ragluniaeth drugarog, ac nid trwy dy fwriad ti. Pe gofynnai Duw itti wrth ddrws yr Eglwys, i ba beth yr wyt' yn dyfod ymma? Onid eill rhai o honoch ddywedyd, nis gwn i? Neu o ran rhyw feddwl oedd gennyf i wrando, neu o ran arfer. Ond pa cyn lleied allant ddyweud, yr oedd gennyf fwriad ar gael rhyw gymmorth i ymdrechau â chwantau fy jeuengêtid, bwriadu yr oeddwn gyfarfod â Duw yn ei air er mwyn gwellhâd fy enaid. Pan y bo'ch yn bwriadu cyn lleied mewn ordinhâd, pa fwriadau a'ch llywodraethant chwi yn achosron cyffredin eich bywyd?

2. Eich jeuengctid a dreulir i ddim diben o ystyriol bwys, onis gallaf ddyweud wrth y rhan fwyaf ymma, dy amser a aeth heibio fy' wedi colli, a'r amser i ddyfod fy' debyg iw golli? oblegit,

(1.) Buost fyw yn ofer o'th ran dy hun. Beth a enillaiſt trwy'r deng mhlynedd y buost fyw, o tydi blentyn dêg mhlwydd oed? Pa faint y cynnyddaiſt trwy 'r pymtheng mhlynedd y buost fyw, oh tydi'r jeuangc pymtheng mhlwydd oed? Ie onis gallaf mor gyfiawn ofyn i'r gŵr jeuangc ugain oed, beth a wnaethoſti? Pa ddefnydd a wnaethoſt o'th ugain mhlynedd? Oni bydd rhaid i gydwybod ateb, oh! buasei gyſtal im' fy ngeni yr awr hon, er dim daioni a gefais?

Fel y cylymwyf yr argyhoeddiad hwn, yr wyf yn galw pob enaid i ateb imi? Pa faint nês at Dduw wyt' hyd y dydd hwn? Pa faint y mae pechod wedi ei farwhau? Pa rês a gyrhaeddest hyd yr amser hwn? Oh'r jeuangc! a gefaiſti etto hawl ynghrist? Pa dryffor a roddaiſt i fynu yn y nês? Os bydd rhaid i' gydnabod, yr wyf ymmhellach oddiwrth Dduw, ac nid yn nês, mae pechod yn gryfach, ac nid wedi ei wanhau; yn
ddiau

ddiau tydi a gydnabyddi ddarfod i' fyw yn ofer o'th ran dy hun.

(2.) Ond etto ymmhellach, pa gynifer o rai eraill a allant roddi i'th ran di dy anfuddiolder? Yr wyt' yn byw yn ofer mewn perthynas i Dduw. Geill efe ddywedyd, nis darfu i'r jeuangc hwn erioed fy ngwafanaethu na'm molianu i: Buasei gyftal imi nas buasei erioed y fath ūn jeuangc yn y byd. Yr wyt' yn byw yn ofer neu'n wâg o ran dy geraint, geill dy rieni ddyweud, plentyn anfuddiol ydyw imi, nis cefais etto ddim cyffur trwyddo. Geill dy berthynafau lefain, nis rhoddes ini erioed na chyingor na siampl dda. Ofer yw dy fywyd o ran dy feistr; nis cafodd ond ychydig fudd oddiwrth dy ofal na'th lafur. Geill dy ddyscawdwr lefain, nid yw'r dŷn jeuangc hwn yn dwyn etto ond ychydig lawenydd imi; ni bu fy ymdrech âg ef ond er llês bychan; y mae ar olwg, megis pe *llafuriafwn yn gwbl yn ofer*, 1 *Thef. iii.* 5. Buost fyw yn ofer o ran yr Eglwys. Pa chwanegiad neu harddwch a gafodd hi trwoti? Buost fyw yn ofer o ran y wlâd; ni chynorthwyaist iw gwneud hi yn fwy llwyddiannus trwy dy ddiwydr-

wydd, neu yn fwy diogel trwy dy weddïau. Felly yn awr, wr jeuangc! onid gwir yw'r hyn yr wyf' yn ei roddi yn dy erbyn? Oni elli di lefain allan, oh myfi un diddefnydd! myfi a fûm fyw i ddiddim da, bum gyscod diles, mi a ddiffwrwythais y tîr, a chyfiawn a fyddai gydâ Duw fy nhorri ymmaith megis ûn anffrwythlawn, *Luc. xiii. 7.*

Gwrth ddadl. Yr wyf yn rhagweled y bydd i ryw un jeuangc yn fuan ochelyd yr achwyn hyn, a dywedyd yr ydwyf yn byw i ryw ddiben fy' werthfawr: Yr wyf' yn porthi fy synhwyrau, 'rwy'n byw'n ddifyr, yr 'wy'n dechreu edrych ar ôl y byd, &c.

Atteb. Och creadur truan! ydyw byw i'r cnâwd yn werthfawr? Ydyw byw yn noeth i'r byd hwn yn brisfawr? Ydyw byw i ddiafol yn werthfawr? Tybiwn y dylai dy reswm ddyweud itti, maigwell fyddai beidio a byw, na byw i'r rhain: Bod yspryd deallus yn byw i'r cnawd, fy' ffiaidd; Bod enaid anfarwol yn byw yn unig i'r byd hwn, fy' wallgôf: Bod creadur Duw, a brynwyd gan yr Arglwydd Jesu, yn byw i ddiafol, fy' hunanddinistriol ac ynfyd. Beth! byw i'r hwn a'th anrheithiodd di yn y cwymmp,

cwmp, ac fy' mor ddyfal i rwystro dy
adgyweiriad, trwy Grist! byw i'r hwn
a'th ddallodd, lygrodd, ac a'th ddaroft-
yngodd, fel y gwnaeth efe! byw i'r hwn,
yr hwn er ei fod yn casau dy Dduw,
etto nis geill ddiangc oddiwrth ei dru-
eni ei hun! byw i'r hwn, fy'n censi-
gennu dy ddaioni, yn chwennych dy
wae, yn gwrthwynebu y cwbl fy' er llës
dynol ryw, ac yn cyfrannu at yr holl
drueni ac annhrefn y mae'n gyfyng ar y
byd o'u plegit. Oh ddŷn jeuangc! a elli
di gyfiawnhau y drefn hon o fyw?

Ond hyn a ymddengys yn fwy, os
ar jawn fwrw golwg ar dy fuchedd, yr
attebi fi yn y gofynion rhain.

[1.] Ydyw dy fywyd ti yn atteb di-
ben Duw a'i fwriad yn rhoddi itti
hanfod?

Geill doethineb Duw siccrhau it', fod
ganddo ddiben addas iddo' i hun yn dy
greadigaeth. Y mae yn dyweud itti,
pob dim a grewyd trwyddo ef, ac erddo ef,
Col. i. 16. Yr oedd gan y Duw
bendigedig olwg arno' i hun, a golygiad
at Grist y Prynŵr, yn rhoddi itti han-
fod. Efe a ofododd allan ei allu yn dy
fôd ti, fel y gellit ei wasanaethu a'i
anrhydeddu ef. Wyt ti yn atteb i'r

diben hwn, trwy fyw fel yr wyt? A ddarfu iti erioed amcanu at hyn? Ydyw dy ymddygiad yn cyfrannu at hyn mewn un modd? Dy ffordd di o fyw a fyddai yn wradwydd i'th wneuthurwr, ei fod ef i fwriadu hyn iddo'i hun yn dy greadigaeth.

(2.) Onid oes bwriadau mwy, i'r hyn y mae dy natur a'th alluoedd wedi eu cyfaddasu?

Nid yw efe yn byw i ddim bwriadau gwerthfawr, yr hwn sy'n esculuso byw i'r bwriadau *ucha* y mae ei allu iddo. Mae pethau bychain yn wradwydd i'r neb sy' wedi ei ddarparu i bethau mawrion. Onid oes gennych gynheddfau i adnabod a charu eich Duw? Ac a ydyw eich ymarferiad plantaidd neu ddrygionus yn ateb iddynt? Yr ydych â chynheddfau cymwys i wasanaethu a gogoneddu y Duw bendigedig, ac a ydyw porthi dy chwantau yn gyfattebol i'r rhai'n? Chwi a ellwch dderbyn llawenydd dwyfol, ac a ydyw dy ddifyrwch cnawdol yn cyfatteb i'r rhai'n? Oh'r jeuangc! pa wasanaeth wyti yn gymwys iddo i eraill? Pa lesâd a ddygi iti dy hun? Pa fodd y gelli di ymddangos i ateb yr rhai'n, trwy wâg ddifyrwch,

rwch, neu fudd darfodedig? Diau, fod dy allu cynheddfol yn gywilydd it' : Hyd yn oed yr anifail, fy'n byw yn ôl eitha ei allu, a dyftiolaetha i'th erbyn, yr hwn a ymddygi dy hun gymmaint iſlaw dy allu di. Trugaredd it' a fuafei, yr hwn y bu ei ymarferiad mor iſel a ſâl, pe buafei dy alluoedd di yn llai.

(3.) Yna ynte oni chydabyddi di ar fyrder gydâ chywilydd a thristwch, ddarfod it' fyw i bwrpafon gwael?

Ni bydd argyhoeddiad yr un gweini-dog mor llym ar eiddot dy hun, pan yr adnewyddo grâs dydi, neu i boenau anorphen dy oddiwes di. Os yr yſpryd byth a oleua dy feddwl, a newidio dy ewyllys, gallwn ofyn iti. *Pa ffrwyth oedd i chwî y pryd bynny o'r petbau y mae arnoch yr awron gywilydd o'i plegit*, Rhuf. vi. 21. Gydâ thristlawn wrido yr attebi, dim y gâllwyf ffroftio o hono, dim y gallaf ei gyfiawnhau. Mae arnaf gywilydd o'm gwobr, yn gyſtal a'm gwaith. Yr hyn a gefais trwy fy mhechod yw fy nghywilydd yn gyſtal ag y mae yn bechod. Difyrwrch y'r ynfyd oedd yr hyn y boddhais fy hun âg ef; yn fy mrychau yr ymogoneddais; fy ngholled oedd yr hyn y mawr brisiais fy hun

hun ynddo. Beth ydynt yr awron imi? *bydd cwm* ydynt (scubala) wrth yr hyn yr ydwyf yn awr yn eu profi, *Phil.* iii. 8. Mae'n fynn arnaf, allu o honof archwaethu y pethau diflas rhain, neu dderbyn y bodlonrwydd lleiaf oddiwrth-ynt, pan oedd fy naioni pennaf yn anficcr. Wr jeuangc! oni ddeffroa grâs di, uffern a wna. *Y prys bwnnw ni bydd fyth farw* a'th argyhoedda di o wagedd yr hyn y buost yn dilyn ar ei ôl; a'r bwriadau gwael y buost fyw erddynt. Oh'r modd y rhwygent dy enaid a'r cyfryw feddyliau a'r rhain? Ple yn awr y mae'r ddifyrrwch? Ple y mae'r bodlonrwydd i'r hyn yr oedd fy ymadferth yn rhwym amcanu atto? Oh, na buafwn yn anifail yr hwn a fûm fyw i amcanion mor anifeiliaidd; oh, nâ buasei erioed imi natur ddeallus, gan nam feddyliais adnabod fy Nuw, a ffordd y bywyd! oh! na buafwn heb alluoedd rhesymol, gan na ddarfu imi fy nhrefnu fy hun yn gyfattebol! oh, fod gennyf erioed alluoedd naturiol i garu ac i ofni, gan na ddarfu imi garu fy Nuw, ac nas perchais ef felly, ac i ymgadw rhag gwagedd! gwae fi fod gennif ddeall i ddim gwafanaeth, gan ddarfod imi fyw mor ddi-

ddi-wasanaeth i Dduw, i'm ceraint, ac im' fy hun! och, ple y mae ffrwyth fy llafur! beth ydwyf yn ei fwynhau yr awr hon, a haeddasei unawr o'm bywyd, neu fy'n ateb i'r lleiaf o'm gallu! hyn, oh blentyn! a fydd ffrwyth dy ffordd bresennol.

(3.) *Plant a phobl jeuaingc ydynt chwannog i fyw i fwriadau dinistriol, yr byn yw ucha gradd gwagedd.*

Mae'r pwngc diweddas i'th argyhoedd, y buasei gystal it' na buasit erioed byw; ond wrth hyn buasei lawer gwell iti, fod yn aros yn ddiddim hyd y dydd heddyw. I fyw i ddibenion niweidiol fy' waeth na bod heb fyw un amser. Etto hyn yw'ch cyflwr chwi; yr ydych yn dianrhydeddu Duw, yr ydych yn cyffroi llygaid ei ogoniant ef, yr ydych yn mathru gwaed Crist tan eich traed gydâ diystyrwch. Pa gynnifer o bobl jeuaingc fy'n gwasanaethu'r diafol a'i nerth, ac ydynt yn sagl ac yn llygru gymmaint ag y medrant weithio arnynt? Un-dŷn jeuangc a anrheithia lawer, ac a'i harwain i'r drygioni hynny na buafant byth yn meddwl am dano.

Yr ydych yn fynych yn torri calonau'ch rhieni, a nhwy o'th achos di
fy'n

fy'n profi, *fod mab fföl yn dristwch i'w fam,*
 Dih. x. 1.

Yr ydych yn fynych yn dinistrio
 estât eich meist'r. Yr ydych yn dristwch
 i'r difrif, yn blâ i'r ddinas a'r deirnas,
 yn hwylio'm mlaen eu pechodau, yn
 prysfuro eu cospedigaeth, ac yn rhwy-
 stro eu daioni. Pa gan gymmaint a all-
 ant gwyno o niwed o'th achos di? Ond
 pa niwed bynnag yr ydych yn ei ddwyn
 i eraill, heb ammeu yr ydych yn gochel
 drwg i chwi eich hnnain? Nag ydych,
 Nag ydych, mae gwyr jeuangc yn byw
 er mwya' niwed iddynt eu hunain, ac
 ar y golwg yn cymerud poen fawr i
 wneud ei trueni yn siccr ac yn fawr.
 Oh'r jeuangc gwag! yr wyti beunydd
 yn dy wneud dy hun yn fwy plentyn
 digofaint trwy dy ymarferion pechadu-
 rus; y mae dy foddion drygionus yn
 myned yn gryfach. Trwy segurud, a
 mynych wrthwynebu, y cychwnfa go-
 beithiol yn cael eu curo i lawr a'u taffu
 allan. Mae cydwybod trwy dy am-
 mharchiad, yn myned yn ddiofalach, yn
 llai ei gallu i'th cyngori di. Dy
 ddrwg driniad o yspryd Duw fy'n
 gwneud iddo gilio ymmaith, ac y mae
 ei ymweliadau ef yn anamlach; fel y
 mae

mae yn barod i ddywedyd am danat ti,
gadewch iddo, Hos. iv. 17.

Creda hyn, yr jeuange diosal! mae
dy ffyrdd yn tueddu at fwy pechod, a
llai gobaith o rās a gogoniant. Oh,
fywyd truenus! I fyw yn unig i fod yn
fwy euog, ac i fod yn agored i fwy cof-
pedigaethau. Yr wyt yn rhedeg tuag
i uffern, mae dy feddyliau yn tueddu
yno, mae dy eiriau yn arwain yno, mae
dy weithredoedd ffiaidd yn pentyrru
pentwrr mwy o fflammau tragwyddol.
Lid, a digofaint, trallod ac ing, ydyw'r
pethau yr wyt yn llafurio am danynt,
Rbaf. ii. 8, 9. Yr wyt yn llafurio am
cyflogau rhain; yr wyt yn dy dra-
ddodi dy hun beunydd i fod yn fwy
agored i'r gwaeau rhain, fel pe bai
arnat ofn rhag na byddit yn druenus
ddigon.

Oh enaid i dofturio wrtho! buasei'n
drugaredd pe nas genesit ti, yn gyfal-
g y buasai i *Judas*, oddieithr it' newid
y fuchedd: Ai nid itti y mae'r geiriau
ynny yn berthynafol; *peth heb ddiddim*
heb chwi, Esai. xli. 24. Pe buasit
rioed heb fyw, nis gwnaethit mor drwg
yr wyt yn awr yn ei wneud, chwaith
is gallest deimlo'r niwed fy' rhaid it'

ar

ar fyrder ei oddef. 'R modd y geill y rhan fwyaf o rai jeuaingc ymosfidio o achos dydd ei genedigaeth! mae eu bywyd hwynt yn drueni, yr hwn a allasei eu cymhwyso hwynt i wynfyd angylion, pe buafent yn ei jawn drefnu. Duw a ganiatto nas ceffir chwi fel hyn yn ynfyd ac yn greulon i chwi eich hunain. Ond yr ydych yn fwy tueddol i hyn, nac i drefn mwy buddiol.

Y gwaith nesa' ydyw dangos i chwi,

1. *Pa fodd y daeth mebyd a jeuengŷid i fod yn wagedd fel hyn.* 2. *Pa bam y maent yn parhau i fod felly.* 3. *Y modd y mae y rhan fwyaf o bobl jeuaingc yn myned yn fwy gwâ'.*

1. Gofyn. *Pafodd y mae hyn yn digwydd, fod mebyd a jeuengŷid yn wagedd?*

Atteb. Aeth Mebyd a jeuengŷid yn wagedd trwy'r pechod gwreiddiol.

Dyna lygad ffynnon y clwyf; ni ddaethosti ddim fel hyn allan o law Duw yn dueddol i bechod, ac mor wrthwyneb a hyn iddo'i hun; ond y natur halogedig sy'n dyfod i wared attai o ddiwrth, *Adda*, trwy llin dy hynafiaid, ganwyd ti tan y llygriad sy' gyffredin i ddynol ryw, a genhedlir yn y modd arferol,

arferol, mae gan dy elwig ddefnydd
cyn gynted ag y bywheir yn y groth,
holl hadau y pechodau hynny, y mae
amſer yn eu haiddfedu, ac adeg yn eu
heſcor. Mae'n cyflwr ni yn bechadu-
rus, ac y mae pob halogedig effeithiau
yn neſa at fod yn naturiol.

Ni ſinaſ mohonoch â dadlau, ond
yn unig eich addyſcu, (1.) Pa fodd y
daeth ein natur ni i fod yn halogedig :
(2.) Pa fodd y mae yn deſcyn fel hyn
yn halogedig attati.

(1.) Daeth ein natur i fod yn flygre-
dig neu yn wagedd trwy ddyfodiad pe-
chod i mewn, trwy'r hyn y taflwyd
allan y dduwiol ddelw, yn gyſtal ag y
fforffetwyd hi.

Ni ddichon i enaid rhesymol fod yn
wag o gynheddfau a threfniadau moe-
ſawl, fel y mae yn ddeiliad o lywod-
raeth ſoefawl Dduw. Rhaid yw bod
doethineb, neu anwybodaeth pechadu-
rus, yn y meddwl. Rhaid yw bod ca-
riad neu elyniaeth i'r hyn fy' dda, a
gwrthwyneb neu duedd i'r hyn fy' ddrwg
yn yr ewyllys. Oblegit ni yſtyrir dyn
ynghyfraith Dduw yn unig megis gwneu-
thurwr, mewn perthynas i'r hyn y
mae yn y cyfamſer yn ei wneud ; ond

efe a ystyrir hefyd mewn perthynas iw dymmer, *Beth yw efe*; beth yw ei brin-
ciplau sy'n ei lywodraethu, a'r trefnia-
dau sy' ucha ynddo. Mae'r rhain yn
angenrheidiol iw gyfenwi yn ŵr Duwiol
neu annuwiol, yn gyftal ag y maent yn
goruwch-weithio yn nhrefn arferol ei
weithrediadau, y rhai a fyddant yn cy-
fatteb iw dueddiadau a'i oleuni.

Crewyd *Adda yn ôl delw Duw*, yr hyn
oedd yn sefyll mewn *gwybodaeth, cyfi-
awnder a gwîr sancteiddrwydd*, Gen. i. 27.
Eph. iv. 23, 23. Col. iii. 10. Hyn
oedd ei gyflwr; er nad oedd mor sef-
ydlog, ag i rwystro possiblwydd i be-
chu. A thra bu *Adda* heb pechu, yr
oedd yn argraphedig ar ein natur ni y
gallu duwiol hynny, goleuni, a'r cariad
a atebai 'r gyfraith, ac a'n cymhwysai
ni i roddi yr union ufudd-dod ag a
roddai yn rhwymedigol. Mae'r cyn-
heddfau duwiol rhain heb allu cydfod
â'r hyn sy' yn y gwrthwyneb iddynt,
trwy gyfraith diniweidrwydd, er nad
ydynt yn anghydfyddus trwy ddeddf
grâs. Canys yr oedd y ddeddf honno yn
gofyn perffeithrwydd, a chwbl ddini-
weidrwydd; ac a ofododd yn fforffet
colli pob doniau sanctaidd, gan ddyn
fel

fel yr ystyrid ef mewn un mesur yn bechadurus. Ie, heblaw y fforffetiad hyn o'r doniau rhain trwy gospedigae-thol ofodiad y gyfraith, nid oedd gan ddŷn un hawl i'r cynnorthwyon hynny o'r yspryd, trwy'r rhai y cai cynhedd-fau duwiol barhau i fod yn yr un enaid, gydâ'r gwrthwyneb dymeroedd pecha-durus, fel y maent tan ddeddf grâs. Ni ddarparwyd fod dim cyfryw rin-weddau 'r yspryd yn neddf y greadi-gaeth. Ac am hynny megis y dygodd y pechod lleiaf yn yr enaid i lawr ein sancteiddrwydd islaw perfaith, a thrwy hynny a barodd iddo beidio a bod yn sancteiddrwydd wrth reol diniweid-rwydd; (canys cariad nid ydoedd ga-riad wrth y ddeddf honno, os ydoedd ond y cymmysc lleiaf o elyniaeth yn erbyn Duw:) Felly pechod a âi'n drech i ddiffoddi'r purdeb hynny, ac i fwrw allan y trefniadau sanctaidd hynny a blannwyd ar y cyntaf, os unwaith y cai fyned i mewn i'r enaid.

Parhaodd *Alda* tros dro yn happus tan y ddeddf hon: Ond o'r diwedd efe a bechodd. Troes ei galon oddiwrth Dduw at y creadur, yr hyn fy'n ar-wyddo anwybodaeth yn y meddwl, a

gwrthwyneb a gelyniaeth i Dduw yn yr ewyllys; dyfodiad o'r rhain i mewn a ddarfu yn ddi-ochel halogi enaid *Adda*, bwriwyd allan wybodaeth trwy dywyllwch, llygredigaeth a fymmudodd ymaith ei burdeb gwreiddiol. Y clwyf a gerddodd yr holl ddŷn, gweithiodd y gwenwyn er diffoddi ei ogoneddus odidowgrwydd. Nid oedd raid i Dduw gymmerud dim da allan o'r natur ddy-nol, bu farw'n llwyr reidiol trwy rym pechod. A thrwy ganniattâd newydd y mae, fod dim gweddill o Dduw mewn dyn wedi cwmpo. Nid o herwydd dim âg fy' mewn dŷn, neu yn y cyfammod cyntaf, y mae bod dim rhinweddau moesawl, neu naturiaeth dda mewn neb: Duw o'i drugaredd fy'n rhad rod-di 'rhain, ac fy'n attal cynhyddiaeth clwyf gwenwynol y pechod, fel nad elom ni yn fwy cythreulig. Pan y bwriwyd allan oleuni sanctaidd a chariad gan bechod, chwant (yn uniawn) aeth yn feistr ar ein rheswm, a phob annhrefn fy'n tarddu oddiwrth hyn. Yr enaid am ei fod wedi ei wisco â chnawd, o ddifffyg dechreuadol wraidd sanctaidd fy'n dyfod i fod yn ddarostyngedig i dueddiadau fynniol,

trwy bresennoldeb gwrthddrychau cyfaddas, sy'n gyrru dyn truan i bob peth sy'n rhyngu-bodd y cnawd; tra y bo' perthynasol achosion yr enaid mewn angof, a'i chymdeithas gydâ phethau anweledig wedi ei dorri ymmaith, o ddiffyg y goleuni hynny a'i canfyddai hwynt, a'r cariad sanctaidd hynny yr hyn a ymhyfrydai ynddynt ac a'i chwynychai. Mae enaid fel hyn wedi ei ddarostwng a'i fagl-ddal yn mynd fawr well na gallu bywiog i ddarparu tânwydd i'n hamryw chwantau, ac i dderbyn y difyrrwch bychana a weinir trwy'r synhwyrau a gwan feddwl. O gyflwr truenus! Yn enwedig pan y bo' cyfeiliornad, a gelyniaeth yn erbyn Duw a sancteiddrwydd, yn cynnorthwyo i orphen y llygredd.

(2.) Dy natur wedi ei llygru yn y modd hyn ddescynnodd attati, fel y mae yn ymdanu trwy ofodedig ddeddf cenhedliad naturiol.

Nid oedd *Adda* yn unig yn ben cyffredin dynol ryw, megis yn gosod allan holl gwir ddynion, ond hefyd fel yr oedd yn wreiddyn dechreuol yr holl ddynion mewn trefn i heppiliad. Fel yr oedd yn un yn representio neu'n

sefyll tros eraill, fe a allai fforffettio llawer o ddaioni. Fel yr oedd yn dâd cyffredin, rhaid oedd iddo anfon rhag-ddi y natur a oedd ganddo'i hun gyda'i hamhuredd. Yr oedd efe i heppilio ei ryw, *Gen. v. 4.* Efe a genhedloedd *Seth ar ei ddelw ei ban*; mae hyn yngwrthwyneb i ddelw Duw, yn yr hyn y gwnaethpwyd *Adda, i. wers.* Er mai *Seth* oedd tâd y rhan Sancteiddia' o'r byd, ac yn ŵr da; etto ni chenhedlwyd mono yn ôl delw Duw, neu â natur yn ei gwreiddiol burdeb, ond â natur fel yr oedd wedi ei llygru yn *Adda* wedi cwmpo. Ni ddichon i natur wedi cwmpo a'i llygru heppilio natur sanctaidd. *Adidichon i beth glân ddysfod allan o beth aflan, Job. xxiv. 4.* Pa fodd y bydd i'r hwn a aned o wraig fôd yn lân, *Job. xxv. 4.* ũn a fo'n bechadurus wrth natur, nis geill genhedlu plentyn yn rhydd oddiwrth y pechaduriaeth hynny: Os bydd y tâd yn naturiol wâg o ddoethineb ysprydol, bydd y mâb wrth drefn natur felly hefyd. Ac os genir ni yn wâg o ddoethineb a sancteiddrwydd, rhaid ini fod yn wâg, ynfyd ac annuwiol; canys rhaid i natur ddy-nol fod yn anfectaidd, os nid yw yn sanctaidd. Hyn a wnaeth i *Ddafydd* gydnabod,

gydnabod, *meion anwiredd i'm llunwyd,*
ac *meion pethod y beichiogodd fy mam ar-*
nas, Psal. li. 5.

Mae hon yn reol mor sefydlog, fel
y bu'n rhaid i'n Harglwydd bendigedig
gael cenhedliad anarferol, i ddiange
rhag halogedigaeth natur ddynol. *Mair*
a gafwyd yn feichiog o'r yspryd glân, Mat.
i. 18, 20. *Yr yspryd glân a ddaw arnat,*
a nerth y goruchaf a'tb gyfgoda di; a'r
Crist hwn yw'r unig *ân a aned yn sanct-*
aidd, Luc. i. 35. Eraill a wneir yn
sanctaid trwy räs, rhai, ysgatfydd, a
adnewyddir yn y grôth; ond nid oes
neb yn naturiol felly, neu trwy gen-
hedliad: Gan hynny pe gofynnit, pa
ham nad yw gwŷr da yn naturiol yn
cenhedlu plant da? Rwy'n ateb, eu
daioni hwynt a chwanegir â't eu natur,
mae'n dyfod trwy gyfraith arall am-
genach na'r eiddo natur; oddiwrth
Grist y mae eu gräs er jechydwriaeth
o'u personau eu hunain, ond nid i'w
amlhau i'w heppil trwy genhedliad.

Oh wr *jeuange!* ti a well'r model yr
wyt yn gruddfan tan gwmp *Alda,* ac
yn poeni tan lygriad y natur ddynol,
yr hon a amlheir oddiwrth *Alda* trwy
dy hynafiaid i wared attat ti! a oes
ymma

ymma un plentyn, nad yw yn dyft
 byw i'r llygredigaeth hwn? Onid ydych
 oll yn fwy tueddol i bechod na sanct-
 eiddrwydd? Onid ydyw'n haws eich
 gwneud yn ddrygionus nac yn rasol?
 Onid oes llai o resymmau a gwannach
 yn eich gogwyddo i fod yn ddrygionus,
 nac i fod yn dduwiol? Onid oes hynny
 ynoti, sy'n gwasanaethu yn lle temptiwr
 i ddrwg, er na byddai dim siaml
 ddrwg neu lithiad oddiallan? A fuost
 ti erioed yn deimladwy o hyn, oh blen-
 tyn? A ddarfu etto dy wîr ddarostwng
 o achos pechod gwreiddiol? Yr oeddit
 yn ddrwg tra yn faban, o ran tymmer
 dy enaid; y llygredig natur oedd gen-
 nit y pryd hynny, ydyw ffynnon dy holl
 wagedd. Dy naturiaeth di ydyw, bod
 yn ffôl, dywedyd celwydd, bod yn a-
 ffan, a pha beth bynnag arall sy'
 ddrwg. Y natur honno tra bo' heb ei
 hadnewyddu, a ddengys ei anfancteid-
 rwydd a'i gelyniaeth yn erbyn Duw,
 ryw ffordd neu'i gilydd. Gwîr yw,
 f'eill nerth ûn wÿn wrthwynebol, ffrwy-
 no neu ddinistrio un arall: Geill dy
 drefnid corphorol, attaliadau Duw, dy-
 giad i fynu, &c. rwyfstro terfysciad
 rhai gwyniau; ond y mae'r naws wen-
 wynol

wynol yn aros, ac ni phalla lywodraethu, hyd oni bo' rās Crist dy newid ti.

2. *Pa ham y mae mebyd a jeuengctid yn parhau yn ofer?*

Ated. Mae mebyd a jeuengctid yn parhau yn ofer-wag o eisiau jawn ddefnyddio'r moddion a osodwyd er eu meddyginiaethu. O bobl jeuaingc, mae ymma dri pheth yn hyn sy' gymwys jawn i'ch annog.

(1.) Mae ymma gyflur, fod gwagedd jeuengctid yn feddyginiaethol. Mae dy gyflwr yn doft, ond nid yn ddio-baith. Mae gobaith yn *Israel* ynghylch ynnill yn ôl pechaduriaid yn eu jeuengctid. Aeth y Diefaid yn ddrygionus, ac nis gallant byth gael eu hynnill yn ôl; hwy a allant fyned yn waeth, ond nid byth yn well; ond bendigedig fo' Duw, nid hwn yw dy gyflwr di. Yr archoll, er ei fod yn dôft, sy' etto'n feddyginiaethol. Gwnaethpwyd llawer o bobl jeuaingc yn dduwiol ac yn ddisfrisol. Yr oedd *Iaac* yn dda yn gynnar, yr oedd *Timotheus* ac *Joan* yn hên ddiscyb-lion, cyn gellid eu galw'n wŷr. Yr oedd grās wedi ei argraphu ar flynyddoedd tyner *Jofias*. Mi a welais ddiamheuol arwyddion grās cyn bod rhai yn ddeng

ddeng mlwydd oed. Oh ynte nid rhaid i chwi ymroi i fod yn ddrwg, oblegit bod yn ofer ceisio bod yn dda. Na raid, na raid, nid rhaid i'r un jeuangc yn y gynnulleidfa hon ddywedyd hynny, neu feddwl felly; nid yw Duw wedi ymroi yn erbyn eich personau, fel nas cânt byth eu dwyn yn ôl; nage efe a bennodd, mae o enau plant bychain a rhai yn sugno y parei nertb, Ps. viii. 2. Blânt! ni ddywedodd ein Harglwydd Jesu erioed, na byddei iddo byth a wnae â'r fath a chwi, nis golchaf chwi, ni'ch meddyginiaethaf, ni'ch dyscaf chwi: Nage, dywedodd yn gwbl yngwrthwyneb, *gedwch i blant bychain ddyfod ataf, ac na waberddwch brwynt*, &c. Mat. xix. 14. Nid ymroes yspryd Duw erioed gan ddywedyd, nis argyhoeddaf neb o blant drygionus, ni sancteiddiaf yr ūn halogedig jeuangc; nage, ond yn lle hynny, wrthych chwi y mae'n llefaru, yn Psal. xxxiv. 2. *Deuwch blant, gwrandewch arnaf: Dyscaf i chwi ofn yr Arglwydd*. Mae gan yr yspryd feddwl ar fod yn ddyscawdwr plant, ac yn hyfforddwr jeuengctid; mae ganddo feddwl i hyfforddi'r genhedlaeth jeuangc i'r nef, yn gystal a'r hen rai. Felly

y geill rhai jeuaingc ddywedyd heddyw, er fy mod yn ddrygionus, etto mae gobaith; ac er bod gennyf natur ddrwg, etto y mae gobaith. Mi a allaf gael fy ad-ddychwelyd er bod fy holl dymheriad, yn ymddangos i fod wedi ymosod fel hyn ar ddrwg, ac yn ymddangos fel hyn mewn trefn anobeithiol.

Dyna'r pwngc cyntaf, a hyn fy' beth mawr; a than rym hwnnw, yr wyf' yn pregethu i rai jeuaingc; a than oobaith y byddei i chwi rai jeuaingc, ystyried yr hyn yr wyf' yn ei ddywedyd ac yn ei gymmell; canys y mae cyflwr jeuengctid yn feddyginiaethol.

(2.) Mae ymma alw'n uchel arnoch, fod Duw yn arfer moddion i jachau rhai jeuaingc o'u gwagedd. Mae hwn yn cadarnhau'r un o'r blaen. Ydyw Duw yn cymmerud poen gydâ jeuengctid iw gwneud yn well? Yna y mae gobaith o jeuengctid, oblegid ni chymerai Duw mor boen hon pe bae gwbl yn ddifudd. O fy nghyfeillion! danfonodd Duw ei fab i farw tros blant jeuaingc, yn gystal a hên wŷr; ie y rhai jeuaingc a dderbyniant faddeuant trwy ei waed ef; *ysgrifennu yr wyf' attoch chwi, blant bychain oblegid maddeu i chwi eich*

eich pechodau, i Joa. ii. 12. Mae yfpryd Duw yn ymdrechu â llawer o rai jeuangc, cyn gynted ag y deuant i ddeall; y mae yn ymgeisio yn foreu am eich cymmodlonedd. 'Rwy'n coelio nad oes blentyn o chwe' blwydd oed tan foddion yr efengyl, ar nas bu yspryd Duw yn ymdrechu âg ef. Geill y sanctaidd hwn ddywedyd mewn gwirionedd, bwm yn ymdrin â'r plentyn hwn iw wneud yn happus.

Atolwg yfsgriwn ychydig: Tydi blentyn neu'r jeuangc! a fu erioed gennyt deimlad ar dy galon o drueni uffern? Oni argyhoeddwyd ti erioed mae drwg oedd dywedyd celwydd, neu dyngu? A gefaisti erioed gynhyrfiadau yn pwyso arnat i fod yn dda, ac i ymroi yn erbyn drwg? A fu dim dymuniadau da yn cynhyrfu yn dy enaid? Pam, yr holl rai hyn oeddynt weithrediadau yspryd Duw ar dy enaid truan. Bu Duw ar waith gyda phob un jeuange yn y gynnulleidfa hon. Bu yn ymweithio gyda thi, trwy gyngor rhieni: Pan y dyscasant itti ddarllen, ac y dyscasant it' dy gatechism neu'r addyscasant ti i weddio, Duw oedd gyda hwynt yn cymmerud poen gyda thi.

Yr

Yr ydym ni bregethwŷr yn pregethu i chwi rai jeuaingc, yn gyſtal ag i'r hên. Nage, yr ydym yn pregethu i chwi gydâ mwy gobaith, gan ddiſgwil nad ydych chwi wedi eich caledu megis y mae'r hên. Pobl jeuaingc yſtyriwch! oni bu trugareddau Duw, oni bu cadwriaeth Duw tuag attoch, yn gynnifer o ddyscawdwŷr? Beth a fu jaith pob trugaredd wrthyt ti blentyn, wrthych chwi rai jeuaingc, ond hyn? Oh blant! na chyffrowch mor. Duw hwn, na wnewch monof yn elyn i chwi; canys gwelwch fy môd yn chwennych gwneud daioni i chwi, chwennychwn fod yn drugarog, ac nid yn ddinistrydd o honoch. Nage, oni bu cŷtuddiau yn boen Duw gydâ chwi? Oes ymma ûn jeuangc, nas bu glâf ryw bryd neu'i gilydd? Duw a ddanfonodd y clefyd hwnnw attati, ac a lefarodd yn y modd hyn trwyddo, mi a rybuddiaf yr ûn jeuangc i fod yn grefyddol, rhag iddo farw cyn cael ei ddychwelyd. Holl geryddon dy rieni a'th feistr, am dy bechod, a fuant oll yn alwad. Duw, a'i jaith ef ynddynt hwy oll a fu, mi a chwenychwn wneud pechod yn chwe-rw i'r jeuangc truan hwn, trwy ryw

M

beth

beth yn fyrr o uffern. Byddai dda gennyf attal drygioni yr jeuangc hwn, fel na bo' immi ei ddamnio ef. Gwelwch, mae'n rheidiol i chwi edrych at hyn, canys y mae Duw wedi arferu moddion tuag at eich adgyweirio. Na feddyliwch, nid *myfi* y mae Duw yn ei feddwl yn ei air. Na ddywedwch, nid oedd Duw yn bwriadu *fy meddyginiaeth* i yn y cynnorthwyon yr wyf' yn eu mwynhau. Ond creda ei fod yn bwriadu attati yn gyftal ag ūn arall. Dy oleuo di, ddŷn jeuangc! y mae yn ei amcanu yn ei holl ddyfscidiaeth. Dy droedigaeth di, o ferch jeuangc! y mae efe yn ei amcanu trwy ei holl alw. Yr holl bethau rhain a gyfarwyddwyd at y diben hwn yn bendant, a rhag a fyddai i chwi ammau hyn, mae yspryd Duw yn bennodol yn eich henwi chwi: *O wŷr jeuangc a gwryfon! molwch chwi yr Arglwydd, Ps. cxlviii. Y gwŷr jeuangc byddwch fobr, Tit. ii. 6.* Nage, y mae Crist ei hun yn dyweud ini, *Dibar. i. 4.* Mai ei amcan mawr ef yno, ydyw *rhoi callineb i'r jeuangc angall.* Am hynny attolygaf, na bo' i'r un jeuangc yn y lle hwn anghofio yr hyn yr wyf yn ei ddywedyd yr awr hon, eu bod yn diddymmu

diddymmu gobaith Duw ; os ni byddant dda ; ac yn ei siommi ef o'i holl lafur, os ni byddant rafol. Yr holl boen a gymerwyd gydâ hwynt, a aeth yn ofer waith. Ac a ddioddyff Duw hyn ? A ddioddef efe hyn yn oestad ? Beth a ddaw o honoch, os ewch ymmlaen yn y ffordd hon ?

(3.) Dymma ofnadwy achwyn, eich bod chwi wŷr jeuaingc yn parhau yn ofer, oblegit nad ydych yn jawn arferu'r moddion er eich meddyginiaethu. Ah, achwyn toft ! mae cyflwr rhai jeuaingc yn feddyginiaethol, ond pa'm nad yw wedi ei newid cyn hyn ? Paham, o gydwybod dywaid ! blant mae gennych gydwybodou ; rhai jeuaingc, mae gennych chwi gydwybodau ; a ellwch chwi ddywedyd, mai o herwydd Duw y mae fy mod yn ddrwg etto ; mai o herwydd eisiau moddion y mae fy mod yn ddrwg etto ? Ah, gyfaill ! geill y Tâd, a'r Mâb a'r yspryd glân ddywedyd, nid ar fy mai i y mae fod y plentyn hwn yn ddrwg etto, nid fy mai i ydyw fod y gwr ar ferch jeuangc rhain yn ddrygionus cyhyd ; nid fy mai i ydyw. Onid eill yspryd Duw ddywedyd, mi a gymmerais fwy o boen gydâ'r

plentyn hwn, ac a leferais yn fynychach wrth y dŷn jeuangc hwn, nac a wneis wrth filoedd yn y byd. Och! felly y mae mewn perthynas i bôb ūn o hono chwi. Plant paganiaid, yn eu holl ddyddiau nis cawsant y cynnorthwyon a gefaist ti. Ystyriwch ychydig gydâ chwi eich hunain, f'eill Duw ddywedyd heddyw, mi a ddechreuais yn foreu gydâ'r jeuangc hwn; mi a ddadleuais etto ar ôl llawer gwith ymmaith, mi a'i canlynais ef a hithau o ddydd i ddydd, ac o bechod i bechod. Oh mor daer y bŷm ar y glaflangc jeuangc hwn y gallafwn addo ychydig jaw'n ddaioni oddiwrtho; etto mi a boenais ac a lafurais gydâg ef. Deuwch, bobl jeuangc, a'i yr awron y mae dechreu? Fod Duw wedi llefain arnoch, *Dychwelwch attafi, pa bam y byddwch feirw*, Ezec. xxxiii. 2. Ai'r awron yw y pryd cyntaf y dywedodd wrthy, *a ymlanbei di? Pa bryd bellach*, Jer. xiii. 27. A ddywedodd Crist erioed wrthyt' *o edrych attafi, a bydd gadwedig!* Edrych attafi am gymmorth, canys nid oes cymmorth mewn ūn lle arall. Mae dy gyfyngdra di yn fy ngwneud i yn angenrheidiol it', a

thosturi

thosturi yn fy ngwneuthur yn ewyllysgar.
 Gosod y pethau rhain at dy galon, ac
 yr wyf yn galw allan un jeuangc yn y
 lle hwn, i fyned ymmaith, a dywedyd ;
 bûm fyw i fynu yn ôl yr hyn a wy-
 bûm, mi a ddefnyddiais y cwbl a gani-
 attaodd Duw imi, ond efe a naccaodd
 roi imi ychwaneg : Truenus a drygio-
 nus ydwyf etto, o herwydd i Dduw
 naccau fy nghynorthwyo, pan y ceisiais
 ganddo. Oes neb a eill ddywedyd yny
 modd hwn ? Nag oes, gymmaint ag ūn :
 Nid oes un ? Pam ynte, o ba le y mae
 fod gennym gynnifer o bobl jeuainge yn
 ddrwg etto ? Paham etto mor farwely-
 nol itti dy hunan ? Pa ham yn gaeth-
 wâs i wyniau ffaidd ? O gyfaill ! Gŵyr
 Duw yr achos, a thithau a wyddost yr
 achos : Ni ddarfu itti arferu y gwybo-
 daeth fy' gennyt ; ni ddarfu iti ddef-
 nyddio dy adeg. Onid yw cydwybod
 yn tystiolaethu nas bu dy glust yn ago-
 red, ni bu dy galon yn gwrando, *ni*
roddaisf dy waith ar droi at Dduw, Hof.
 v. 4. Geill Duw ddyweud heddyw,
 gallasei'r creadur truan hwn fod mewn
 cyflwr da ; buasei ddifrif cyn hyn, pe
 buasei ond yn ymroddi i'm ymddadlau
 i, pe dychwelasei wrth fy ngherydd.

Buasei'r dŷn jeuangc hwn yn gristion hynod cyn hyn, pe cadwesid fy holl argraphiadau i, a phe cyttunesid â'm holl mynych alw i; adnabuasei fi yn well, pe buasei ond yn cymmerud ei ddysc yn fy ffyrdd i, megis ag yr oedd mewn pethau eraill, Dihar. ii. 15.

Oh gan hynny, bobl jeuaingc! ysty-riwch ynoch eich hunain beth a fu eich cyflwr chwi; chwi a ddywedafoch yn eglur wrth Dduw. *Ni fynnas ddyfod attati fel y caffwyf fywyd.* P'le mae'r jeuaingc hwnnw nas rhoes i Dduw y nacca yn ei weithredoed? Pob tro yr oeddyt' tan argyhoeddiad o bechod, ac nas gadewaist ef, ti a ddywedaist wrth Dduw; Arglwydd, mi a fyddwn yn eiddo ti, ond yr wyf' yn caru fy mhechod yn well: Mi a chwenychwn fod yn ddedwydd tros byth ond nis byddaf, oddieithr allu o honof fod yn annuwiol yn y byd hwn. Mae gan yr jeuengaf ymma law fawr yn ei ddinistr ei hun; yr hwn nad yw ond dengmlwydd oed, os derfydd am dano, y mae yn ei ddi-nistrïo ei hun: (Rwy'n meddwl fod yn wir am lawer o rai jeuengach.)

Blant! chwi a anwyd yn ofer-wag a chwi yn gyndyn a ddewisafoch barhau
felly

felly. Chwi a ellwch fod yn barod i achwyn ar *Adda*, trwy'r hwn y daethoch i fod yn ddrwg, ond eich bai chwi eich hunain ydyw eich bôd yn parhau felly, gan ddarfod i Dduw ddarparu meddigi-
niaeth. Eich pechod chwi ydyw, nad ydych well er trugareddau, ddim gwell er cystudd, ddim gwell er moddion; yn ddrwg o'r blaen, ac yn ddrwg etto.

O gan hynny! beth a ellwch chwi ei ateb? Mor dôst ydyw? Fod yn rhaid i'r ūn jeuangc ymma ddywedyd, Arglwydd, fy mai i ydyw nad ydwyf well er Crist, a dim gwell er yr efengyl; fy nhrueni fy' o'm dewisiad fy hunan; cymmerodd Duw boen gydâ myfi, ond y mae'r cwbl yn ofer trwy gyndyn-
rwydd fy ewyllys.

Mae'r tri pheth hyn yn eglur tan yr ail pen hwnnw yn yr hwn y gwelwch pa ham y mae pobl jeuaingc yn parhau yn ffaidd a gwâg.

(3.) *Mae jeuengētid etto'n wagcach trwy arferion drwg, a phorthi human gnawdol.* Gwagedd heb ei jachau fy' o'r natur i gynhyddu, ac nid oes yr ūn plentyn drwg, nad yw yn myned yn waeth. Pechod nid yw'n ason fy'n myned yn
wâg,

wâg, neu wreiddyn sy'n marw trwy amser yn unig: Gŵyr Duw, gaffael o honom brofiad o hynny. Och! y modd y mae drygioni yn tyfu gydâ blynyddoedd! y plentyn a ddechreuodd gydâ ychydig bechodau sy'n tyfu i fynu i lawer o bechodau; yn gymmaint a bod gennym rai gwŷr jeuaingc cyn deunaw, wedi gwneud pechodau cymmaint a'r gŵr o bedwar ugain. Mae jeuengctid yn cychwyn â phechodau llai ac yn myned ymmlaen at bechodau ffieiddiach. Mae gennym lawer o bobl jeuaingc sy'n ymddangos i ymhelaethu mewn drygioni, fel y maent yn cynnyddu mewn oedran megis pe ba'ent yn myned yn hynach yn unig fel y gallont fyned yn waeth. Oh, pa drugaredd a fuasei i'r rheini farw yn y groth! neu ryw un flwyddyn o flaen y llall! yn awr, chwychwi, o b'le y mae'n bod? Pa fodd y dichon fod, ar i bobl jeuaingc fyned oferach oferach, yn lle yn well well?

Yr wyf yn dyweud i chwi fod un pechod yn dwyn ymmlaen ōn arall, trwy'r lleiaf i'th gymhwysir i un mwy; agweddu pechadurus a gryfheir trwy weithrediadau pechadurus; ac y mae
ofn

ofn a chywilydd o bechod yn gwisco ymmaith, ie a lwyr ddiffoddir trwy hîr ddilyn pechod. O enaid truan! cafodd Satan y gafael goreu, cafodd yr yspryd ei ddigio, a pheidiodd âg ymdrechu; ac ysgatfydd fod dy rieni trwy anobaith, agos wedi rhoi heibio weddio. Y *gydwybod*, a'th rybuddiodd di, fy' wedi ei ferio a'i distewi, ac felly y mae i'r creadur drwg ei holl ergyd, 2 *Tim.* iv. 2. Duw a ddywaid am dano, gadewch y creadur truan hwn yn llonydd, *nid ymdrechaf i âg ef mwyach*, Gen. vi. 3. O bobl jeuaingc gellwch fod wedi'ch caledu cyn i'ch fyned yn hên; f'eill chwant fod wedi cadarn wreiddio cyn henaint; ac mae arnaf ofn fod felly gydâ llawer o rai jeuaingc. Onid yw felly gydâ rhai o honoch chwi? Oni ddarfu i rai o honoch wrido wrth bechod bychan, ac yn awr ti a fedri wawdio am ben rhai mawrion? Onid oes yn eich mysc rai na feiddiasent unwaith ddywedyd celwydd bychan, ac yn awr chwi a ddyweddwch bôb math o gelwydd? Oes neb ymma a gynnent pan y tyngent lŵ bychan, ac yn awr a fedrant dyngu yn y modd erchyllaf, a chwanegu cabledde a rhegfeudd at eu llwon?

llwon? O chwi, oni theimlodd rhai o honoch gerydd am weithred ysfafn, ac yn awr chwi a fedrwch wneud odineb ac aflendid heb ddim argyhoeddiad o mewn? Bu'n anhawdd dy ddwyn di i ledratta ceiniog yn ddirgel, ac yn awr ti a fedri ledratta sylltau a phunnoedd. Peth anhawdd oedd gennynt oddef bod yn feddw yn y nôs, ond yr awron ti a fedri wneud hynny yn amlwg, ac ymffroftio ynddo. Ni feiddit gynt esceuluso pregeth, a rhaid oedd it' weddio ar dy ben dy hun; ond yn awr, o fywaith, greadur truan! ti a fedri chwareu ymmaith Sabbath cyfan a threulio wythnosau heb weddi, heb un weddi ddifrifol. Fy nghyfeillion, beth yw'r achos? Ydyw pechod wedi myned yn llai drwg? Nag ydyw mewn ũn modd. Ydyw Duw, a'r nef ac uffern, yn llai siccr? Nag ydynt, fyrs, cewch brofi hyn i'ch côst. Ydyw dy enaid truan yn llai gwerthfawr a drydfawr? Nag ydyw, nid hyn yw'r peth chwaith. Ond yr achos o hono yw hyn, mai drygioni wedi cynnyddu trwy ddrygioni? Gwneuthur pechod a'i gwnaeth yn esmwyth; afon y pechod yn rhedeg a wnaeth y canawl yn ehangach, a'r gwrthwynebiad yn llai. Oh, gan

gan hynny, er mwyn yr Arglwydd, dechreuwch heddyw ystyried, ma'er diafol wedi myned yn fwy gwaedwyllt trwy dy gydfynniad ti: Ac mi a fedraf ddywedyd itti heddyw, a dalied yr jeuengaf o honoch fulw, os ti a barhei yn ddrygionus, ti a fyddi fwy fwy felly etto. Ac ni wridit wrth feddwl pa ddrygioni y deui iddo yn ôl hyn: Fel *Hazael*, pan y rhagfynegwyd iddo gan y Prophwyd pa greulonder a wnai efe, a lefodd allan, *ai ci yw dy wās*, 2 Bren. viii. 13. &c. Yn y modd hyn y gorphenais yr hyn a amcenais yn yr agoriad; yr ydwyf yn awr yn dyfod at y defnyddiad.

Yn gyntaf, mewn ffordd o gasgliad oddiwrth yr hyn a ddywedpwyd; Duw a'i gosodo hyd adref. Cydnabu rhai gael llawer o ddaioni flwyddyn i heddyw; derbynied mwy leſſad heddyw. Yr addyscau casgledig yw'r rha'in.

Casgliad. 1. Pa olwg erchyll y mae'r gwirionedd hwn yn ei roddi o'r byd hwn? Mebyd ac jeuengētid fy' wagedd. Ah, Arglwydd! mor wîr ydyw gan hynny, fôd hyd yn oed yr *bolll fyd yn gorwedd mewn drygioni*, 1 Joa. v. 19. Mae'r rhan fwyaf felly; canys y mae'r
bobl

bobl jeuaingc yn llawer ychwaneg na'r
 hên rai. Mae'r rhan bennaf o cedran
 yn wagedd; mae'r rhan oreu o amser
 yn wagedd; mebyd yw'r amser cym-
 hwyfa'i ddyfscu ynddo, jeuengctid yw'r
 amser cymhwyfa'i weithredu ynddo, ac
 etto mae'r ddau hyn yn wagedd. Oh,
 cyn lleied y mae bwriadau nefol yn cael
 eu dwyn ymmlaen gan rai jeuaingc?
 Oh, pa cyn lleied y mae Duw yn cael
 ei addoli a'i wafanaethu gan rai jeu-
 aingc? Pa cyn lleied o honynt fy' yn
 ymroi yn eu gwîr negesau eu hunain?
 Ofnadwy! mai mewn jeuengctid na's
 gwnawn ddim, ac mewn oedran na's
 gallwn wneud ddim! oh, pwy fy'n
 caru Duw, ac nid yw'n drift ganddo?
 Pwy fy'n caru eneidiau, ac nad yw'n
 toddi? Mae pawb yn dyfod yn glâf i'r
 byd, ac y mae y rhan fwya'o ddynion
 yn myned yn fwy clwyfus trwy eu bod
 yn aros yno. Mae pawb yn dyfod yn
 druenus, ac y mae y rhan fwya' yn
 gyrru ym mlaen ddinistr eu gilydd, ac
 yn chwanegu yr eiddo eu hunain. Oh,
 pa gynifer fy'n myned o'u lluesty, ac
 iddynt achos i ddymuno, pe gwelsei
 Duw yn dda ddarfod am danaf cyn im'
 weled y goleuni? Mor debyg i uffern
 yw'r

yw'r cyflwr presennol, fel y mae'n rhyfedd allu o honom gymerud dim hyfrydwch ynddo. Mae Duw yn ddifrifgydâ phobl yn eu blynyddoedd jeuangaf, ac nid ydynt yn ystyried hyn. Mae Gweinidogion yn daer ar bobl jeuaingc, ac nid ydynt yn edrych ar hyn: Ah, drueniaid truain! tybied y maent nad oes inni ddim a wnelom â hwynt. Oh, rai jeuaingc! cymmorthwch ni i alaru heddyw canys galw yr 'wyf ar ddynion i alaru trosoch, y rhai yn eich jeuengctid ydych yn eich rhoddi eich hunain i fynu i'ch chwantau, a thrwy hynny yn gwneud yn anghyfiawn â Christ, ac yn greulon i'ch eneidiau eich hunain, ac a fyddwch chwi yn ddigynwrf?

Addysc neu gasc. 2. Pa ofal fy'n gorwedd ar rieni a meistraid, yn eu triniad o bobl jeuaingc? Jeuengctid fy' wâg, a hynny fy'n rhagddywedyd ymddygiad cyfattedbol. O rieni, nid Angelion yr ydych yn eu cenhedlu, ond plant pechadurus; yr ydych yn magu rhai llygredig, ac nid rhai perffaith. Ychydig a sancteiddier yn y grôth, am hynny chwi a ddylech ymdrin â phlant megis â rhai halogedig a llygredig, megis a rhai y mae eu mebyd a'u jeuengctid

yn wagedd. Mae'r afiechyd yn cyfarwyddo'r rhieni a'r meistrad yn eu dyledswydd a'u ymddygiad tuag at eu plant: Mi a grybwyllaf yn enwedigol am rieni yn fy hyfforddiadau.

(1.) *Mae plant yn anwybodus*; oh gan hynny cymmerwch chwi achlysur iw haddyscu. Och! a fedri di adel i'th blant fod yn anghydnabyddus a Duw, ac yn ddideimlad o'i trueni eu hunain neu'r ffordd o ddiangfa iddynt? Pa beth, ai rhaid i'th blentyn fod wedi ei ysprydoliaethu, neu rhaid dar fod am dano o eisieu gwybodaeth? Os rhaid iddo gael gwybodaeth, attolwg pwy fy' gymhwyfa iw ddyscu ef? Ar bwy y mae yn gorwedd o ran dyledswydd fel y mae arnoch chwi? A chan bwy y mae'r cyfleusdra o wneud hyn fel y mae genyti? Pwy fy' gyffelypach i weithio ar dy blentyn na thydi dy hun? Nid oes neb mewn ffyddlondeb yn cyflwyno ei blentyn i Dduw yn ei febyd, nas bydd yn ofalus iw hyfforddi pan y delo i oedran i ddyscu.

(2.) *Mae gan jeuengŷtid chwantau afreolus*, ac am hynny na phorthwch monynt. Oh na bai gan bôb rhieni ymma ei galon yn agored i'r hyn yr wyf' yn ei

ei ddywedyd! a llefaru yr 'wyf o do-
sturi wrth eneidiau rhai jeuaingc. Arfer
ddrŵg mewn rhieni ydyw porthi eu
plant yn ôl taer ofynion eu chwant, ac
nid yn ôl eu deall eu hunain. Mi a
ddywedaf i chwi y drŵg ohono; heblaw
gosod sylfaen afiechyd erbyn oedran,
mae yn rhoi i chwant rym anllywodrae-
thus. Plant trwy gael eu porthi yn
wastad yn yr hyn y maent yn ei grefu,
nis medrant nacau monynt eu hunain
ddim y maent yn ei chwenych; ac
wrth yr ūn rhyw reol, mae'n rhaid id-
dynt fwytta y peth a'r pryd, ac yfed y
peth a phan y mynnont, tra y maent
tan eich gofal chwi; hwy a feddwant
ac a butteiniant, &c. pan y delont i
fynu i oedran. Nis geill eu rheswm
hwy eu ffrwyno y pryd hynny, os bydd
eich eiddo chwi (yr hyn a ddylai eu
harwain) esceuluso ei wneud yr awron.
Oh peth echryslawn! fod neb rhwy
blant yn dyfod oddi tan amddiffyniad
eu rhieni â'u chwantau heb eu ffrwyno.
Nid wyf yn gweled fod dim yn fwy
gwradwydd i rieni. A pha beth yw
sail yr holl ddrygioni yn y byd mwy
na gormodedd chwant? Etto pa cyn
lleied o rieni sy'n cymmorthi iw feddy-

giniaethu tra y mae'n feddyginiaethol!
yn yr hyn chwant wedi ei ffrwyn-attal
mewn mebyd a allai oddef ei nacca
mewn oedran.

(3.) *Mae gan rai jeuaingc naturiaeth
daer, a chariad arno'i bun, ac am hynny na
fyddwch ynfyd iw porthi. Mâb a gaffo
ei rwyf ei bun, a gywilyddia ei fam, Dihar.
xxix. 15.* Oh pa olwg cythreulig! fel
y mae wrth fodd Satan, gweled plant yn
cael anwes, a'r jeuaingc yn cael porthi eu
mwythau? Y mae'n ddigllon, yno mae'n
rhaid gwneud pob peth iw fodloni;
mae'n gyndyn, ac y mae'n rhaid iddo
gael ei ewyllys; y mae'n ymddialgar,
ac nid yw i warafun iddo; dymma
ffordd y rhan fwya' o rieni. A chy-
fiawn 'yw gyda Duw ar i'r plentyn
hwnnw dorri eich calonnau, ewyllys yr
hwn nis darfu i chwi erioed ei dorri. Pa
gynnifer o greaduriaid truain y bydd
achos iddynt yn uffern i felldithio eu
rhieni? Dychrynlyd! eu bod hwy yn
prifio yn waetha'gelynion iw plant, tan
escus o ddioddefgarwch.

(4.) *Mae gan yr jeuaingc lawer o wy-
niau, ac y maent yn chwannog i bechu; am
hynny bydded arnoch ofn trostynt a
rhagflaenwch bob achlysur. Job a wyddai
byn*

byn (*Job. i. 5.*) *efe a offrymmai boeth offrymmau yn ôl eu rhifedi hwynt oll; Canys dywedodd Job, fy meibion ond odid a bechasant, ac a felldithiasant Dduw yn eu calon-nau.* Oh nad ystyriai rhieni pa lestri brau ydyw plant! pa danwydd fych ydyw *jeuengctid.* Achlysurau er bychaned, fy'n goruwch reoli rhai *jeu-aingc.* Beth wedi? Oh gan hynny cymmerwch eich perfwadio i ddewis tros eich plant eu cymdeithion iddynt; gadewch iddynt fod o'u rhywogaeth eu hunain, ac yn rhinweddol. Gosodwch hwynt mewn galwad neu drât, a'r cyfryw alwadigaeth ag y mae lleiaf o saglau ynddo; gosodwch mewn teulu-oedd lle mae mwya' o ddaioni iw gael, a lleia' o ddrwg iw gaffael. Darperwch iddynt orchwil a llawnder o waith, a gosodwch eu hamfer iddynt. Rhieni dyscwch y doethineb hyn, nas bo' i'ch plant ddim amfer segura. Priodwch hwynt cyn gynted ag y bo'n gyfleus, os nid ydych yn wir siccer o'u fobrwydd hwynt.

(5). *Mae gwagedd' jeuengctid wedi ei wreiddio yn ddyfn; am hynny taer ymddadleuwch, a cheryddwch yn hym.* Os ni lwydda cyngor, nid hawdd yw

jachau plentyn o'i wagedd, neu'r jeu-
 angc o'i ynfydrwydd. *Ffolineb fydd yn*
rbwym yngbalen plentyn, ond gwialen cer-
ydd a'i gyrr ymmbell oddiwrtbo, Dihar.
xxii. 15. Na thynn gerydd oddiwrtb dy
blentyn; os curi ef â gwialen ni bydd efe
farw, Dih. xxiii. 13. 'Rwy'n edrych
 arno yn arwydd trwm o gynhyddiaeth
 drygioni yn yr oes nesa', fod ceryddu
 wedi myned allan o arfer. Yr Argl-
 wydd a dofturio wrthym. Gedwch
 imi ddywedyd i chwi unwaith ac yn
 gwbl, fyrs, trwy ofn yn bennaf y lly-
 wodraethir jeuengctid, a'r nèb a gollo'r
 lleffad o'r gynheddf hon, fy'n colli'r
 fantes fwya' fy' i jeuengctid i gael eu
 trin neu'i gwellhau trwyddo. F'eill
 rhai fôn am gariad, ond gan fod Duw
 yn erchi cyn fynyched arferu'r wialen,
 fy'n dangos nad yw cariad yn ennill
 ond ar ychydig. Rhaid yw arferu doe-
 thineb yn yr achos ymma, fel y mwyn-
 heir y diben yn orau. Ond bydded
 ddiogel gennych, fod gwaed y plentyn
 hwnnw yn gorwedd wrth ddrws y
 rhieni, yr hwn a allasei fod wedi ei
 ddiwygio trwy geryddon, ond nis ca-
 fodd. A fedr rhieni anghosio toft far-
 nedigaeth Dduw yn erbyn *Eli* am iddo
 gyd-

gyd-ddwyn gormodd â'i feibion? Neu a ydych yn tybied fod plant yr awron mor ddiniwed, ag nad rhaid iddynt wrth gerydd? Dylafwn eich galw i rod-di iddynt siamplau da, megis yr hyn sy'n nerthol i'w tueddu hwynt, sy'n fanwl yn craffu, ac yn dueddol i'ch dilyn chwi; y maent yn chwannocch i ddrwg na da, na nacewch hwynt o ddim cymmorth i'w gwellhâd sanctaidd, ac na wnewch ddim rhwystrau iddynt: Ond nid yw amser yn caniatâu imi.

Addys. 3. Y modd y dylai rai jeu-aingc oddef ceryddon a rhwymedigae-thau eu huwch râdd gan ystyried eu gwagedd eu hunain? Ymma 'rwy'n galw trachefn ar rai jeuaingc. Mae rhieni a meistraid yn gwybod beth a'ch niweidia chwi, yn well na chwyhwi eich hunain; hwynt hwy a wyddant mor egwan ydych i wrthsefyll profedigae-thau; hwy a wyddant beth sy' bechadurus a dinistriol yn well na chwi. Oh gan hynny diolchwch i Dduw! a diolchwch i'r sawl sy' trofoch, sy'n ceisio'ch meddyginiaethu, ac nid ydynt yn gadel i bechod orwedd arnoch, Lef. xix. 17. Os ydych dda eich hunain, chwi a wnewch yn yr ūn modd tros eich plant pan fo'ch yn

yn eu perchen; am hynny na ddrwg
gymmerwch yr hyn sy'n feddyginiaeth
angenrheidiol i'ch. Ond Bernweh fel
hyn yn och eich hunain, ydwyfi yn wâg
ofer! yno, er nad oes imi y rhydd-dyd
a ewyllyffiwn, ac nid oes imi y cynhwyl-
dra a ddymunwn, mae pethau wedi eu
trefnu yn well imi: Can's nis gallaf oddef
y pethau eraill hynny.

Addysc. 4. Mor ddyfal-wrando a ddy-
laech ar yr holl gynghorion a'r ymdd-
adleu a wnâ eich perthynafau, y rhai
a amcenir er eich jachad? Oh! er mwyn
dy enaid, ti yr jeuangc, na âd byth i
gynghorion dy rieni golli; na âd byth
i gynghor ac argyhoeddiad dy gyfeill-
ion golli; canys y cwbl a amcenir i
fymmud y clwyf hwn. Nid wyti yn
gweled uffern yr wyt ymmron rhedeg
iddi; nid wyt' yn gweled y nêf yr wyt'
yn ehedeg oddiwrthi, nid wyt' yn gwe-
led y Duw yr hwn a gyffroaist; nis
gwyddost y trueni yr wyt' tano; yr
wyt heb wybod pa râs, pa ddoethineb
sy' yn niffyg arnat. Pa gymmaint sy'
raid itti ei ddyfscu a'i gael, cyn it' fod
yn ddoeth neu'n dda! yr wyt heb wy-
bod am lawer o rwydau, a phechodau;
dy ynfydrwydd sy'n cuddio dy ynfyd-
rwydd

rwydd rhagoti. O gan hynny! bydd ddygyn ddyfal at eu holl gynghorion, a dywed wrthyt' dy hun, Arglwydd, ydyw hyn er fy jachâd, ac a esceulufasi hyn? Ydyw'r argyhoeddiad hwn er fy naioni, ac a ddiystyrasi ef? Ydyw'r holl boen hyn i jachau fy enaid truan clwyfus i, ac a dafasi hyn y tu ôl i'm cefyn? Na atto Duw!

Addysc. 5. Pa ryfeddod mawr o râs ydyw ūn jeuange wedi ei ddychwelyd? ac mor ddiolchgar y dylai y cyfryw ei gydnabod? O'r gallu fy'n gwneuthur yr ofer afradlon *ddysod* atto' i *bun*! Luc. xv. 17. Mor agos y mae Duw yn dyfod at yr enaid, iw ddosi, pan fo'n debyg i ebol affyn wyllt? Mor effeithiol ydyw grâs, fy'n gorchfygu gwŷn yn ei therfysc mwyaf? Ac fy'n marweiddio profedi-gaethau pan ŷ bo'nt yn taro ar jeuengctid, fy' mor dueddol i ddygymmod â'r cynnyg, ac i ymollwng iddynt? O bendigedig waith! fy' yn ein tueddu i ofni'r Duw hwnnw, yr hwn yn ein jeuengctid yr ydym mor chwannog iw ddiystyru.

Wedi gosod y pethau hyn o'ch blaen, 'rwy'n cynnyg *dau ddefnydd cyffredinol o gyngor.*

Cyng.

Cyng. 1. Bwriwch olwg arnoch eich hunain pa un ai eich bod tan y gwagedd hyn, neu ynte wedi eich gwaredu oddi wrtho. Rhai jeuaingc, wrthych chwi yr wyf yn bennaf yn dywedyd, ac o herwydd hynny attolygaf arnoch er mwyn yr Arglwydd ofod at eich calon yr hyn yr wyf' yn ei ddywedyd.

Mae'ch cyflwr yn echryslon, genir chwi mewn gwagedd, ac yr ydych yn dueddol i wagedd; ydych chwi felly etto neu nid ydych? Gwaith mawr fy' i'ch jachau chwi; a wnaethpwyd y gwaith hwnnw arnati? Mae llawer o Dduw yn myned i wneud ūn jeuaingc yn dda, ac yn ddisrifol; a brofais i hynny? Yr wyf yn deifys, gofynnwch i'ch eich hunain, ydwyfi ofer-wâg, neu nid ydwyf? Ydyw fy nghalon yn ffynnon o symmudiadau neu gynhyrfiadau duwiol, neu onte o dueddiadau anifeiliaidd? Pobl jeuaingc, pa fodd y mae gyda chwi, *Profwch eich ffyrdd*. Ydynt hwy tan lywodraeth grâs, neu wŷn? A'i tan arweiniad doethineb onte ffolineb? Gofyn itti dy hun, ydyw fy ffyrdd i yn llesau onte yn drygu pobl? Onid yw 'n bryd i ofyn? Beth, fyrs! ydyw'r blynyddoedd a dreuliasoch yn anghymwys i

i ymofyn ar eu hôl? Neu onid yw dy bechod o bwys i ymdeimlo âg ef? Oh! gofynnwch i chwi eich hunain yn fynych, beth ydwyfi yn ei wneuthur? I ba le yr wyf' yn myned? Ydyw fy rhodiad yn rhyngu bodd Duw, neu yn ei gyffroi ef? Ydwyfi yn rhodio gydâg ef, neu ydwyf' yn ei wrthod ef? Profa a barna yn ddiduedd. Dy neges mwyaf ydyw; ti a elli dy dwyllo dy hun nis gelli siommi dy Dduw, yr hwn a farna fel y mae'r peth mewn gwirionedd yn sefyll gydâ thi. Pa fodd y mae gydâ chwi, o rai jeuaingc! nid oes ymma'r ūn nas dylai ofalu pa fodd y mae gydâ hwy. Chwi a fyddwch mewn gofal, nage, ar ben ychydig rhaid i'ch fod mewn gofal; am hynny ymofynnwch i hyn heddyw, ac na orphwyfswch byth hyd oni ddibennir.

Cyng. 2. Derbyniwch hyfforddiadau cyfattebol i'ch cyflwr: Ac ymma mae'n rhaid imi rannu'r holl gynnulleidfa hon yn ddwy ran: Yn gyntaf, y *cyfryw ag sy' tan rym gwagedd.* Yn ail, y *sawl ag sy' trwy râs wedi eu gwaredu oddi tano.* Un o'r ddau hyn ydyw cyflwr pŏb ūn yn y gynnulleidfa hon. Jeuange a hên, yr ydych etto tan allu gwagedd, neu'r

neu'r ydych wedi'ch gwaredu oddi wrtho. Mae rhagoriaeth mawr yn eich cyflwr, myfi a ddywedaf am ddau.

(1.) Y rhai o honoch fy' etto tan allu y gwagedd hwn. Eneidiau trûain! a fynnech eich gwaredu? Neu a oes genych ewyllys i fod fel yr ydych? Deuwch, blant, a faleswch chwi fod etto 'n ddeillion, ac etto 'n gyndyn? A geiff dy enaid ti yr hwn a wnaethpwyd i Dduw, fod yn nŷth adar aflan? A geiff dy dafod yr hwn ydyw ei ogoniant ef, ei arferu iw ddianrhydedd? O ûn jeuangc! oni cheiff Crist dy feddyginiaethu o'r natur honno, a ddygodd diafol i mewn? A fyddi byw yn anifail a diafol etto? A geiff Satan ei wafanaethu ei hun o'th ddoniau di, ac o'th nerth, ac o'th odfeuydd? A geiff Satan ddywedyd am danati, dymma blentyn, 'rwy'n gobeithio, a wnâ imi lawer o wafanaeth? Dymma ûn jeuangc a wnâ fy ngwaith i tra bo' byw, ac a fydd ddamnedig gydâ mi pan fo' marw? Pobl jeuaingc mae Satan yn sefyll wrth law, ac fel pe bae'n dywedyd fel hyn am danoch. Ac ai rhaid i Grist yr holl amser hyn wylo drosot' a dywedyd, dymma ûn jeuangc fy' greadur imi, ond efe a wrthryfela im'

im' herbyn cyhyd ag yr arbedwyf ef?
Dymma jeuange cymwys im' gwasanae-
thu i, ond efe a ddŷg arnaf yr holl
ammarch a fedro, ac a rwystra fy hawl
cyn belled ag y medro. Dymma las-
lange a brynais â'm gwaed, ond fy'n
gwasanaethu Satan o'm blaen i ac ni
fynn fôd yn gadwedig, oddieithr yn
erbyn ei ewyllys? Er mwyn yr Ar-
glwydd gosod y pethau hyn at dy
galon heddyw! Beth a ddywedi, blen-
tyn, wrth hyn? Beth a ddywedwch
chwi, bobl jeuaingc? Yr wy'n go-
beithio y bydd rhai o honoch yn barod
i atteb? O Syrs, cynnorthwywch fi,
rhowch im' ryw gyngor, canys blin
'wyf o'r cyflwr presennol hwn, ac a
fynnwn fod mewn ūn gwell; os felly,
cymmer yr ychydig gynghorion rhain,
ac ymroa iw dilyn hwynt o ddifrif.

(1.) Creda mor ddrwg wyt' wrth
natur, a galara o'i plegit ger bron Duw.
Oh, dy lŷn di a fŷm yn ei dynnu, er
cyn-ddrwg ydyw! deuwch bobl jeu-
aingc druain, chwi fy'n eich balchio'ch
hunain pan edrychoch yn y drŷch, pe
gallech ond gweled eich eneidiau â
jawn olwg, chwi a'ch ffieiddiech eich
hunain: Pobl jeuaingc, a goeliwch chwi

O

Dduw

Dduw yn dywedyd am danoch? Onid yw efe yn dyweud eich bod yn oferwâg a gwael? A goeliwch yr holl bobl ddoeth a'ch adwaenant chwi? Ac oni ûnant oll yn hyn, dy fod di yn greadur pechadurus truan? Onid yw dy brofiad dy hun yn dy ar gyhoeddi? Oh gyfaill! cydnebydd hyn, a dôs ymmaith yn alarus. Pa fodd y gelli lai na gwneud felly, pan ystyriech, mae fy nghalon yn fudr, fy ferchiadau'n ddidrefn, gallu fy enaid yn druan ac yn anafus, delw Duw wedi colli, mae natur Satan yn weledig arnafi; pa wradwydd y mae pob tîtl yn ei rwymo? Beth a ellir ei ddywedyd yn waeth am danat, na'th fod yn y modd hyn? Ydyw hwn yn gyflwr i orphwys ynddo? Ydyw hwn gyflwr i fod yn llonydd ynddo? Etto hwn yw dy gyflwr di, o ddÿn jeuangc! wrth natur yr wyt yn llawn o'r hyn fy' atcas gan Dduw, a niweidiol i eraill; yr wyt yn dygyn geisio dy ddinistr dy hun. Oh, Syrs! y diniweitia bechadur jeuangc ymma, fy' lawnach o wenwyn na llyffant du dafadennog, ac yn fud-trach na mochyn. Yr ydych oll fel hyn wrth natur, ac etto yr wyt yn aros felly.

(2.) Ystyria

(2.) Ystyria yn fynych pa mor druenus wyt, tra y parhaech ti fel hyn yn wâg-ofer. Perygl a ddychryna rai, nas gwna pechod iddynt ddychrynu. Ond, o mor anallus ydwyfi i ofod ger bron y dychryn o hyn i chwi! pobl jeuaingc, *Yr ydych yn blant digofaint megis eraill*, Eph. ii. 3. Mae pob gwŷn yn archoll yn lladd; mae pob cam ar fin uffern. Nid oes un plentyn drwg yn y gynnull-eidfa hon, nas gallaf sefyll uwch ei ben, a dywedyd, dymma blentyn y mae Duw yn ddig wrtho beunydd; dymma un jeuaingc, *y mae Duw yn dal dig iddo*, (Nah. i. 2.) Ac yn gweled ei amser yn dyfod. Pobl jeuaingc, yn ddiau bydd arnoch ofn fyned adref, a dywedyd yr wyf yn bechadur, ac yr ydwyf yn bechadur anedifeiriol, ac o herwydd hynny yn bechadur difaddeuant: Yn bechadur i'r hwn y mae digofaint tragyddol ynghadw. Un waith, ac yn gyfan, ymroi yr ydych i fod yn ddrygionus, ac nis geill Duw na bo'n gyfiawn. Nis mynnwch eich ail eni, ac y mae'n rhaid i Dduw eich cadw allan o'i deyrnas, *Joa. iii. 3. Chwi a fynnwch fyw yn ôl y cnawd, ie, Ac y mae Duw mor ymrous y cerwch feirw yn eich pecho-*

dau, Rhuf. viii. 13. Deuwch bobl jeuaingc, Duw a fydd mor ymrous a chwithau, a'i ewyllys ef a saif. Gan hynny crynwch rhag myned allan o'r gynnulleidfa hon oddieithr mewn meddwl mwy jachus nag y daethoch.

(3.) Barna nas geill dim yn fyrr o rās yn adnewyddu yn jachusol dy jachau di. Geill moes dy harddu; geill ofn a chywilydd attal a chél guddio pechadur, ond grās yn unig a eill wîr newid pechadur. O fy nghyfeillion, rhaid iddi fod yn *galon* newydd, neu hi a fydd yn oestad yn galon ofer. Gwâg dueddiadau a lywodraethant, hyd oni *Scrifennu Duw ei gyfraith yno*, Heb. viii. 10. Rhaid i'r jeuengaf fod yn *greadur newydd*, neu lygredigaeth naturiol a orthrecha pob hŷg escus, *Gal.* vi. 15.

(4.) Bydded siccr it', nas gellir cael mor grās ond oddiwrth Dduw, trwy Grist, trwy weithrediadau ei yspryd ef. Na feddwl mai peth hawdd ydyw cyrraedd grās, er bod yn angenrheidiol ini ei gael. Pobl jeuaingc, rhaid i Dduw agoryd ei dryfforau o newydd, neu chwi a fyddwch byth hebddo. Rhaid i Grist ddadleu trosot, neu dy glwyf a fydd yn ddifeddyginiaethol, rhaid iddo weithredu

weithredu tuag attati megis gwardêwr,
ac nid yn unig, fel creawdêwr, oddieithr
iddo fyned heibio it megis ûn gwrthod-
edig. Y mae yn *ceisio y ddafad a gollesid*,
Mat. xviii. 12. Y mae yn gwneud y
cyndyn yn ewyllysgar; ei rodd ef yw
ffydd; cydsynnio ydyw ei bwrcas ef,
yn gyftal ar bendithion a gyssylltir
wrtho. *Nid oes enw arall trwy yr hwn y*
mae yn rhaid ini fod yn gadwedig; (Act iv.
12.) Nid oes yr ûn ffynnon arall o râs
neu gymmorth. Gwybyddwch hefyd,
mae'r yspryd sy'n i roddi o gyflawnder
Crist, *Joa.* xvi. 14. Rhaid iddo ef dy
oleuo di, o blentyn, onite ti a ae yn
ddall i'th fedd; rhaid iddo ef, dy ad-
newyddu, neu ti a fyddi marw yn dy
aflendid. Crist a wnaeth y cymmod,
ond yr yspryd sy'n ein gwneud yn
gymwys i gael ei gymhwyso. Crist a
gafodd y llawnder o râs a bendithion;
trwy'r yspryd y mae yn rhannu o hono
i ddyn. Nis geill dynion dy adne-
wyddu: Mae moddion o honynt eu
hunain yn rhy wann i'th newid ti. Oh
gan hynny edrych i fynu! disgwil wrth
Dduw; cyfarwydda dy olwg at Grist,
pwysa ar yr yspryd glân, megis ûn abl
i orchfygu'r hyn sy'n dy wrthymdrechu,

ac yn barod i weithio drwy'r moddion i'r rhai y mae ei bresennoldeb wedi ei addaw.

(5.) Dal fulw, mai pa mwya' yr wyt' yn pechu, a pha hwya' yr wyt' yn ddi-râs, mwya' o rwystr yr wyt' yn ei ofod yn ffordd grâs. Meddwl yn ddi-frifol am hyn, gobaith yr enaid fy' ar weithrediad yr yspryd, a hwyl drefniad y galon i ymroddi iddo. Oh, fy nghyfeillion! a ewch chwi ymmlaen mewn pechod? Yno yspryd Duw a'ch gadewyff chwi, *nid ymdrecha'n oestadol*, Gen. vi. 3. Pa mwya y pechoch mwya' yr ydych yn diffoddi'r yspryd. A ewch ym mlaen mewn pechod? Yna eich calon a galedir yn fwy, *Heb. iii. 8*. A ei di ym mlaen gan oedi? Yno bydd yn anhaws dy ynnill y foru na heddyw. Oh! gan hynny dychrynnwch di heddyw. Mwy o bechod a gryfhâ eich gwyniau, ac a weithia fwy o ragfarn yn eich enaid y nerbyn Crist. Onid ydyw troadigaeth yn ddigon anhawdd eufys? Ydyw yn rhaid ei wneud yn nesa at amhosibl? er mwyn yr Arglwydd ystyriwch! mwy o droseddau allant beri i Dduw a dynion ddywedyd am danat, mae'r truan
bwn

hwn wedi ymroi yn erbyn grâs, mae yn ei arfogi ei hun yn erbyn gobaith.

(6.) Ymroa ynot dy hun, y dilyni ar ôl Crist ac y bwri ymmaith dy wagedd yn ddioed. Oh, nas medrwn gael eich cydsyniad â hyn ar yr holl ddiwrnod hwn! nas dywedai'r holl bobl jeuainge yn y gynnulleidfa hon, o Arglwydd, *Amen, Amen.* Deuwch bechaduriaid truain, cymhwysch attoch eich hunain y moment hwn. Dywedwch am hyn y gweddiaf, ar beidio o honof fod yn ofer-wâg, mi a fyfyrïaf er mwyn hyn; gwrandawaf er mwyn hyn. O bobl jeuainge, fy' etto mewn cyflwr o bechod, mae gennych ddigon o waith tros eich amser! weithiau nis gwyddoch pa fodd i dreulio'ch amser. Beth, yn ddeillion ysfrydol, ac heb wybod pa fodd i dreulio'ch amser? Beth, yn feirw a dirâs, ac nis gwyddoch pa fodd i dreulio ymmaith amser? Pechadur yn wyllt yn ei dymmer, ac heb ddim gwaith? Oh! cymmerwch ersun arnoch heddyw i fod yn daer gydâ Duw, ac na fyddwch byth lonydd hyd oni roddo it' ddoethineb yn lle ffolineb; hyd oni ro it' sobrwydd yn lle byr bwylllder; gostyngeddwrwydd yn lle balch-dŷb; arafwch

arafwch yn lle ffromder; gwirionedd yn lle ffal'edd. Na bydd byth fodlon hyd oni ddygo Duw di i fyw i'r bwriadau goreu ac ucha'. Ac, oh na ddywedai pob enaid, *Amen!* yr modd y siommyd *Satan*? Pa fodd y llawenhai'r nefoedd? Byddei yn ddiwrnod goreu i'r a dechreuad bywyd tragwyddol.

Gwrth ddadl. Ond credu yr wyf fod ymma rai yn barod i ddywedyd, fyr, ai rhaid imi newid yr awron? Ai rhaid imi yr awron attal fy ngwagedd? Diau y mae yn rhy fuan: Diau mi allaf fod yn wâg, ychydig hwy; nid oes dim perygl yn hyn, yr wy'n gobeithio.

Atteb. Yr wyf' yn eich cyfarch, am y pryd presennol; ie *beddyw na chaledwch eich calonau*, Heb. iv. 7. Oh blentyn! yn awr yr awron paid a bod yn wâg; y mae'n ddiweddar ddigon gydâr jeuengaf o honoch. Nid yw'n rhy fuan attal trefn ddrygionus. Yn awr yr awron y dylyt ymroddi i Grist: Os gofynnwch, paham yr awron? Mi a ddywedaf i chwi.

(1.) O herwydd y ceiff eneidiau pobl jeuaingc eu hachub neu eu damnio wrth yr un rheolau â'r hen rai, os byddant wedi gadel ei Mebyd. Oh, os

marw

marw a wnewch heno, Duw a'ch barna wrth yr efengyl ! (*Rhuf.* ii. 16.) a dyna'r rheol issa y geill Duw eich barnu wrthi. Rhaid i'r *jeuange* gael ei farnu yn gyftal a gwŷr, *Preg.* xi. 10. Y rhai *jeuange* nad ufuddhant yr efengyl, nis diangant rhag y dial, 2 *Thess.* i. 8, 9.

(2.) Mae'n fawr jawr gan Dduw, ac efe a gyffroir gan wagedd plant. Attolwg ystyriwch ; tybied yr ydych, ysgatfydd, nad ydyw Duw yn craffu dim mwy ar yr hyn a ddywedoch neu a wneloch nac yr ydych chwi eich hunain. Och ! yr ydych tan siommedigaeth : Ond ydych yn meddwl fod Duw yn ddig wrth y plant y rhai a laddodd efe trwy'r eirth am wawdio am ben y Prophwyd ? 2 *Bren.* ii. 24. Mae Duw yn nodi yr hyn a wneloch : Chwi rai *jeuange*, nid yw Duw yn rheoli hen wŷr, ac yn gadel plant i'w bewyllys ei hunain. Ei gyfreithiau ef a roddir i'wyr *jeuange*, tan yr ŷn bygythion, ag i'r hên ; ac nid yw'n ddifatter ganddo ef beth a wneloch. Mae Duw yn craffu ar beth a wneloch, yn gymmaint a nèb rhyw un arall ; canys deiliaid ydych iddo ef, gwnaethpwyd chwi er ei ogoniant ef. Yr ydych yn ei wasanaethu

wafanaethu ef, neu, ei elyn ef y diafol, a'r hyn a wneloch fy' dda, neu ddrwg.

(3.) Mae'r jeuengaf o honoch tan addunedau i Dduw yn erbyn gwagedd. Barnu yr ydwyf eich bod wedi eich gofod ynghyfammod Dduw gan eich rhienis megis, *Deut. xxix. 11. 12.* Oni ddarfu ymrwymo i galon sanctaidd a difrifol duwiol fuchedd yn y cyfammod hwnnw, yn gwrthwyneb i bechod a Satan? yr ydych wedi eich cyflwyno i Dduw yn eich mebyd; yr ydych yn eiddo ef ac nid yn eiddoch eich hunain. Plant jeuainge! beth, a ddywedwch gelwydd wrth Dduw yr awron? A fyddwch yn dyngwŷr anudon yr awron? Oh, na atto Duw! a feiddia ũn dŷn jeuange ymma ddywedyd, rhoddwyd fi i Dduw yn fy mebyd, ond yn awr yr wyf yn galw hynny yn ôl? Tyngwyd fi i fod yn eiddo'r Arglwydd, ond nis glynaf wrtho? Bedydd a fudda y plant hynny o eiddo'r ffyddloniaid, nas talant eu hadlunedau, ond yn weithredol a ymwrthodant â'i Duw.

(4.) Gadewch i'm ddywedyd i chwi os parhewch yn ddrwg tros eich jeuengetid; mil i un nas byddwch byth felly. Chwi a ellwch farw cyn eich myned

myned yn hên, ac ynô darfu am danoch; ond os byw fyddwch, ac nis dychwelir chwi tra yn jeuaingc anghyffelyb y cewch byth. Oh, anhawdd ydyw ymdrin a hên bechaduriaid! mae'nt yn feilchion o honynt eu hurnain, yn llawn o ragfarn, wedi foddi mewn gafolan bydol; mae galwadau a bygythion Duw wedi myned yn gynnefin iddynt; a'u heneidiau yn synn a dŷferch. Mae Duw yr ŵan ac yn y mann yn gwneud eŷampl o'i râs ynddynt, ond nid yw ond yn anaml. Dychwelŵyr yn yr oriau diweddaŷ ydynt neŷa at wrthiau. Mae'r rhan ŷwya' yn proŷi hynny, *Gwr a gerydder yn ŷynych ac a galeda ei warr, a ddŷryllir yn ddŷŷymmwrwb, ŷel na byddo meddyginiaetb, Dihar, xxix. i.*

(5.) Tracheŷn; oh, pa waŷanaeth a ellit ti wneud i Ddŷw, pan y peidiech a gwagedd yn gynnar! deuwch, ŷynghyŷeillion, pa bentwr y daw ychydig bôb dydd iddo mewn amŷer? pe dechreue pobl jeuaingc ond yr awron fod yn ŷanŷtaidd, er nas gwnaent ond ychydig tros Ddauw bôb dŷydd, o'r diwedd ŷe ddaw i lawer; ŷel yr ydym yn arŷferol o ddywedyd, y nêb a ddechreuogydá'r

gydá'r haul, a wná daith diwrnod hîr. Oh, gymmaint y mae pobl jeuaingc yn ei wneud er diafol mewn cyflwr o bechod, pan y byddont byw yn hîr ! Mor helaeth ydyw rhól ei trofeddiadau hwynt ? A pha gyn gymmaint a allasent ei wneud er Duw mewn cyflwr o rás ? pa nifer a allant fendithio Duw am danati ? pa fendith gyffredin a elli fod ; fel hyn ti a elli fod yn sanct hynod, wedi cynnyddu yn dda tua'r nefoedd, ac yn helaeth yn ffrwythau cyfiawnder.

(6.) Ein rhai jeuaingc a fyddant yn blá neu obaith y wlad hon yn y mawr dro hwn. Mae pethau mawrion o'n blaen ; chwynn symudiad ragluniaeth fy' yn rhoi amnaid nid at bethau cyffredin. Cymmerwyd yn ddiweddar lawer ffordd i lygru pobl jeuaingc yn eu moesau, i weithio ynddynt ragfarn yn erbyn Sancteiddrwydd a sobrwydd. Er hyn oll mae'r Duw sanctaidd wedi cýweirio rhai jeuaingc ; mae llawer â'u golwg tua'r nef, ac y mae Duw yn ymddangos fel pe bai ar fedr diwygio'r lleill. Wele, pa ũn o'r ddau hyn a ymgryfhao, hyn a derfyna ran *Lloegr*. Oh, os ein rhai jeuaingc a ánt yn ofe-
rach

rach betto, Dy mac Duw ynghylch
ein gadol! Os eſe a adgyweiria ein
rhai jeuaingc gellwn obeithio yr crys
etto yn ein myſe. Rhai jeuaingc, mi
a fynawn fod yn daer arnoch; canys
y mac Duw yn arwyddo ei feddwl i
Laeg trwyddoch chiwi. Oh! byddwch
bawb barod i ddywedyd, a allaf gyn-
northwyo i achub gwlad? trwy râs Duw,
myſi a fyddaf ūn o'r rhai a'i gwnél;
ymdreched Satan a'r byd, a'r enawd â
myſi yr hyn allont.

(7.) Parhad yn y gwagedd jeueng-
ſtid hwn, a fydd yn driftwch, ac an-
afod oedran, er ittingael dy ddychwe-
lyd y pryd hynny. Bychan y gwydd-
och yr awron pa mor ddrūd a fydd
pechodau jeuengſtid mewn henaint.
Yr wyt yn gweusthur imi feddiannu camwe-
ddau fy jeuengſtid, medd Job, Pen. xiii,
26. Oh! mor chwerw a fydd y cofia
o ddrygioni gynt? pa fodd y cryni i
feddwl ddarfod iti hwylio nêb yn y
ffordd i uffern, pan y diangoch dy hun
allan o'r ffordd honno? pa fodd y triftâ
di i feddwl dy fod ti wedi bod yn fodd
i ddamnio ūn enaid? a eill hyn fod yn
beth bychan gydâ thi? lleiheir llawenydd
chwyr ddychwelwyr trwy feddyliau

am Bechodau jeuengctid. Dygodd *Paul* gydág ef hyd y bedd, ei fod yn erli-diwr yn ei jeuengctid. Crédwch fi, Syrs, mai sicrwydd o'n troadigaeth, pan y bo' yn hwyr, fy'n fwy nag wedi ei wneud i fynu trwy ddiniweidrwydd ein bywyd, pan y dychwelir ni yn jeu-aingc. Ac mae'r rheini i feio arnynt, fy'n cymerud arnynt gwyno nas gwnaeth drygioni ffaidd mo'i newidiad yn fwy hynod. Yn y modd hyn y dibennais y *Defnydd* cyntaf; Duw a ganiat-
tao ar iddo fod i'r fath effaith, fel nad elo néb allan o'r lle hwn yn ddiflin, ac yn ddiymrous; yn ddiflin o'i wagedd, ac yn ddiymrous i roi terfyn arno. Yn nesa' mi a lefaraf,

(2.) Wrth y sawl trwy rás a waredwyd oddi wrth y gwagedd hwn.

Cyn im' ddechreu ar hyn, rhaid im' fynegu, chwi yw'n llawenydd a'n coron ni. Mi a chwenychwn allu o honof ddywedyd hynny am bob ún fy' ymma heddyw: Oh, na bae pob ún jeuangc yn y lle hwn o'r nifer hyn! chwi ydych ein cyffur ni, fod gan Dduw rai i ddwyn crefydd ymmlaen, pan f'om ni wedi meirw a myned ymmaith: Mor hawddgar ydyw delw Duw yn eich

eich blynyddoedd tyner ! mae'ch grâs yn llai amheuas yr awron nag a fyddai; pe ba'ech oedranus. Dywedyd yr wyf fod eich dychweliad yn fwy eglur yr awron ; oblegit yr ydych yr awron yn eich jechyd a'ch gwrês; yr ydych yr awron tan rym profedigaeth; nid ydych yn henaidd, ac oedranus, a than lywodraeth ofn, fel y mae hên bobl. Oh, fy nghyfeillion ! beth ond grâs a ddichon ennill eich cordiad â Chrîst, y pryd hyn pan y mae y diafol a'r byd mor grŷf yn ymgymell am dano ? Yr ydych yn debyg i fedi y cynhaiaf helaethaf, oblegit fod gennych yr hwy a' amser hau. Chwy chwi yr jeuaingc sy'n ofni'r Arglwydd mewn pryd, tebyg ydych i fod yn fwy hynod yn y nesoedd. Yr holl fendithion sy'n perthyn i'r sanct hynaf, sy'n perthyn i chwi ; ac y mae Crîst yn eich caru mor gywir. Geill y credadyn jeuangaf yn y lle hwn lawenhau ynghyflawnder Crîst megis ei dryssfordy a'i ddiogelwch ; geill ddarllen trosodd yr holl addewidion mwya' yr efengyl gyda chyffur, fel ei eiddo'i hun. Yr ydym yn bendithio Duw am danoch. Bendithiwch Dduw trosoch eich hunain, yr hwn a'ch mabwysodd

bwysodd chwi iddo'i hun, mor fuan, a thrwy hynny a ragflaenodd lawer o bechod, ac a'ch gwnaeth yn fendithion boreuol. Er eich mwyn chwi gobeithio yr ydym na fymmudir yr efengyl allan o *Loegr*; mor ddedwydd ydyw pob un o honoch? Geill eich rhieni farw'n gyffurus yn awr a chwi ynghrist. Mae'ch cyfeillion yn edrych arnoch gydâ llawenydd, megis yn ddiogel yn eich rhan oreu. Oh pa olwg cymfforddus y mae pob cyfryw enaid yn ei ganiattau! Rhoddaf i chwi ychydig eiriau er cyngor.

Hyfforddiadau i'r sawl ag y ddychwelwyd mewn jeuengêid.

(4.) Byddwch williadwrus arnoch eich hunain, oblegit mae rhyw faint o wagedd yn aros yn y goreu, tra b'ont ymma. Llawenach fyddai gan Satan eich gorchfygu chwi nac eraill; ac efe a wyr fod defnydd ynoti i brofedigaeth i weithio arno. Mae blynyddoedd jeuengêid yn ddarostyngedig i *chwantau jeuengêid*. *Timotheus* jeuange ei hun a rybuddiwyd o'u plegit gan *Paul* ddoeth. 2. Tim. ii 22. Am hynny na anturiwch
ar

ar achlysurau gwagedd ; na feiddiwch
fyned i brofedigaethau i bechod : Dim
ond gras perffaith a berffaith feddygin-
iaetha bechod eich cyflwr. Rhai jeu-
aingc, nid ydych yn meddwl eich bod
yn berffaith ! nid ydych yn gwbl lân,
am hynny rhodiwch yn ofalus, rho-
diwch yn wiliadwrus ; gochel drythy-
llwch, canys y mae rhyw fefur o afre-
olaeth yn dy chwant etto. Gwilia rhag
drythyll defach, canys mae yno ryw
ddarpariad i aflendid. 1. Tim. v. 2.
Yn oestad gochel gwmpeini drwg ; geill
jeuengctid gael eu rhwydo, er eu bod
yn dda : Gochel bob cymdeithas yfma-
la, canys mae jeuengctid yn dueddol
i gymmerud eu perfwadio i golli amfer,
ac i ysfafnder : Am hynny rhodiwch
gyda gwiliadwriaeth ymmha beth byn-
nac yr ydych yn ei wneuthur. Nid
ydych yn y nefoedd, er eich bod mewn
stat o rás ; nid ydych berffaith, er eich
bod yn uniawn ; am hynny cedwch
olwg eiddigeddus tra parhao eich bly-
nyddoedd i'r.

(2.) Ymgedwch yn oftyngedig a
gweddol mewn perthynas i'ch opini-
onau ; canys y mae'r gwirionedd, yn
caniadu dyfal chwiliad mewn oedran a

hir fyfyr-ystyriaeth. Mae pobl jeu-
ainge yn meddwl fod pob gwybodaeth
fy' ganddynt yn ddiflwm; ac y mae
pob rheswm teg gyda hwynt fath nas
gellir mo'i ateb. Ond gadewch imi
ddywedyd i chwi, chwi a newidiwch
eich barnau, ysgatfydd cyn eich marw;
mae bod yn rhy hyderus mewn jeueng-
ſtid, yn arwain dyn i anwadalwch
mewn oedran; *na fydd ddoeth yn dy olwg
dy bun*, Dih. iii. 7. Yr ydych yn ago-
red i gyfeiliorni; mewn pethau dyfnion
nis geill eich gwybodaeth fod ond ar-
wynebol; os byddwch byw'n hir, chwi
a wridwch a'm eich hyder presennol:
Ac o herwydd hynny na chippiwch i fy-
nu ryw fuan wybodaeth; na therfynwch
yn bryllur pwngciau caled. Na wne-
wch drwst ynghylch opiniwnau neull-
tuol, ac na fernwch yn fyr-bwyll wŷr
fy'n ddoeth ac yn oedrannus; meddy-
liau dyfnion y rhai fy'n rhagori ar da-
fod llithrig, neu feddwl rhy wyllt.

(3.) Amcenwch a chyflawnwch eich
hunain i wafanaeth mawr i Dduw yn
y byd. Taer y rhagddeisyfwn dru-
garedd i'r oes nesa'; ymrowch i fod yn
hynod ragorol mewn sancteiddrwydd.
Mi a fynwn i bob jeuangc ddychwel-

Wr ymma ymroi i fod yn ũn o'r sein-
 ctiau achaf. Ymrowch i wneud llawer
 tros enw Duw a'r efengyl; ac os oes
 genych obeithiol allu, ymrowch i fod
 yn fendithion mawrion i'ch gwlad;
 twarech gydâ'r achos goreu, a'r gwyr
 goreu. Gellwch fyw i gael mwy cyfie-
 usdra i wasanaethu Duw nag a gawfom
 ni; chwi a ellwch wneud felly, a go-
 beithio yr wyf y gwnewch felly. Duw
 a gyflawno ein rhai jeuaingc a gallu-
 oedd yn rhagori ymmhell ar ein eiddom,
 ni, fel y mae eu gwaith yn debyg i
 fod uwchlaw'n eiddom ni. O fy nghy-
 feillion, mynnwn i chwi gan hynny eich
 parattoi'ch hunain; ceisiwch eich pen-
 nau wedi eu goleuo yn dda, ceisiwch
 galonau wedi eu enynnu'n dda â cha-
 riad tuag at Dduw a dynion. Ymeg-
 niwch i fod yn ddiwyd yn eich galwad,
 fel y bo' gennych feddiannau fel y gal-
 loch wneud daioni â hwynt; canys fe-
 guryd a difrod a wna' rai yn rhy dlawd
 i wneud gwasanaeth mawr yn y byd;
 o'r achos paham y maent yn byw fel
 mân-goed er wedi eu plannu'n jeuaingc.
 Myfyr-ystyriwch gatecheistiau neu eg-
 wyddorion da, megis amddeffynfa yn
 erbyn cyfeibornadau budron. Tryffor-

wch reolau doethineb er eich ymarwedd-
ddiad, ond gochelwch gyfrwystra a di-
bennion bychain. Edrychwch ar ôl eich
cyflwr corphorol, fel na bo' i nychdod
rwystro i'ch fod yn wafanaethgar.
Ceisiwch y fath leferydd ac a fo'n hardd-
lesu yr hyn a ddywedoch, &c.

(4.) Cymerwch gynnorthwyon, a
gosodwch eich hunain tan orchmynedig
rwymedigaethau aelodau Crist. Cym-
'rwch y cynnorthwyon, — Syrs,
mae gennym lyfrau da arferwch hwynt
yn ofalus; darllennwch yr scrithyrau,
ie, a cheisiwch fod wedi eich cyflawni
yn dda, ac yn gyfarwydd ynddynt o'ch
jeuengctid, 2. *Tim.* iii. 15. Ymosodwch
eich hunain i wrandö pregethau; yn
enwedigol gosodwch eich hunain tan
lafur ac arweiniad y gweinidogion go-
reu. Lluniwch bob ün o honoch i
eistedd tan y weinidogaeth honno fy'n
jawn ddeall, ac yn eglur ac yn rymmus
gymmell pethau mawrion yr efengyl,
sef, Dirgeledigaethau, addewidion, a
deddfan'n prynwr. Dywedaf i'ch pam
yr wyf yn dywedyd hyn; mae rhai
jeuaingc yn dueddol i ddewis y prege-
thwr fydd á llûn dysceidiaeth yn hytrach
na phwys; serchiadau cryfion yn hy-
trach.

trach na deall ; sy' a gwâg dingeian
geiriau yn hytrach na gwirionedd jach-
us ; ac sy' ddisrifol am bethau bychain
uwchlaw pethau sylweddol. O cym-
erwch gennifi heddyw ! pob gwranda-
wyr sy'n arogli o'i bugeiliaid. Rhodd-
wch imi gan hynny fugail sy' debycca
i aiddfedu rhai i fywyd nefol, ac nid
yn eich fynnu â dychymygol wybydd-
iaeth bychan wedi ei wŷch-nyddu, lle
ni bo' goleuni yn dwyn siccrwydd o bo-
no. Gwnewch gyfrif o fugeiliaid tym-
herus uwchlaw rhai eraill ; y gwyr sy'n
fwy disrif-fwriadol ar bethau mawrion
yr efengyl, na phethau llai ; gwyr sy'n
canhiadu i eraill fod o wahanol farnau,
gan wybod ein bod ein hunain yn am-
mherffaith ; gwyr nad ydynt yn sefyll ar
ddim amnodau o, neu farrau i, gym-
mundeib, ond yr hyn a wnaeth Crist.
Os ni wareda Duw yr oes sy'n dyfod
oddiwrth dymmer ymrysongar, yn pe-
ri ymranniad, ac anghariadus, mi a
ddywedaf y bydd i'r ymdrechidan
tânlyd nefaf beryglu bywyd crefydd,
ac aberthu cariad (yr hyn yw gwir ga-
lon crefydd) i bob gwag beth, a barn-
feddyliau dadleugar yr hyn a'n archol-
lodd ni yn ddfst. Gwnewch gyfrif o
wyr

wŷr o farn dyner, gwyr doethion fy' felly yn oestad. Eich llidog gwag grefyddŵr yn peri ymranniad fy'n anghydnabyddus ag ef ei hun, ac nid yw gymwys i dderbyn fwm sylwedd gwirioneddau duwiol, megis y maent yn sefyll yn ei trefn a'i lle. O ran hyn *un* peth fy'rn llenwi ei feddwl, a hynny yn gyffredinol y peth lleiaf; ac y mae ei holl zél ef wedi ei gosod allan yn hynny, tra y mae yn cymysgu gwirionedd a chamdŷb. Nid oes ond gan ychydig wyr bennau gloiw ddigon i ddirnad gwirionedd. Mae'r gwirionedd a chyfeiliornad yn fynych yn gorwedd mor agos, fel y dichon i'r gŵr nad yw ganddo y Deall goleua, ac arweiniad yr yspryd, yn hawdd jaw'n fethu; pa faint mwy y sawl y mae eu doniau yn isel, a'u tymmer anghariadus yn cae allan gynnorthwyon yr yspryd.

Ymmhellach, yr ydwyf yn eich galw, chwi rai jeuaingc i ddyfod at Swpper yr Arglwydd. Yr ydych wedi'ch cyflwyno i Dduw trwy hawl eich rhieni. Nid dy weithred di oedd hynny, ond yr eiddo hwynt trosot ti: Nid oedd hynny trwy dy hawl dy hun, ond yn hawl dy rieni. Y tro cyntaf o'th anrhydedd-

us gadw dy broffes dy hun fy' wrth
fwrdd yr Arglwydd, neu mewn trefn
iddo; gan hynny yr wyf yn eich galw
i wneud cydwybod o hynny. Pobl
jeuaingc, dywedyd yr wyf gwnewch
gydwybod o hono. Yr wyf yn crynu o
feddwl y modd yr ydym yn amrywio
oddi wrth yr eglwys yn yr oesodd gynt;
fod pobl yn awr mor ddi-duedd a gwrth-
nyfig i ddyfod at swpper yr Arglwydd.

Gwrthddadl. Geill rhai wrthddadlau,
attolwg o ba oedran y bydd i haid in'
fôd i ddyfod at fwrdd yr Arglwydd?

Atteb. 'Rw'yn atteb, y mae yn ddi-
gon hên a allo roi tyftiolaeth o'i gyt-
tuno i fod yn eiddo'r Arglwydd, a phan
y medro arferu'r graffau sy'n perthyn i
sacrament, a defnyddio yr hyn a gyn-
hwyfir ynddo: Pa bryd bynnac y med-
ront wneud hyn, nid oedran fy yn rhw-
ystr. Ni rufwn ūn yn bedair ar ddêg,
ddim mwy nag y gwnawn ūn o ddêg
a deugain, lle y byddo hygred broffes
o ras, a chymhedrol wybodaeth o faw-
rion sylwedddau crefydd, ac ymarwe-
ddiad addas i hynny. Am hynny fy
nghyfeillion, gwnewch gydwybod o'r
ddyledswydd fawr hon; canys mae ar-
naf ofn fod ein proffeswyr jeuaingc yn

aros

aros yn anwaftad a pherysgafn, o ddi-
ffyg hyn a doeth drefniad eu bugailiaid.
Mae arnaf ofn fod arnoch eisiau nerth o
ran diffyg hyn; a chyffwr o eisiau hyn;
Ac y mae gan Satari y llaw uchaf yn
dawr ar ein proffesiwyr jeuaingc, am
iad ydynt wedi eu cadarnhau yn swy
a'u sefydlu nag y maent. Am hynny
os wyt wedi dy rod di hun i fynni
fod yn eiddo'r Arglwydd; ac os yw
Duw wedi goluo dy feddwl i ddeall
pethau mawrion y cyfammod; mae
gennir hawl, rhydi a ddylt edrych
ar ei ol, diau yr wyt yn ddigon hen i
gystuno i fod yn eiddo Crist, pan yr
wyt yn gymwys i'rh rhoddi dy hun
mewn priodas.

(15.) Trefnwch eich hunain i'r diog-
elwch mwya', ac i fod yn swya defny-
ddiol. Chwychwi y fawl ydych waf-
anaeth ddynion, na ddewifwch yr ūn
tenlu lle nad addolir Duw; oblegit
mae yno felldith a magl, heblaw y diffyg
o'r cynnorthwyon beunyddiol hynny y
mae arnoch eu heisiau. Chwychwi
ly'n newid eich trigfannau, nad ewch i
ūn lle ni bo'r efengyl yaddo; na fydd-
wch fyw mewn gwlad lle mae Crist
yn ddieithr mewn perthynas i'w ordin-
hadau.

hadau. Chwychwi rai jeuaingc fy' yn-ghylch priodi! Byddwch siccr mai grás yw'r peth cyntaf ydych yn darparu atto, *Cor vii. 29.* Duwa wŷr pa faint haws ydyw mygu dechreuad da, na gorchfygu arfer wedi ei phlannu; ac y mae'n haws i ūn gael ei orchfygu gan wraig ddrwg, nag i wraig ddrwg gael troadigaeth gan ŵr da. Gwybyddwch hyn, fy nghyfeillion, y néb nad yw yn llunio yn ddoeth o ran ei enaid, megis dŷn mewn perygl, bydd edifar iddo yn fuan neu'n hwyr. Nid yw Duw yn rhwym i'n helpu ni, pan y rhedom ni allan o'i ffordd ef.

(6.) Bwrw it' gael bŷd o flinderau a maglau, a bydd yn oestad yn ymddarparu yn eu herbyn. Oh bobl jeuaingc, arfogwch eich hunain bób dydd, oblegit chwi a ellwch gael gosod arnoch bob dydd.

Nac addewch i'ch gyflwr rhy ddisclair y tu ymma i'r nefoedd; *yn y byd gorthrymder a gewch*, *Jóa. xvi. 33.* Dy waith fy' filwriaeth, ac a ddeil tra parhao bywyd; Profedigaethau a ymosodant, siomedigaethau a thrangwyddiadau a brofant; geill y gwŷr goreu fod yn

Q

dramgwydd:

dramgwydd : Bydd barod i bôb pêth, ac yn ymrous i ddal ar dy ffordd ; gwaith caled yw, ond y mae Crist wedi ymrwymoith gynnorthwyo di, ac fe dâl y nefoëdd dy holl lafur. Oh na feddylwch ac na weithredwch fel pe ba'ech i gael eich gorphwysfa ymma, lle mae gan Satan gymmaint gallu, a chan bechod gymmaint hawl !

(7.) Cynhyddwch rhag llaw mewn grâs, a gwasanaethgarwch gydâg oedran. Er dy fod yn dda o'th amser, nid wyt' mor dda ag y gelli fod, nac y dylt' fod ; pa faint lai mor dda ag y dyleit ymroi i fod. Oh na adewch i fyrthni oedran gael ei wradwyddo gan fywiogrwydd dy *ddyweddi* ! Jer. ii. 2. Gofala ar fod amser yn chwanêgu at dy oleuni, at dy gariad, at dy nerth a'th ffrwyth. Ymfymmud tua'r nefoedd fel yr estynnir allan dy ddyddiau.

(8.) Ymarfer â'r gair megis dy hyfforddwr a'th rybuddiwr. *Pa fodd y glanhâ llangc ei lwybr ? Wrtb ymgadw yn ôl dy air di.* Pſal. cxix. 9. Bydded y gair yn ŵr dy gyngor di ; cymmer y scrythyr yn rheol it' ac ymroa i fyw ar ei hôl. Oh, wasanaeth-ddynion, gwelwch

gwelwch beth y mae Duw yn ei wneud yn ddyledswydd i'ch yn y ſcrythyr ; a ganiada honno i chwi fod yn ſegur, uchelfalch, neu'n dreuglar? *Col.* iii. 22. Blant, gwelwch beth y mae Duw yn ei wneud yn ddyledswydd arnoch i'ch rhieni, (*Eph.* vi. i.) ac i'ch perthynafau eraill. A ellwch fod yn wrthryfelgar, yn angharedig? &c. Y gair yw'r cywir fefur a'r golenni. Och! mae'r hynaf o honom yn ficcr i dramgŵyddo heb y gair ; beth gan hynny a ddichon i rai jeuaingc ei wneud? gan hynny chwiliwch y ſcrythyrau yn fanylach, chwiliwch hwynt, ac ymegniwch ym mhôb peth i'ch trefnu eich hunain wrthynt, Syrs, nis mynnwn i'r un ymma fod yn anghydnabyddus â'r rheol berthynafol i'r rhan fwya' o achosion ei fywyd, a bydded hynny yn oestad gar bron dy lygaid. Mi a roddaf i chwi bobl jeuaingc ūn cyngor, yr hwn a ddichon wneud daioni i chwi trwy'ch holl ddyddiau, a hynny ydyw hyn : Mynnw i chwi oll ystyried pa brofedigaethau yr ydych debyg iw cyfarfod, a pha ddyledswyddau yr ydych debygol i'ch galw attynt ; bydded gennyt yn oestad ſcrythyr

thyr gyfaddas yn lletteua yn dy feddwl,
 yn gymwys i bob un o'r rhain; ac ym-
 roa nas gwnelych ddim, bwriaddech
 ddim, cyn it' yn gyntaf ymgynghori
 â'r scrythyr honno yn dy feddwl;
 byddai hyn yn ffordd drefnosodedig
 i ochel llawer o bechod. Pobl jeu-
 aingc! Chwychwi fy' yn Nghrist, lla-
 furiwch i fyw i fynu i'r rheolau rhain.
 Yn awr mi a orphenaf: Bûm yn eglur
 yn dywedyd i bawb o honoch, fod me-
 byd a jeuengctid yn wagedd. Yr ydych
 bawb yn dyfod felly i'r byd, &c. Ydych
 wedieich newid, neu nid ydych? Ydych
 chwi etto yn myned yn fwy gwâg, neu
 yn fwy difrifol? Pe deue Duw heddyw,
 a rhannu'r gynnulleidfa hon, a gosod
 y gwâg ar y llaw ddeau, a'r difrifol ar
 yr affwy; o blentyn, o wr jeuangc, ar
 ba du y mynnit ti dy gael?

O gosodwch hyn attoch eich hunain,
 pa atdeb a fedri ei roddi? A ei di ym-
 maith gan ymroi i fod yn ofer gyftal
 cynt, wedi yr hyn oll a ddywedpwyd?
 Os hynny yw dy ymroad, pe gwelsei
 Duw yn dda nas buafet ymma; bydd
 y bregeth hon yn ddraen yn dy ystlys
 byth. Ond os oddiwrth yr hyn a ddy-
 wedpwyd, yr ewch ymmaith gan ym-
 roi

roi trwy ras i fod yn ffyddlon yn yr
ymarferiad o'r holl hyfforddiadau rhain,
a roddwyd i'ch er eich jachau o'ch
gwagedd ; yno y bydd gennyt achos tros
byth i fendithio Duw. am y 25. o. fis.
Rbagfyr, 1690.





C A T E C H I S M

i un jeuangc.

Gofyn.



Eth ydwyf ti ?

Atteb. Creadur ydwyf wedi fy nghyn-yfgaeddu â rheswm, yr hwn fy' raid im' fod yn y nef neu yn uffern tros byth, *Rhuf.* ii. 9. 10.

Gof. Pwy a'th gwnaeth di ?

A. Duw a'm gwnaeth i, trwy allu yr hwn y gwnaethpwyd pob creadur. *Esfay.* xiv. 12.

G. Beth ydyw'r Duw a'th gwnaeth di ?

A. Mae Duw yn yspryd perffaith, da, mawr, doeth, sanctaidd, yn bresennol ym mhob mann, ac heb ddechreuad na diweddiad.

G. Pa

G. *Pa sawl Duw fydd?*

A. Nid oes ond ũn gwŕr Dduw, y Tâd, Mâb, a'r yspŕyd. 1. Cor. viii. 6.

1. Joa. 5. 7.

G. *I ba beth y gwnaeth dy di?*

A. Duw a'm gwnaeth i ddwyn gogoniant iddo, ac i fod yn happus ynddo. Rbaf. xi. 3.

G. *Pa le y gellwch wybod pa fodd y mae i'ch ddwyn gogoniant i Dduw, a bod yn happus ynddo ef?*

A. Yn fy Meibl, lle y mae yn mynegu ei natur a'i ewyllys, 2 Tim. iii. 16. 17.

G. *Ymmba gyflwr y creuwyd dynol ryw?*

A. Gwnaeth Duw nyni oll yn sanctaidd a happus yn Adda ein tâd cyntaf, a'n pen cyffredin, Preg. vii. 29. Gen. 1. 27.

G. *Wrtb ba reol y llywodraethodd Duw bôb dyn yn Adda?*

A. Gofynnodd Duw ufudd-dod di-bechod, yn ammod bywyd, ac a fygythiodd farwolaeth, os byddei i ddyn mewn ũn dim dorri ei gyfraith ef, Gen. ii. 17. Gal. iii. 10.

G. *A arbosodd dynol ryw yn sanctaidd ac yn happus, trwy berffaitb ufudd-dod i'r ddeddf hon o ddiniweidrwydd?*

A. Na

178 Catechism i'r jeuangc.

A. Na ddo: *Adda* a bechodd yn erbyn Duw, a thrwy hynny efe a lyg-rodd y natur ddynol, ac a ddaeth yn ddarostyngedig i'r holl drueni yr oedd y ddeddf yn ei fygwth yn erbyn pechod *Rbaf. v. 12. 18. 19.*

G. *Ymmba gyflwr y ganwyd ti ynddo?*

A. Ganwyd fi mewn cyflwr tra thruenus a phechadurus. *Eph. 2. 3. Pl. li. 5.*

G. *Pa fodd y daethost i gael dy eni yn y cyflwr kwn?*

A. Rhaid im' fod yn druenus os wyf yn bechadurus; ac nis gallwn lai na'm geni yn bechadurus, o blegid fod fy natur wedi ei halogi yn *Adda*, oddiwrth yr hwn y mae yn deilliau felly i mi trwy lîn fy hyna fiaid. *Job. xiv. 4: ac xxv. 4.*

G. *Pa bam y bydd rhaid itti fod yn bechadurus, o berwydd fod dy natur ar y cyntaf wedi ei halogi?*

A. Duw a osododd hyn megis yn ddeddf cenhedliad y byddai i *Adda* genhedlu ei blant mewn tebygoliaeth naturiol. *Gen. v. 3.*

G. *Beth pe byddit ti farw yn y cyflwr kwnnw yn yr hwn y ganwyd ti wrth natur?*

A.

A. Darfyddai am danaf, a byddwn gydâ'r Diefliaid yn uffern yn dragywydd, *Joa. iii. 5. 36.*

G. Ydyw deddf diniweidrwydd yn darparu'r un ffordd er dy waredigaeth allan o'r trueni hwnnw?

A. Nid yw deddf diniweidrwydd yn darparu'r ūn ffordd er fy ymward allan o'r trueni hwn, er mor fawr ac ofnawdy ydyw. *Rbaf. iii. 19. 20. Gal. iii. 21. 22.*

G. Pa bam yr wyt' yn meddwl bynnny?

A. Oblegit nad yw deddf diniweidrwydd yn caniattau, dim maddeuant, ond sy'n condemnio am ūn pechod, ac yr ydwyf beunydd yn cael fod gennyf lawer o bechodau. *Rbaf. iii. 23. Jac. iii. 2.*

G. Onid oes yr un ffordd gen bynnny i ochel y pechod a'r trueni bynnny ganwyd ti ynddo?

A. Oes: Y mae trwy oludog drugaredd Duw, ffordd i achub pechaduriaid colledig. *1. Tim. i. 15. Aet. xvi. 17.*

G. Beth yw'r ffordd a luniodd Duw i achub pechaduriaid colledig?

A. Ffordd maddeuant a chymmod a ddatcuddir yn yr efengyl. *Rbaf. iv. 7. 2. Tim. i. 10.*

G. Pa

G. Pa fodd y gosododd Duw ffordd o faddeuant a chymmod?

A. Y Tâd a osododd ei Fâb i fod yn achubwr pechaduriaid, a Chrïst a gymmerodd arno y gwaith hwnnw ar ryw ammodau pennodol y cyttunwyd arnynt rhyngddynt ill dau. Zech vi. 13. Joa. 17. 3. 20. 21. 25.

G. Beth a osodwyd i, ac a gymmerwyd arno gan Grist megis achubwr neu gyfryngwr?

A. Yr ydoedd Crist i gymmerûd arno ein natur ni, ac yn honno i gyflawni pob cyfiawnder, ac i farw yn aberth tros ein pechodau, ac i achub yr holl etholedigion a ymddiriedwyd iddo am danynt. Esay. iii. 5. Joa. 20. 15. 16.

G. Pa beth a addawyd i Grist, megis yn wobwr o'r byn a gymmerodd arno?

A. Cafodd Crist addaw iddo heblaw gogoniant ei berson, megis yn Dduw a dŷn, y byddai iw ufuddod a'i ddioddefiadau fod yn gymmeradwy megis prîs effeithiol er cymmodi pawb oll o'r cyfryw bechaduriaid at y rhai y cymhwyfïd ef. Esay iii. 10. 11. 12.

G. Ydoedd dim arall wedi ei addaw i Grist, mew'n perthynas i'r etboledigion?

A. Holl addewidion diammmodol o ras mew'n trefn i'r cymhwyfiad o'i waed a wnaethpwyd i Grist, Gal. iii. 16. 2. Cor. i. 20.

G. A gyflawnodd ein Harglwydd Jesu bob cyfiawnder, ac a wnaeth ei enaid yn offrw'm tros bechod?

A. Do; a thrwy hynny a anrhyddodd y gyfraith, ac a freiniol am-ddeffynnodd lywodraeth ein creawdŵr, er ei rasawl ymdriniad â phechaduriaid, Mat. iii. 15. Joo. xix. 30. Esa. xlii. 21. Heb. ix. 14. 28.

G. Wedi dar fod i Grist yn y modd byn wneud y cymmod, oedd efe yn ddigonol i fod yn Achubwr?

A. Ydoedd: O herwydd i Mae ganddo'r yspryd a llawnder o ras, a chyfiawn hawl i roddi o heno i ddynion. 2. Ymddiriedwyd iddo ef am bob barn, trwy'r hyn y mae efe yn ddedd-fŵr i fyd pechadurus. 3. Trwy lawnder ei haededdigaethau y mae ganddo faddeuant, heddwch, a bywyd tragwyddol iw rhoddi er ein bod ni wedi fforffettio'r cwbl i ddwylaw ein creawdŵr, Joo. xvi. 14. Joo. i. 15. Joo. v. 22 Heb. v. 9. Heb. vii. 25. G. Beth

G. Beth yn ychwaneg fy' angenrheidiol i adferu bappufrwydd dŷn colledig?

A. Y cymhwysiad o effeithiau cyflawnder Crist at eu personau, fel yr adgenhedler hwynt, pardyner ac achuber. *Rbaf* v. 2. *Aet.* ii. 38.

G. Pa ffordd y mae Crist yn ei gymmeryd i gymbwso ei baeddedigaethau er jechydwriaeth pechaduriaid?

A. Y mae yn gosod ac yn cyhoeddi deddf o rās, yn yr hon y mae'n addo pardwn a bywyd i'r pechaduriaid hynny ag a'i derbyniant ef yn Achubwr ar ammodau'r efengyl. *Heb.* xi. 6. *Joa.* iii. 16. 17. 18. *Rbaf.* iii. 27.

G. Pa rai ydyw ammodau neu dermau'r efengyl?

A. Gwîr edifeirwch, ffydd yn Grist ac ufudd-dod diragrith. *Aet.* iii. 19, *Aet.* xvi. 31. at pen. xx. 21. *Heb.* v. 9.

G. Beth yw edifeirwch?

A. Tristwch am, a gwahaniaeth o'r galon oddiwrth bechod, megis y drwg mwyaf. *Jer.* xxxi. 18.

G. Beth yw ffydd yn gyffredinol?

A. Y cyfryw olwg ar bethau datcuddiedig yn y gair, ag fy' yn nerthol weithio ar y galon yn ol ei natur hwynt. *Heb.* xi. i.

G. Beth

G. *Beth yw ffydd yn Grist?*

A. Y cyfryw olygiad o, ac edrychiad ar Grist, ag sy'n peri i'r enaid gostyngedig ei dderbyn, a dyfod atto megis ein prophwyd, offeiriad, a Brenin, *Joa. i. 12. Mat. xi. 28.*

G. *Beth ydyw i dyfod at Grist megis Prophwyd?*

A. I ein rhoddi'n hunain i fynu iw ddysceidiaeth ef, gan gredu ei fod yn ddidwyll. *Joa. vi. 68. 69.*

G. *Beth ydyw dyfod at Grist megis ein Hoffeiriad?*

A. Tan argyhoeddiad o'n euogrwydd ac o lawnder ei haeddedigaethau ef, i orphwys arno ef, megis yr unig gymmod tros bechod, a phwrcasswr o bob daioni i bechaduriaid, *Gal. ii. 16. Rbaf. iii. 25.*

G. *Beth ydyw dyfod at Grist megis Brenin?*

A. I gydnabod ei unig awdurdod, ymostwng iw holl gyfreithiau, ac yn ddifffuant ymroi i ufuddhau iddo ef ymmhob ũn o'i ofodiadau, *Aet. ix. 6. Luc. xix. 14. 27. Esay. l. 10.*

G. *Pa beth beb lawr byn y mae'r esengyl yn ei gynnwys?*

A. Y mae yn cynwys prophwydawl gyfrifo'r hyn a arfaethodd Duw, a chopiad o'r hyn addawyd i Grist, mewn perthynas i'r etholedigion; heb yngenyd dim am athrawiaethol ddirgeledigaethau, Rheolau rhodiad Cristion, addewidion ammodol, y perygl i'r pechaduriaid sy'n gwrthod Crist, &c.

G. *Pa bryd y dechreuodd yr efangylaidd reol hon o fywyd?*

A. Yn yr addewid cyntaf i *Adda* ar ôl ei gwmp, er darfod cadw y datcuddiaid llawnaf o honi hyd oni ddaeth Crist yn y cnawd, *Gen.* iii. 15. *Gal.* iii. 8. 2. *Pedr.* ii. 5.

G. *A. ddarfu i Dduw un pryd wedi'r cwmp gynyg un ffordd o jechydwriaeth, beblawy ddeddf hon o rās?*

A. Na ddo: A phob pechadur cadwedig a achubwyd wrth y rheol hon, yn ôl y mesur o'r datcuddiad o honi a gafwyd ymmhob oes, *1. Cor.* x. 4.

G. *Pa gymmaint y mae pob pechadur sy'n byw tan yr efengyl a'i neges â hi?*

A. Bywyd trwy Grist a rad-gynhygir mewn gwirionedd i bob pechadur a edifarhao, ac a gredo; os gwnânt fel

Catechism i'r jeuangc. 185

fel hyn, nis bydd i'r diffyg o berffeith-
rwydd m'oi condemnio. *Act.* 3. 19.
Pen. x. 43. *Act.* 16. 30. 31. *Rbaf.*
iii. 22.

G. *Beth os nis derbyni Grist?*

A. Byddaf yn fwy truenus na phe
buafei Crist heb farw erioed; 1. *Pedr.*
ii. 8. *Mat.* xi. 24.

G. *Ai yn unig gosod a chyboeddi 'r ef-
engyl ydyw'r cwbl a wnaeth Crist tuag at
y cymbwysiad o'i haeddedigaethau at bech-
aduriaid etboledig?*

A. Heblaw hynny, efe a drefnodd
ei yspryd i ogwyddo calonau, ac a'u
cynnorthwyodd hwynt yn effeithiol i
ufuddhau i'r ammodau hynny y mae'r
efengyl yn eu gofyn, 1. *Tbess.* 1. 4. 5.
7. 1. *Cor.* ii. 10. *Gal.* iii. 14.

G. *Ac a ydyw'r yspryd fel byn yn cyd-
weitbio i gymbwysu prynedigaeth, ac yn eu
nerthu bwynt i ufuddhau i'r efengyl?*

A. Ydyw, ac nid yn unig yn ym-
drechu â hwynt, megis y mae âg eraill,
2 *Cor.* iii. 3. 1. *Pe.* 1. 2. 2. *Tbess.*
ii. 13.

G. *Trwy ba foddion y mae'r yspryd bwn
yn gweithio ar eneidiau?*

A. Yn bennaf ac yn fwya' arferol y mae'n gweithio trwy'r efengyl ei hun, gan osod allan ei nerth trwyddi, megis yn hâd bywyd. *Gal.* iii. 2. *Jac.* i. 18. *Rhuf.* x. 14.

G. Trwy ba ran o'r efengyl y mae'r yfryd yn arferol o weithio?

A. Nid yw wedi ei gylch rwymo at yr un rhan; mae'n gweithio trwy'r gorchmynion, trwy'r hanes o farwol-aeth Crist, trwy'r addewidion, bygythion neu'r gwobrau mawrion; etto pa un bynnac o'r rhain y mae yn gweithio trwyddo, y mae yn ganlynol i, ac er cyflawniad o, yr diammodol addewidion o râs y rhai a wnaethpwyd i Crist, *Act.* xvi. 30. 31. *Gal.* iii. 29. *Gal.* iv. 28.

G. Pa fodd yr wyti yn disgwîl cael dy wneud yn ewyllysgar ac yn abl i dderbyn Crist?

A. Nid trwy ddim gallu naturiol o'm eiddo fy hun, yr hwn wyf farw mewn pechod; ond trwy râs Crist yn ei amlygu ei hun yngweithrediadau'r yspryd, *Eph.* ii. i. *Act.* v. 31. *Tit.* iii. 5.

G. Pa

G. Pa fodd y mae'r yspryd yn gwneud i'r pechadur dderbyn Crist?

A. Trwy oleuo'r meddwl, a newid y galon yn yr adanedigaeth, oddiwrth yr hyn y mae tueddiad, ewyllys, a gallu i dderbyn Crist. *Act. xxvi. 18. Tit. iii. 5.*

G. Ydyw'r yspryd yn gwneud dim mewn trefn i wneuthur yr enaid yn ddifrif ac ewyllysgar i byn?

A. Y mae yn deffroi'r enaid i ofalus gynwrf ynghylch jechydwriaeth, a dwys ystyriaeth o'i drueni presennol heb Grist, *Act. ii. 37. Luc. xv. 17.*

G. Beth a ddylti ei wneud o'ib ran di mewn trefn i geisio'r grâs bwn?

A. Nid oes im' fod yn segur, ond rhaid im'; 1. Wrando'r gair yn ddiwyd. 2. Daer weddio at Grist am weithrediadau'r yspryd. 3. Ystyried a chwyno o achos fy nghyflwr. 4. Roi attal ar holl ffyrdd pechod hyd eitha' fy ngallu. 5. Yn ofalus roesawu, a defnyddio pob cynhyrriad yr yspryd. 6. Ymdrechau â'm calon, a'i chymmell â phob rhesymiad yr efengyl i ufuddhau i alwad Crist, *Dib. ii. 3. 4. 5. Mat. xiii. 19.*

G. Beth a eill pechadur ei ddisgwil pan y derbynio Grist?

*A. Efe a eill ddisgwil. 1. Gael ei uno â Christ yn y berthynas agosaf 2. Cael ei dderbyn i stát o faddeuant a heddwch. 3. Cael ei fabwysio a'i wneud yn fwy fwy unffurf a Christ mewn grâs a sancteiddrwydd. 4. Cael ei gynnal â nerth i wasanaeth, a pharhaad. 5. A phan y byddo marw bod yn gyfrannog o ogoniant Crist yn y netoedd ucha' *Eph. v. 30. Gal. ii. 16. Joa. 1. 12. Col. i. ii. 1. Joa. iii. 2.**

G. Beth yw cystwr pob pechadur byd oni dderbynio Grist?

*A. Y mae'n aros tan ddigofaint Duw, ac nid oes ganddo ddim hawl personawl i bardwn, heddwch, neu ogoniant, *Joa. iii. 36.**

G. Ai bwn ydyw cystwr yr etboledigion tra yr arbosant mewn angbrediniaeth?

*A. Ie: Oblegit er fod Duw wedi arfaethu, a Christ wedi pwrcafu ffydd a bywyd iddynt, etto y mae Duw wedi penfwriadu trwy ddeddf ffydd fod pawb tan gondemniad hyd oni chredant. *Mar. xvi. 16. Luc. xiii. 3. o-ddiwth**

ddiwrth hyn, *Rbus.* v. 1. viii. 30. iv. 24.

G. Onid yw credadyn wedi ei bardynu cyn y gallo osod allan un weithred arall o ufudd-dod?

A. Er fod gwir ffydd yn brinicip (neu ansodd) siccr o ufudd-dod, etto cyn gynted ag y credom, yr ydym wedi maddau ini; ie cyn y gallo bod dim amser i osod allan un weithred arall o ufudd-dod. *Gal.* v. 6.

G. Ydyw edifeirwch neu ffydd mewn un modd yn gwneud bodlondeb i gyfiawnder?

A. Nag ydynt, gwaith Crist yn unig ydyw hynny; ond y mae Duw wedi trefn-osod y budd i'r enaid hwnnw edifarhau a chredu, i'r hwn y rhoddir maddeuant er mwyn Crist; ac y mae wedi mynegu yn arbennig nas maddeuyff i un dyn hyd hynny, *Mar.* xvi. 16. *Rbus.* xi. 20. 23. *Heb.* iv. 6. *Joa.* viii. 24. *Rbus.* x. 13. 16. 1. *Pet.* ii. 7. 8. yno *Gal.* ii. 16.

G. Pa siccrwydd fy' gennyt y maddena Daw it a'ib acub os credi?

A. Mae gennyf dystiolaeth Dduw a'i addewid; a Seliau y cyfammod, fef, Bedydd a Swpper yr Arglwydd, *Isa.* v. 9. 10. *Act.* xxii. 16. *Luc.* xxii. 20. *Rbuf.* iv. 2.

G. Wyt i yn rhwymedig i dderbyn ac i ymostwng i Grist, yn ôl yr efengyl?

A. Ydwysf, yr ydwyf tan rwym cadarn i ymostwng i Grist, oblegit iddo ef fy mhrynu â'i waed, fy rhieni a'm cyflwynasant i iddo ef yn y Bedydd, ac y mae cariad i'm henaid fy hun yn gofyn hyn, *Rbuf.* xiv. 2 *Mat.* xxviii, 19: *Ezec.* xxxiii, 2.

G. Ar ba gyfrif y bedyddwyd ti?

A. Cennattawyd i'm rhieni credadwy, ac yr oedd yn rhwymedig i'm cyflwyno i Dduw megis ei plentyn hwynt; a Duw yn rasol yn derbyn babanod hâd y ffyddloniaid i gyfammod, megis rhan o honynt eu hunein, a seliasant imi y bendithion hynny yr oedd ar fy stât fabanaidd eu heisiau, ac yr oedd yn gymwys o honynt, *Deut.* xxix. 11. 12. *Gen.* xvii. 7. *Act.* 11. 39. 1. *Cor.* vii. 14.

G. Pa

G. Pa beth y mae'r cyfammod yn dy rwyddo di'iddo?

A. I fod yn eiddo'r Arglwydd, mewn gwir ofal i'w adnabod, garu, gredu u-fuddhau, addoli a'i wafanaethu ef tros fy holl ddyddiau, ac i bwyso ar Dduw trwy Grist am bob happusrwydd. *Eze. xvi. 8. Rbus. xii, 1. Rbus. vi, 4.*

G. Pa beth yr ymrwymaist yn ei erbyn?

A. Ymrwymais yn erbyn cymerud fy llywodraethu gan Satan, neu'r cnawd megis fy rheolwyr, ac yn erbyn cymmerud i fynu dda'r byd fel yn rhan imi ac yn erbyn arferion gwyr y byd hwn megis arweinydd imi, *Rbus. vi, 14, 15.*

G. Pa bryd y dylai plentyn wybod, ystyried, ac uno i'r cyfammod bwn?

A. Cyn gynted ag y medro arferu ei reſwm, a barnu am dda neu ddrwg, yr hyn y mai llawer yn gymwys i'w wneud ynghylch faith mlwydd oed. 2. *Tim. iii. 15. Ps. xxxiv. 11.*

G. Beth os plentyn trwy gariad i beebod, neu wagedd meddwl, ni una a'r cyfammod bwn pan y bo'n gallu.

A. Yna

A. Yna y mae yn gwrthod Crist ein Achubwr, ac yn ymwrthod â bendithion yr efengyl. 2. *Pedr.* ii. 1.

G. Ai pechod mawr ydyw naccaw cyduno i'r cyfammod bwn, i'r bwn y mae dy fedydd wedi dy rwymo?

A. Y pechod damnadwy ydyw, a chalon pob pechod; oblegit, 1. Parhaad gwrthryfelgarwch yw yn erbyn fy ngwneuthurwr. 2. Anniolchgarwch ac anudonedd yw i'm gwaredw'r. 3. Gorthrwm anghyfiawnder â'm rhieni. 4. Y mae yn ammarch i'r holl dduwiolion. 5. Hunan-ladd greulonder i'm henaid fy hun. *Pf.* ii. 3. &c.

G. Pa bryd y cyduni di yn berfonaw'r i'r cyfammod bwn, megis yr unig ffordd bywyd i becbaduriaid?

A. Myfi yn wir â'm holl enaid a unaf yr awron ac a fyddaf byw gan eguro fy nghydsynniad. A chan gynted ag y deallwyf pa fodd y defnyddier Swpper yr Arglwydd, myfi gyda chymmorth Crist a'i âdnewyddaf yn ddisfrifol yno.

G. A

G. A ddylaeib chwî ar bob bai am-
mau eich hawl yn y cyfammod hwn ?

A. Er y dylwn alaru oblegit pob
pechod, a cheisio pardwn trwy ffydd
yngwaed Crist ; etto nis dylawn am-
mau fy hawl gyfammod, oddieithr i'm
bai fod yn gyfryw ag fy'n rhoi achos
cyfiawn i gwestiwno oedd fy nghydsy-
niad yn gywir, *Psalms xxxii, 5. Mat.*
vi. 12. Psalm xviii, 21, 22, 23.

G. Beth yw'r llawenydd a'r byfrydweib
goreu yn y bywyd hwn ?

A. Y dyfn deimlad o gariad Duw,
a'r bywiol obaith o ogoniant, *i. Pedr.*
i. 8.

G. Beth a ddyleiti ofni fwy yn y byd
hwn ?

A. Pechod ; oblegit hwnnw fy'n
digio fy Nuw, ac fy'n achos pob tru-
eni. *Ruf. vi. 23. Heb. xii. 15.*

G. Beth fy' raid it' eu wneud i ym-
gadw rhag pechod ?

A. 1. Rhaid imi gredu fod pob
peth yn bechod, fy' yn erbyn gair
Duw. 2. Rhaid imi yn oftyngedig
edrych at Grist am nerth. 3. Rhaid
im' ochelyd pob Achlysur fy'n arwain

i bechod. 4. Rhaid imi, pan im' temp-
tier, ystyried pa beth drwg a phery-
glus ydyw pechod, ac ymroi yn ei er-
byn. *Joa.* iii, 4. *2. Cor.* xii, 6. *Gen.*
xxxix, 9, 10:

G. Beth yw'r pechod sy' fwyaf'n rbwystro
daioni eneidiau, oddieithr angbredinia-
eth?

A. Hunan gnawdol, yr hyn a ddy-
lwn ei wadu ai farwhau, *Mat.* xvi,
24.

G. Pa bryd y mae ūn yn hunan gnawdol?

A. 1. Pan y llywodraether ūn gan
ei chwant cnawdol, gwŷn, neu hunan
ewyllys. 2. Pan y bo'yn anghymedrol
ddilyn pethau'r bywyd presennol. 3.
Pan y bo yn caru hunan gnawdol uwch-
law Duw, *Deut.* xxix, 19. *2. Pedr.* ii,
10. *2 Tim.* iii, 2. *Jac.* iv, 4.

G. Pa rai yw'r pechodau y mae prof-
fesswyr cbristnogol yn fwyaf agored iddynt?

A. Rhagrith, ffurfioldeb, barn galed
ac ymranniadau, 2, *Tim.* 3, 5, *Datc.*
iii, 1, *Mat.* xv, 8; *Rhuf.* xiv, 3, 10,
1, *Cor.* xi, 18

G. Pwy ydynt ragritbwyr?

A. Y

A. Y rhai hynny y mae eu calonnau heb eu cywir newid trwy rās, ac a'u cynhwysant eu hunain mewn un pechod trwy wybod, neu a ymddangosant yn grefyddol oddiwrth ryw ddiben cnawdol. *Datc.* iii. i. *Mat.* xxiii, 25. 27. *Mat.* vi. 5.

G. Beth ydyw ffurfioldeb?

A. Bod yn ymfodloni yn y noeth oddiallan wneuthur dyledswyddau crefydd, tra na bo'r galon yn gyfattedbol yn ymdeimlo, neu yn ymarferyd, *Hof.* vii. 14, *Mal.* i, 8, 13.

G. Ymmbâ beth y mae bywyd a grym crefydd yn gorwedd?

A. 1. Yn marwhau pechod. 2. Yn ymarferu grās er mwyn cymmundeby mwy gydâ Duw. 3. Mewn cariad i Dduw, yr hyn ydyw sancteiddrwydd. 4. Ac mewn cariad i ddynion, yr hyn a geidw rhag eu niweidio hwynt, ac a'n tuedda i geisio eu daioni hwynt, *Col.* iii, 5. i *Tim.* iv, 7. i *Col.* xiii, 3, 6.

G. Pwy yw'r rhai dedwydda yn y byd?

A. Y sawl y mae ganddynt fwya' o rās, ac yn gwneud mwya o ddaioni.

G. *Pwy ydyw'r plant mwyaf gobeithiol?*

A. Y rhai sy' fwya' yn ofni pechu, ac sy' fwya' diwyd i adnabod a charu Duw. ac i fod yn debyg i Grift.

G. *Pa rasau sy' fwya' yn addurno plant?*

A. Gostyngeiddrwydd, addfwynder, a pharodrwydd iw dyscu.

G. *Beth sy' raid itti wneud pan fo' arnat eisiau rbyw ddaioni?*

A. Rhaid im' yn enw Crist weddio yn daer ar Dduw, yr hwn sy' barod i roddi pa ddaioni bynnag sy' arnaf ei eisiau, *Phil.* iv, 6. *Joa.* xvi, 13. *Matth.* vii, 2.

G. *Oddiwrth pa beth yr wyt' yn derbyn pob peth da?*

A. Oddiwrth Dduw sy' nhad yr hwn yn rasol sy'n rhoi beth bynnag sy' genyf er enaid neu gorph, *Jac.* i, 17.

G. *Pa ddylet sy' arnat i Dduw am ei drugareddau beunyddiol?*

A. 1. Rhaid imi ei garu ef yn fwy.
2. O'm calon ei foliannu am ei ddaioni.
3. Rhaid im' fod yn fwy gofalus ar ryngu bodd Duw. 4. Ac y mae yn rhaid imi arferu ei ddoniau iw ogoniant ef;
fel

fel wrth hynny y gallwyf ro'i cyfrif da o'm talentau, *Luc. xvi, 3, 10.*

G. Wrth ba arwyddion y gelli brofi cyfnewid dy enaid pa un a'tb fod yn wir gristion neu nid wyt ?

A. Rhaid im' ffyddlon a mynych holi fy nghalon a'm ffyrdd wrth y pethau rhain :

1. Ydwyfi yn caru Duw uwchlaw pob peth, ac yn ymhyfrydu yn y meddyliau am dano ? *Mat. x. 37. 1 Cor. viii. 3. Psalms civ, 34.*

2. Ydwyfi yn ddiffuant yn ei dderbyn ef, ac yn ymostwng i'r Arglwydd Jesu, megis fy nghyflawn a'm unig brynwr ? *Joa. i, 12. Ps. ciii, 3.*

3. Os nid oes yr un pechod yr wyf yn byw tan ei lywodraeth ? *Rbaf. vi, 18 Jac. ii, 10, 2 Sam. xxii, 34.*

4. A oes gennyf wir barch i bob gorchymyn o eiddo Crist ? *Luc. i, 8. Ps. xviii, 22.*

5. Ydyw fy ferchiadau wedi eu gosod yn fwy ar y nefoedd nac ar ar y byd hwn ? *Luc. xii, 34,*

6 Ydyw meddyliau am y nef yn felus imi, fel y mae yn stat o berffaith sancteiddrwydd, a chymmundeb gyda Duw a Christ? *Eph. v, 27, 1, Cor. xiii, 10. 1 Thef: iv, 17, 18*

7. Ydwyfi yn ddiolchgar am y cyfuddiau gwaetha, os câf fy mod yn well ac yn debyccach i Grift trwyddynt? *Pf. cxix, 71. Heb. xii, 2.*

8. Ydwyfi yn profi nerth yn adnewyddu f' enaid yngwirioneddau a dyledswyddau crefydd? *Psalms, cxix, 50. i. Pedr. ii. 2, 1. Cor. iii, 18.*

9. Ai ergyd pennaf fy mywyd a'm bwriadau, ydyw rhyngu bodd ac anrhydeddu Duw, ac i fod yn gymwys i ogoniant? *Act. xxiv. 16. Luc. xii, 43.*

10. Ydwyfi yn caru delw Crist pa le bynnag y gwelwyf hi? ac a ydyw gwyr da yn fy moddio i orau, pan y bo'nt fwya' yn dangos bywyd Crist yn eu hymadrodd a'u ymddygiad? *1. Joa. iii. 14. Psal. lxix. 32. 3 Episl. ii, 4.*

11. Ydwyfi yn fwy diolchgar am hawl ynghrist, nac am un daioni amferol, ac a'i fy ngofal mwyaf ydyw cadw'r

cadw'r hawl hon yn ddiammheul?
Col. i, 12, 1 Cor. ix, 27. Heb. iv, 1, Psalms cxxxix, 30.

12. Ydwyfi yn cael pob ymgryhaedd-
 diad sanctaidd yn fy ngwneuthur yn
 fwy newynog ac i gyrchu ar ol mwy
 etto, gan hiraethu bod yn berffaith?
Phil. iii, 12, 13, 14. Mat. v. 6.

13. Ydwyfi yn ofalus im' dangos fy
 hun yn gymmeradwy i Dduw yn yr
 hyn ydwyf, ac yn yr hyn yr wyf yn
 eu wneuthur, gan ddiystyru opiniwn
 dynion mewn cyffelybiaeth iddo? *1 Cor.*
iv, 3, 4. 2 Cor. x, 17, 18.

*G. Pan y cymorthwyer dy gydwylbod gan
 yr yspryd i weled yr arwyddion byn ynot,
 beth a elli di ei wneud y pryd bynir?*

A. 1 Myfi a allaf yn ddiogel law-
 enychu yn holl berffeithrwydd Duw,
 ac ynghyflawnder Crist, megis yr hyn
 sy'n siccerhau fy happusrwydd, *2 Tim.*
i, 12, 1 Cor. i. 30, 31.

2 Mi a allaf yn gyflurlawn gym-
 hwyso attaf fy hun yr holl addewidion
 a wneir yn yr efengyl i'r ffyddlonaid.
2 Cor. vii, 1, 2. Pedr. i, 4.

3 Myfi a allaf ganiadu im' lawenydd
 Sanctaidd, a disgwil marwolaeth yn
 ddiofn, *Rbaf.* v. 2, 5. *1 Cor.* xv, 55.
 57.

T E R F Y N.



*Joshua Morgan his Book
 being a gift from Anna
 Daniell 1753
 By Wm Thos*

